МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФІЛОСОФСЬКО-ПОЛІТИЧНИЙ ВИЗНА́ЧНИК ІЗ ЗАВДАННЯМИ

Philosophical and Political Dictionary with Tasks

Philosophisch-politisches Wörterbuch mit Aufgaben

За загальною науковою редакцією
д-ра філос. наук, проф. Анжели Бойко

Видання друге, стереотипне

Черкаси
2025

УДК 1:32](075.8)=161.2=111=112.2
Ф56

Рекомендовано вченою радою Черкаського державного технологічного університету, протокол № 8 від 15.04.24.

А в т о р и - у п о р я д н и к и :
Анжела Бойко, Олена Астапова-Вязьміна, Вікторія Даценко, Олександр Лисенко, Олена Литвин, Володимир Півненко, Ольга Рилова, Андрій Ріпа

Р е ц е н з е н т и :
Борінштейн Є. Р., *д-р філос. наук, професор, зав. кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського;*
Бойченко М. І., *д-р філос. наук, професор, в. о. зав. кафедри української філософії та культури Київського національного університету імені Тараса Шевченка.*

К о н с у л ь т а н т и п р о є к т у :
Мирослава Чепурна, *канд. пед. наук, доц., зав. кафедри іноземних мов та міжнар. комунікації ЧДТУ;*
Тетяна Редчиць, *канд. філол. наук, доц., доцент кафедри іноземних мов та міжнар. комунікації ЧДТУ;*
Олена Храмова-Баранова, *д-р іст. наук, проф., професор кафедри дизайну ЧДТУ.*
В і д п о в і д а л ь н а з а в и п у с к : Олена Астапова-Вязьміна, *канд. філос. наук, доцент.*

Ф56 **Філософсько-**політичний визна́чник із завданнями : Philosophical and Political Dictionary with Tasks : Philosophisch-politisches Wörterbuch mit Aufgaben [навчальний посібник-довідник] 2-ге вид. / автори-упорядники : Бойко А. І., Астапова-Вязьміна О. І., Даценко В. С. та ін. ; за наук. ред. д-ра філос. наук, проф. А. Бойко ; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси : видавець Вовчок О. Ю., 2025. – 211 с.
ISBN 978-617-7508-38-9

Глосарій першого випуску визначника містить 50 тематичних статей та понад 200 визначень кросдисциплінарних термінів і понять трьома мовами: українською, англійською, німецькою. Відображено різноманітність підходів та течій у сучасній філософії та політології в руслі авторського концепту візуальної політичної філософії. Візуалізацію термінів і понять згенеровано у взаємодії зі штучним інтелектом і проілюстровано з відкритих джерел. Розроблено систему авторських завдань для аудиторної, дистанційної і самостійної роботи. Навчальний посібник-довідник розширює вокабуляр політичної еліти наступного покоління, сприяє виробленню навичок комунікації у соціумі та кіберпросторі.

Для майбутніх філософів, політологів, медійників, а також науковців і практиків гуманітарної сфери.

УДК 1:32](075.8)=161.2=111=112.2

П е р е к л а л и : *англійською:* Дернова Т. А., Ігнатьєва О. С., Карловська Г. В., Колесник Д. М., Ланських О. Б., Петріченко С. О., Потапенко Л. В., Усик Л. М., Чабак Л. І.;
німецькою: Багач І. Г., Панькова А. В., Підласий Д. А., Редчиць Т. В., Ткаченко Л. М.

С п о н с о р с ь к а п і д т р и м к а д р у г о г о в и д а н н я : Асан Каріков.

ISBN 978-617-7508-38-9

© Передмова, загальна наук. ред. А. Бойко, 2024
© Статті й завдання. Автори-упорядники, 2024
© Дизайн обкладинки. К. Канюк, 2024
© Ілюстративний матеріал: промпти засобами Designer Copilot (Microsoft). О. Лисенко, 2024

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА 5

Перелік скорочень 8

Алфавіти: український, англійський, німецький 8

Розділ 1
ФІЛОСОФСЬКО-ПОЛІТИЧНІ ТЕРМІНИ І ПОНЯТТЯ: ВИЗНАЧЕННЯ 9

Авторитет 11
Брендинг 13
Віртуальна держава 15
Гегемонія 17
Гедонізм 19
Гібридна війна 21
Глокалізація 23
Гуманітарна безпека 25
Дискурс 27
Екологізм 29
Еліта 31
Енвайронменталізм 33
Ідеологія 35
Іллеґалізм 37
Іллібералізм 39
Інтерес 41
Какістократія 43
Квір-анархізм 45
Контрдемократія 47
Конформізм 49
Корупція 50
Кратологія 52
Критичне мислення 54
Лібералізм 56
Лібертаріанство 58
Лідерство 60
Лобізм 62
Мілітаризм 64
Моральна паніка 66
Націоналізм 68
Політика 70
Політична етика 72
Політична філософія війни 73
Політичне насилля 75
Політичний перформанс 77
Популізм 78
Рівносвобода 80
Синдикалізм 82
Синкретизм 84
Соціальна дія 86
Соціальна семіотика 88
Соціальні технології 90
Спін-диктатори 92
Урбанізація 94
Утопія 96
Філософія безпеки 98
Філософія миру 100
Філософія управління 103
Цифрова антропологія 105
Цінності 107

Розділ 2
PHILOSOPHICAL AND POLITICAL DICTIONARY 109

Authority 111
Branding 112
Virtual State 113
Hegemony 114
Hedonism 115
Hybrid War 116
Glocalization 117
Humanitarian Security 118
Discourse 119
Ecologism 120
Elite 121
Environmentalism 122
Ideology 123
Illegalism 124
Illiberalism 125
Interest 126
Kakistocracy 127
Queer Anarchism 128
Counter-Democracy 129
Conformism 130
Corruption 131
Kratology 132
Critical Thinking 133
Liberalism 134

Libertarianism 135
Leadership 136
Lobbying 138
Militarism 139
Moral Panic 140
Nationalism 141
Politics 142
Political Ethics 143
The Political Philosophy of War 144
Political Violence 145
Political Performance 146
Populism 147
Equal Liberty 148
Syndicalism 149
Syncretism 150
Social Action 151
Social Semiotics 152
Social Technologies 153
Spin-Dictators 155
Urbanization 156
Utopia 157
Safety Philosophy 158
Philosophy of Peace 160
Management Philosophy 162
Digital Anthropology 163
Values 164

DAS PHILOSOPHISCHE UND POLITISCHE WÖRTERBUCH 109
Autorität 111
Branding 112
Virtueller Staat 113
Hegemonie 114
Hedonismus 115
Hybrider Krieg 116
Glokalisierung 117
Humanitäre Sicherheit 118
Diskurs 119
Ökologismus 120
Elite 121
Environtalismus 122
Ideologie 123
Illegalismus 124
Illiberalismus 125
Interesse 126
Kakistokratie 127
Queer Anarchismus 128
Gegendemokratie 129
Konformismus 130
Korruption 131
Kratologie 132
Kritisches Denken 133
Liberalismus 134
Libertarismus 135
Führung 136
Lobbyismus 138
Milliarismus 139
Moralische Panik 140
Nationalismus 141
Politik 142
Politische Ethik 143
Politische Philosophie des Krieges 144
Politische Gewalt 145
Politische Performance 146
Populismus 147
Gleiche Freiheit 148
Syndikalismus 149
Synkretismus 150
Soziales Handeln 151
Soziale Semiotik 152
Soziale Technologien 153
Spin-Diktatoren 155
Urbanisierung 156
Utopie 157
Sicherheitsphilosophie 158
Philosophie des Friedens 160
Managementphilosophie 162
Digitale Anthropologie 163
Werte 164

АКТУАЛЬНІ ФІЛОСОФСЬКО-ПОЛІТИЧНІ ТЕРМІНИ І ПОНЯТТЯ
з перекладом на англійську і німецьку 165

ЛІТЕРАТУРА 169

ДОДАТКИ 177

ПЕРЕДМОВА

Пропонований навчальний посібник-довідник розроблено з метою сприяння активному опануванню новітньою кросдисциплінарною термінологією для філософів, політологів, медійників – усіх, хто працює в суспільно-політичній сфері та досліджує її. Він стане в нагоді викладачам і здобувачам вищої освіти для аудиторної, самостійної, дистанційної навчальної і наукової роботи, а також у соціально-культурно-політичних практиках.

Видання є спробою енциклопедичних досліджень *encyclopedic studies* і розробки сучасних навчальних технологій кафедри філософських і політичних наук Черкаського державного технологічного університету на підставі досвіду реалізації освітньої програми «Політична філософія» спеціальності 033 Філософія.

Посібник укладався за авторським баченням, тож відображено різноманітність підходів та течій у філософії та політології в руслі ***авторського концепту візуальної політичної філософії***. Автори-упорядники цього видання вважають, що енциклопедичні дослідження базових і актуальних філософсько-політичних понять наразі є продуктивними з огляду на інтенсивні суспільно-політичні комунікації. Стрімкий розвиток і введення нових понять, що подекуди мають розмиті міждисциплінарні межі, потребує конкретизації як можливості визначити осі для подальших дефініцій та дискусій в полілогійній площині філософських традицій.

Пропонований Визначник відрізняється від суто довідникових видань за рядом суттєвих ознак, проте використовує деякі спільні принципи і формальні підходи для подання інформації як навчального, так і довідкового характеру. Наводимо стислий тезаурус щодо добору назви цієї книги і підходів до формування її структури.

Визна́чник – те, що зумовлює, визначає що-небудь. «*Буває, що слово відоме давно, а знає не кожен, що значить воно. І тут у пригоді стає визн**а**чник скарбів наших мовних – тлумачний словник»* (Д. Білоус. Джерело: Словник української мови у 20 т. https://slovnyk.me/dict/newsum).

Dictionary містить перелік слів певної мови (зазвичай в алфавітному порядку) і дає їх значення, або надає еквівалентні слова іншою мовою, часто також надаючи інформацію про вимову, походження та вживання; *Vocabulary* – це нематеріальне й абстрактне поняття, що складається з усіх слів, які знає людина, це лише слова – слова мови або спеціальний набір слів, які ви намагаєтеся вивчити, це вся мова та слова, які використовуються або розуміються людиною чи групою людей; *Glossary* – список термінів, пов’язаних із певною галуззю або областю знань, із їхніми визначеннями; *Lexicon* – це весь перелік або набір лексем мови.

Першу частину посібника сформовано (за українською абеткою) переважно за смисловою ознакою. Наприклад, використовується термін *соціальна дія*, а не *дія соціальна*. За формою викладу інформації: як *Abstract* – коротка форма виступу, статті, книги тощо, що містить лише найважливіші факти чи ідеї, або *abstract review* – реферативний огляд, де подається стислий виклад змісту базових і актуальних новітніх понять за матеріалами зарубіжних та вітчизняних наукових джерел – словників, наукових статей і монографій, оглядів, іншої фахової літератури. Терміни і поняття репрезентовано на науковому підґрунті проблемного і комплексного підходів. Глосарій актуальних філософських і політичних термінів та понять подано трьома мовами: українською, англійською, німецькою. Для зручності наводяться наскрізні посилання на відповідні сторінки у колонтитулах до статей першого і другого розділів.

Візуальний змістовний ряд термінів і понять здебільшого згенеровано за допомогою інструментів штучного інтелекту й проілюстровано зображеннями з відкритих джерел. Промпт-інжиніринг генерації зображень для штучного інтелекту здійснювався з використанням різних підходів до тлумачення сутності понять і термінів.

Завдання і запитання для обговорення, наведені до кожної статті, апелюють до базових знань і життєвого досвіду реципієнтів, а також є формою контролю рівня сприйняття наведеної інформації, спонукаючи до активізації мисленнєвої діяльності в комунікації з сучасним інтелектуальним ресурсом, зокрема електронними джерелами і продуктом штучного інтелекту.

Другий розділ містить паралельний переклад визначень актуальних філософсько-політичних термінів та понять англійською й німецькою мовами. Структура видання надає можливість оперативно знайти потрібне слово як українською, так і зазначеними двома мовами.

Поданий наприкінці розширений тримовний термінологічний перелік укладено здобувачами вищої освіти та науковцями факультету гуманітарних технологій в рамках філософсько-лінгвістичних практик. Розлогий список літератури складається із використаних авторами-упорядниками словникових видань та наукових праць, а також із рекомендованих для поглибленого вивчення джерел і електронних ресурсів.

Шановні читачі! Терміни і поняття, що увійшли до пропонованого Визначника, наразі стають невід'ємною частиною інтелектуального арсеналу тих, хто прагне глибокого розуміння сутності філософських та політичних концепцій. Світ, яким ми живемо, насичений ідеями, теоріями та поглядами, які суттєво визначають наше розуміння існування та взаємодії у суспільстві. Цим виданням ми прагнемо не лише надати коректне визначення ключових термінів, але і запрошуємо вас у захопливу подорож світом філософії та політики. Від античних філософів до сучасних політологів, від класичних концепцій до сучасних течій – цей Визначник пропонує вам ключі до розуміння різноманіт-

тних ідей та доктрин, що впливають на сучасне мислення. Кожен термін у цьому Визначнику – це вікно в світ філософських ідей та політичних концепцій. Він допоможе читачеві осмислити та розширити власне розуміння ключових понять, які визначають наше мислення та формують сучасний світогляд. Автори творчо працювали над тим, щоб це видання слугувало важливим і дієвим засобом для навчання, дослідження та самовдосконалення, допомагало знаходити відповіді на ваші запитання, надихало до нових досліджень і роздумів. Завдяки цьому Визначнику ми сподіваємося відкрити перед вами безмежні глибини філософського та політичного мислення та поглибити ваш інтелектуальний розвиток. Бажаємо вам захопливого вивчення та відкриття нових горизонтів у світі філософії та політики.

Парадоксальність пропонованого видання – його відкритість для спільного формування нового гуманітарного знання з використанням як вербального, так і невербального контексту у полікультурному середовищі – створюючи, за Ортегою-і-Гасетом, *«різні рівняння між вираженим і невираженим»*. У такий спосіб посібник може бути використаний для підготовки здобувачів вищої освіти з інших країн, сприяючи інтернаціоналізації сучасної філософської та політичної освіти.

Шановний читачу! Ви стаєте до лав співавторів сучасного філософсько-політичного вокабуляру, відповідаючи самому собі на актуальні запитання й переглядаючи зміст понять на свій кшталт. Тож повідомляйте про свої відкриття і здобутки, долучайтеся до обговорення нашого проєкту і його продовження!

З повагою
від авторського колективу

д-р філос. наук, професор,
зав. кафедри філософських і політичних наук
Черкаського державного технологічного університету *Анжела Бойко*

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ

англ. – англійська
бл. − близько
грецьк. − грецька
до н. е. − до нашої ери
італ. − італійська
лат. − латинська
нім. – німецька
пор. – порівняти
прибл. – приблизно
р., рр. − рік, роки
ст. − століття
т. зв. − так званий
т. ч. − таким чином
та ін. − та інші
укр. – українська
у т. ч. − у тому числі
фр. – французька

УКРАЇНСЬКИЙ АЛФАВІТ

Аа Бб Вв Гг Ґґ Дд Ее Єє Жж Зз Ии Іі Її Йй
Кк Лл Мм Нн Оо Пп Рр Сс Тт Уу
Фф Хх Цц Чч Шш Щщ Ьь Юю Яя

АНГЛІЙСЬКИЙ АЛФАВІТ

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj
Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt
Uu Vv Ww Xx Yy Zz

НІМЕЦЬКИЙ АЛФАВІТ

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm
Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz
Ää Öö Üü ßß

Розділ 1

ФІЛОСОФСЬКО-ПОЛІТИЧНІ ТЕРМІНИ І ПОНЯТТЯ: ВИЗНАЧЕННЯ

А

АВТОРИТЕТ

Візуалізація ШІ

Візуалізація ШІ *179*

Авторитет (від лат. *autoritas – влада, вплив*) – одна з основних форм здійснення влади, яка базується на загальному визнанні впливу будь-якої особи, організації, ідеї або норми. При цьому поняття **а.** і влади не є повними синонімами. **А.** сприяє здійсненню керівництва, контролю та узгодження дій людей, тому він є однією з форм *соціального порядку*. В історії філософії, починаючи з Томаса Гоббса, проблема **а.** виступала у вигляді дилеми: «свобода» – «авторитет». Останній тлумачився як авторитет верховної влади або «суверенний авторитет», спроможний захистити суспільство від безладу та «війни всіх проти всіх». У подальшому ця дилема розмежувалася на дві тенденції: авторитаризм з властивим йому нав'язуванням безумовної віри в непогрішимість носія **а.** і сліпого йому підпорядкування та нігілізм, спрямований на заперечення будь-якого авторитету в ім'я «абсолютної свободи особи». Соціальна філософія XX ст. вбачає особливість **а.** в його *легітимності*, завдяки якій дії **а.** сприймаються виконавцем як законні і правомірні. Німецький соціолог, філософ, історик, політичний економіст Макс Вебер запропонував формальну типологію **а.**, яка включає: 1) традицію; 2) раціонально обґрунтовану законність (легальність); 3) харизму. Ця типологія утворює загальне теоретичне підґрунтя для різноманітних тлумачень **а.** в сучасній соціальній та політичній філософії. Зокрема у соціальній психології **а.** визначається як *«авторитет влади»* – це право приймати рішення та політична легітимність ухвалювати такі законні рішення й наказувати їх виконання. У іншому значенні **а.** може користуватися індивід, що не наділений відповідними офіційними повноваженнями, але має *«владу авторитету»*. *Харизматичний* ***а.*** притаманний певній людині з унікальним, цікавим, видатним характером;

він значною мірою заснований на її характеристиках, а не на займаній нею посаді, положенні чи статусі.

Контрольні запитання:

1. Чому авторитет можна вважати однією із форм соціального порядку?
2. Хто, на думку Томаса Гоббса, здатен захистити суспільство від безладу та «війни всіх проти всіх»?
3. Яку типологію авторитету запропонував Макс Вебер?

Завдання:

1. Використовуючи візуалізацію, згенеровану за допомогою штучного інтелекту (додаток А.1), опишіть власні асоціативні ряди щодо поняття «політичний авторитет».
2. Використовуючи ключові слова та переклад цієї статті, складіть анотацію іноземною мовою, розкривши зміст поняття «авторитет» як форми здійснення влади і форми соціального порядку (обсягом до 100 слів).

***Ключові слова*:** *влада, вплив, легітимність, законність, традиція, харизма, свобода, авторитаризм, нігілізм, легальність.*

Ольга Рилова

Джерела:

Bealey F. The Blackwell Dictionary of Political Science: A User's Guide to its Terms. Wiley. pp. 22-23, 1999.

К. Наомі Осоріо-Купферблюм: "Концептуалізація «авторитету»". In: International Journal of Philosophical Studies. том. 23, № 2, 13 березня 2015 р., стор. 223-236, doi:10.1080/09672559.2015.1020828

Новаченко Т. В. Проблема авторитету в політичній філософії античності. *Інвестиції: практика та досвід*. № 24. 2011. С. 87–90.

Фрідріх К. Й. Авторитет. Кембридж, Массачусетс : Harvard University Press (1958)

Філософський енциклопедичний словник : довідк. вид. / наук. ред. Л. В. Озадовська, Н. П. Поліщук. Київ : Абрис, 2002. 742 с.

Електронні ресурси:

https://stud.com.ua/53538/psihologiya/avtoritet
https://uk.wikipedia.org/wiki/

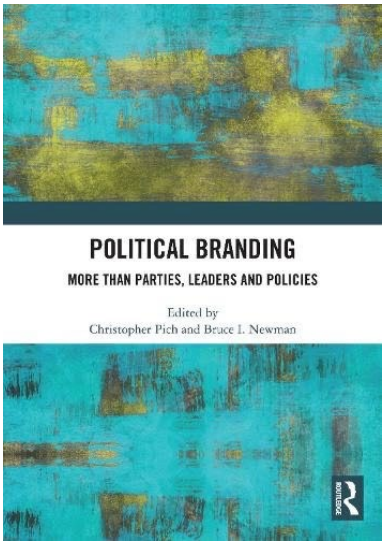
Б

БРЕНДИНГ

Брендинг як технологія – явище багатоаспектне. Брендування виділяють серед новітніх тенденцій публічної і культурної дипломатії. Брендобудівництво у політиці – це діяльність, тісно пов'язана з управлінням поведінкою споживача на політичному ринку, щоб підвести його до прийняття рішення або політичного вибору, наприклад, як потенційного виборця. *Політичний брендинг* включає розробку логотипу, символів, назв задля забезпечення розуміння того, що за цим стоїть.

Партійний бренд **(п. б.)** нині виступає як фактор технологізації *політичного процесу*. Елементами **п. б.,** що западають у масову свідомість, є зазвичай назви політичних сил, а саме – імена відомих політиків, визначення соціальної групи, географічна чи етнічна дефініція. Візуалізація *партійного продукту* (назва та символіка в бренд-стратегії політичних партій) – це дієвий інструмент впливу на виборця, що дозволяє вирішувати ряд найважливіших завдань, пов'язаних із забезпеченням довготривалого політичного життя, а також легітимацією партії у владних структурах. Щоб побудувати **п. б.**, необхідно розробити спеціальну комунікативну програму, яка має сформувати стале почуття довіри до партії та позитивний імідж. **П. б.** має бути впізнаваний виборцями та сприйматися ними як гармонійний і асоційований із певним набором цінностей, до яких вони прихильні.

На сьогодні не існує єдиного підходу до оцінювання вартості **б.** Говорячи про ефективність **б.**, враховують його історію, стабільність, положення на ринку, частку охоплення ринку тощо. Капітал **б.** політичної сили допомагає виборцям у процесі отримання інформації і прийняття рішення.

Джерела:

Лісовська М. Партійний бренд як засіб впливу на електорат. *Політичний менеджмент*. № 1-2, 2012. С. 153–161. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/lisovska_partiinyi.pdf

Мицик Л. М. Новітні тенденції публічної і культурної дипломатії: навч.-метод. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 57 с.

Руденко А. Ф. Візуалізація партійного продукту: назва та символіка в бренд-стратегії політичних партій України. *Вісник Дніпропетровського університету*. Серія : Філософія. Соціологія. Політологія. 2012. Т. 20, вип. 22(3). С. 157–162. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdufsp_2012_20_22%283%29__33

Запитання для обговорення:

1. Як партійний бренд може впливати на поведінку виборців та їхнє прийняття політичних рішень?
2. Які елементи партійного бренду є, на вашу думку, найбільш важливими для сприйняття виборцями і формування їхньої довіри до партії?
3. Які критерії можна використовувати для оцінювання ефективності партійного бренду та його вартості?

Завдання:

Наведіть приклади ефективних, на вашу думку, політичних брендів.

Ключові слова: *політичний брендинг, технологія, елементи партійного бренду, капітал бренду політичної сили.*

Вікторія Даценко

Сучасна політична лексика : енциклопед. словник-довідник / [І. Я. Вдовичин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]; за наук. ред. Хоми Н. М. Львів : Новий Світ-2000, 2015. 396 с. URL: https://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2014/12/Сучасна-політологічна-лексика_-короткий-енциклопедичний-словник.pdf

Хорішко Л. Партійний бренд як фактор технологізації політичного процесу. *Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї.* Київ, 2010.

ВІРТУАЛЬНА ДЕРЖАВА

Віртуальна держава (або *мікронація, криптархія*) – інтернет-спільнота, що моделює державу у віртуальному світі. Інакше віртуальні держави називають *псевдодержавами*. **В. д.** не слід ототожнювати із *мікродержавами* (наприклад, Монако, Ліхтенштейн, Ватікан); *автономними територіями*, що претендують на суверенітет, але ще не є визнаними; будь-якою *вигаданою державою* (літературний твір, легенда). На сьогодні в світі налічується близько 400 *мікронацій*. Останні набули популярності завдяки поширенню Інтернету, який сприяв спілкуванню та обміну ідеями людей з різних куточків планети. Причинами утворення **в. д.** можуть бути як хобі (варіанти особистих розваг), так і моделювання політичних, економічних, соціальних процесів із залученням достатньої кількості учасників. Проєкти нових країн потребують формального визнання та зацікавлені у створенні нових держав. І тому тип **в. д.** – ***альтернативний уряд*** – може набувати популярності. Деякі мікронації утворюються з метою ухилитися від сплачення податків. Представники мікронаціоналістичних урядів проводять раз на два роки (непарні роки) конференції/з'їзди MicroCon, починаючи з 2015 р. MicroCon 2023 був вперше презентований двома заходами: американським самітом в штаті Іллінойс та європейським самітом в Бельгії; перший зібрав 110 учасників із 43 мікронацій, другий – 68 із 25 мікронацій. Австралійські фахівці в галузі конституційного права Х. Гоббс (H.Hobbs) і Г. Вільямс (G. Williams) 2021 р. видали книгу «Micronations and the Search for Sovereignty», в якій дослідили основні аспекти створення мікронацій, визначивши останні як *політичні утворення*, що заявляють про свою незалежність та імітують акти суверенітету, не маючи юридичного визнання. Значна увага в книзі приділена питанням *моделювання держави* (створення власних монет, гімну, паспорта, поштових марок), а також проблематиці дипломатичного спілкування між **в. д.**

Візуалізація ШІ ⇨ ***180***

Візуалізація ШІ

Візуалізація ШІ ⇨ ***181***

Завдання:

1. Чи є майбутнє у мікронаціоналізму? Обґрунтуйте свою позицію.
2. Якими, на Вашу думку, є мотивації для створення мікронації?
3. Змоделюйте ситуацію створення власної віртуальної держави.
4. Прокоментуйте візуалізації, згенеровані за допомогою штучного інтелекту (див. додатки В.1, В.2).

Ключові слова: *псевдодержава, мікронація, кріптархія, моделювання держави, альтернативний уряд, політичні утворення, імітація, суверенітет, юридичне визнання.*

Олена Астапова-Вязьміна

Джерела:

Meet the leaders of the world's imaginary nations. URL: https://qz.com/1196022/photos-the-leaders-control-some-of-the-small-nations-in-the-world

The gathering of micronations. Vice News Tonight (Documentary).Vice News. August 3, 2017. Retrieved July 7, 2023. URL: https://video.vice.com/en_us/video/the-gathering-of-micronations/594af9bf1cb432a106c430ed

MicroCon 2015: Dictators of the world unite at world summit of micronations - countries too small to count. URL: https://www.independent.co.uk/news/world/politics/microcon-2015-dictators-of-the-world-unite-at-world-summit-of-micronations-countries-too-small-to-count-10174346.html

Г

ГЕГЕМОНІЯ

Гегемонія – від давньогр. *гегемон – ватажок, провідник, воєначальник*, що здійснював воєнно-політичне керівництво над коаліцією держав-полісів. Термін увійшов до сучасного політичного дискурсу завдяки працям марксистського теоретика Антоніо Ґрамші (див. «В'язничні зошити» (1929–1935; укр. видання: 2014)), який мав на увазі під **г.** (італ.: *egemonia*) непримусові аспекти класового панування, тобто спроможності панівного класу використовувати чинники соціалізації для нав'язування решті населення своїх власних цінностей і переконань. **Г.** означає не тільки панівне місце в політико-економічному житті суспільства, а й здобуття авторитету в народних масах, культурне та моральне лідерство («культурна **г.**» або «ідеологічна **г.**»). Панування, позбавлене авторитету, може означати лише диктатуру; а інтелектуальне домінування певної політичної групи здійснюється за допомогою прищеплення її цінностей та світогляду (*Weltanschauung*) всьому суспільству – як природні, неминучі та вигідні для інших соціальних груп. Згідно з А. Ґрамші, у буржуазному суспільстві культурно-ідеологічну **г.** забезпечують *інтелектуали* (або «працівники розумової праці») через інститути «громадянського суспільства» – школи, церкви, засоби масової інформації, громадські об'єднання тощо. Інтелектуали, що обслуговують панівний клас, працюючи у сфері громадянського суспільства, можуть бути «традиційними» інтелектуалами, «успадкованими» з попередніх історичних епох (напр., священники), або ж «органічними» інтелектуалами, тобто вихованими самим панівним класом (напр., шкільні вчителі, офіцери, журналісти, письменники, філософи, політтехнологи, лідери думок тощо).

Візуалізація ШІ

Візуалізація ШІ

Джерела:

Ґрамші А. В'язничні зошити. Вибрані записи / пер. з італ. Р. Тиса. Київ : Вперед, 2014. 241 с.

Anderson P. The H-Word: The Peripeteia of Hegemony. London : Verso, 2017. 208 p.

Butler J., Laclau E., Zizek S. Contingency, Hegemony, Universality: Contemporary Dialogues on the Left. London : Verso, 2011. 330 p.

Сьогодні ці ідеї та терміни активно використовуються, як не парадоксально, консервативними теоретиками щодо геополітики, міжнародного права, військових стратегій. Однак вони також популярні серед *неомарксистів* (П. Андерсон, Е. Лаклау, Ш. Муфф) в контексті критики ідеологій, дискурс-аналізу.

Запитання і завдання:

1. Що таке гегемонія: поясніть значення терміна з урахуванням інтерпретації Антоніо Ґрамші і після виходу його праць.
2. Як гегемонія пов'язана з поняттями культурно-ідеологічного лідерства та морального авторитету в суспільстві?
3. Які інститути громадянського суспільства є ключовими для здійснення гегемонії, і яку роль вони відіграють у формуванні світогляду та цінностей суспільства?

Ключові слова: *ідеологія, громадянське суспільство, політико-економічне життя, воєнно-політичне керівництво, влада, панування, авторитет, панівний клас, цінності, світогляд, інтелектуали.*

Андрій Ріпа

Laclau E., Mouffe Ch. Hegemony and Socialist Strategy. London : Verso Books, 1985. 197 p.

ГЕДОНІЗМ

Гедонізм (від грецьк. *гедоне – задоволення*) – вчення, згідно з яким мета життя полягає у насолоді, отриманні задоволення. Прагнення до насолоди тлумачиться як природна властивість людини, джерело й мета її вдосконалення. Засновником **г.** вважається давньогрецький філософ Аристип з Кірени, який вважав, що добро і зло цілком можна звести до насолоди або страждання. Як учень Сократа, Аристип не абсолютизує безпосереднє чуттєве задоволення і в процесі його досягнення надає значної ваги чинникові раціонального самоконтролю. Тому людина не повинна перетворюватися на раба власного задоволення. Справжню насолоду здатен отримати лише мудрець. У Епікура **г.** поєднується з елементами *евдемонізму*. Основою задоволення як кінцевої мети людини виступає свобода від тілесних страждань та душевного занепокоєння. Епікур розрізняв пасивне *(атараксія)* та активне задоволення *(радість)*. В епоху Середньовіччя **г.** протиставлявся *аскетизму*. За доби Відродження з поверненням інтересу до проблем земного призначення людини інтерес до **г.** почав розгортатися з новою силою. В епоху Просвітництва засади **г.** знайшли певний вияв у філософії Т. Гоббса, Ж. Ламетрі, К. Гельвеція, згодом – в утилітаристських концепціях Є. Бентама, Дж. Ст. Мілля. Деякі ідеї **г.** схвалювали Дж. Сантаяна, М. Шлік, З. Фройд, Г. Маркузе та інші філософи франкфуртської школи.

Візуалізація ШІ

Візуалізація ШІ

Запитання для обговорення:

1. Кого прийнято вважати засновником гедонізму?
2. Хто, на думку античних філософів, здатен отримувати справжню насолоду?
3. Якою є мета людини з позиції гедонізму?

Джерела:

Філософський енциклопедичний словник : довідк. вид. / наук. ред. Л. В. Озадовська, Н. П. Поліщук. Київ : Абрис, 2002. 742 с.

Філософія : словник термінів та персоналій / Бліхар В. С., Козловець М. А., Горохова Л. В. та ін. Київ : КВІЦ, 2020. С. 70–71.

Завдання: Які з ідей і символів гедонізму згенеровано за допомогою штучного інтелекту на рисунках-візуалізаціях до цього терміна? Які з них співвідносні з вашим світосприйняттям?

Ключові слова: *насолода, задоволення, добро, зло, чинники раціонального самоконтролю, евдемонізм, атараксія, аскетизм.*

Ольга Рилова

Weijers D. Hedonism. *Internet Encyclopedia of Philosophy.*

Moore A. Hedonism. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*. Metaphysics Research Lab, Stanford University. 2019.

ГІБРИДНА ВІЙНА

Гібридна війна – комплекс дій, заходів та операцій, спланованих і реалізованих у військовій, дипломатичній, економічній, інформаційній, гуманітарній сферах з метою досягнення стратегічних цілей. Основна мета – підпорядкувати інтереси однієї держави іншій в умовах формального збереження політичного устрою і суверенітету країни, що стала жертвою гібридної агресії. Гібридна агресія в рамках **г. в.** – це комплекс різнорідних і комбінованих методів ураження та впливу на противника, де, крім військової компоненти, суттєву роль відіграють інформаційно-психологічні чинники, конвенційні та іррегулярні прийоми, терористичні і підривні засоби, новітні й нешаблонні технології, традиційні та нестандартні загрози. Головна відмінність **г. в.** від гібридної агресії полягає в інтенсивності застосування зазначених засобів. Деякі елементи ведення **г. в.** історики фіксують ще з часів античності (напр., Пелопоннеська війна між Афінами та Спартою V ст. до н.е.), однак, як зазначив міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба, «вперше в історії саме в Україні Росія піднесла гібридну війну в абсолют».

Візуалізація ШІ *182*

Візуалізація ШІ

***Запитання для обговорення*:**

1. Що включає в себе поняття «гібридна війна», які її основні компоненти?
2. Які стратегічні цілі ставляться в умовах гібридної агресії?
3. Які історичні приклади гібридної війни можна згадати, зокрема, зважаючи на хід подій у нашій країні?

Завдання:

Проаналізуйте і порівняйте візуальні представлення поняття «гібридна війна», виконані за допомогою штучного інтелекту (вгорі), і художніми засобами на обкладинці книги, наведеної поряд.

https://lavkababuin.com/ua/gibridna-agresiya-rosi-uroki-dlya-vropi-vgen-magda-kalamar-1091714/

***Ключові слова**: війна, агресія, загроза, насильство, стратегії, дезінформація, технології.*

***Візуалізація*:** обкладинка книги: Магда Є. Гібридна агресія Росії: уроки для Європи. Київ : Каламар, 2017.

Андрій Ріпа

Джерела:

Магда Є. Гібридна агресія Росії: уроки для Європи. Київ : Каламар, 2017. 266 с.

Кулеба Д. Передмова. В кн.: Магда Є. Гібридна війна: вижити і перемогти. Харків : Vivat, 2015. С. 3

ГЛОКАЛІЗАЦІЯ

Глокалізація – сучасна форма і компромісний варіант між *глобалізацією* (основними її представниками – транснаціональними корпораціями) та *антиглобалізмом* (регіоналістами); має здатність пристосовувати виробництво та споживання універсальних товарів до специфіки локального ринку. Термін увів у науковий обіг у 1980-х рр. британський соціолог Р. Робертсон, позначивши ним взаємодію глобального та локального, які, на його думку, співвідносні та неподільні. У XXI ст. термін *«глокальний»* став девізом усіх глобальних процесів (політичних, економічних, культурних тощо), адже вони неодмінно супроводжуються їхньою стрімко зростаючою регіоналізацією (локалізацією). **Г.** як локалізація політики зумовлена тим, що формування нової глобальної реальності з її надшвидкими економічними та комунікаційними інтеракціями не веде до універсалізації підходів із розв'язання певних проблем, а навпаки – посилює політичну та соціальну значущість місцевих проблем, стимулює увагу до локального контексту і локальних контекстуальних ефектів. При цьому вчені спостерігають *зміну політичних відносин.* Аналіз процесів **г.** певної політики як наслідку поєднання економічних, політичних, психологічних і культурних факторів глобального та локального рівнів має виходити із синергетичних концепцій нелінійності, непередбачуваності й недетермінованості вибору системою того чи того шляху розвитку.

Візуалізація ШІ

Візуалізація ШІ

Візуалізація ШІ ⇨ ***183***

Завдання:

1. Як глокалізація впливає на співвідношення глобальних та локальних культурних та економічних процесів?
2. Які переваги має глокалізація у порівнянні з глобалізацією та локалізацією для розвитку сучасних суспільств?

3. Які можливі наслідки глокалізації для формування політичних відносин та міжнародної політики?
4. Поміркуйте, поєднання яких саме економічних, політичних, психологічних і культурних факторів на глобальному та локальному (регіональному) рівнях представлено з використанням інструментів штучного інтелекту у наведених візуалізаціях (див. також додаток Г.2).

Ключові слова: *глобалізація, локалізація, взаємодія глобального та локального, локальні ринки.*

Вікторія Даценко

Джерела:

Семигіна Т. В. Глокалізація політичних процесів: синергетика глобального і локального. *Наукові записки НаУКМА.* Т.134. Політичні науки. 2012, С. 23-26. URL: https://core.ac.uk/download/pdf/149238566.pdf

Філософія : словник термінів та персоналій / В. С. Бліхар, М. А. Козловець, Л. В. Горохова та ін. Київ : КВІЦ, 2020. 274 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3551/1/Бліхар__М.%C2%A0A.ФІЛОСОФІЯ._

ГУМАНІТАРНА БЕЗПЕКА

Гуманітарна безпека – це підхід до розуміння та забезпечення безпеки, який акцентує увагу на захисті та підтримці гідності, прав людини, гуманітарних цінностей і соціокультурної різноманітності. Основною метою **г. б.** є визнання та захист людського потенціалу, забезпечення безпеки і благополуччя громадян. До важливих аспектів **г. б.** включають, по-перше, права людини. Захист прав людини та її основних свобод є основною складовою **г. б.** Це включає в себе право на життя, свободу вираження думки, свободу віросповідання тощо. По-друге, соціокультурна стабільність. **Г. б.** також забезпечує захист соціокультурної різноманітності і сприяє стабільності у суспільстві. Вона прагне запобігати конфліктам, які можуть призвести до втрати культурного спадку, а також етнічним конфліктам. По-третє, формування та захист *гуманітарних цінностей*, таких як милосердя, солідарність та допомога тим, хто потребує; зазначене є ключовою частиною **г. б.** Наступне – безпека в глобальному контексті. **Г. б.** розглядається в широкому контексті, включаючи не тільки безпеку на національному рівні, але і в глобальному плані, оскільки багато проблем у сучасному світі мають міжнародний характер. Поняття **г. б.** має кілька вимірів:

1. Безпека фізичного та психічного здоров'я людини.
2. Безпека можливості вільної самоідентифікації громадян, суспільних груп і країн.
3. Безпека громадян і країн щодо можливостей розвитку та загалом можливостей вибирати майбутнє.

Це поняття набуває особливого сенсу в рамках концепцій «нових воєн» третього тисячоліття, таких як війни ідей та зіткнень цивілізацій. Ці війни спрямовані передусім на знищення ментальної або культурної ідентичності людей і суспільних груп. **Г. б.** відображається в концепції сталого розвитку ООН та концепції розвитку людського потенціалу.

Г. б. безпека в західній політико-філософській традиції часто ототожнюється з *безпекою людини*.

Візуалізація ШІ ⇨ ***184***

Джерела:

Дзьобань О. П. Національна безпека в умовах соціальних трансформацій (методологія дослідження та забезпечення) : монографія. Харків : Константа, 2006. 440 с.

Report-Ukraine; режим доступу : https://www.unocha.org/ukraine

Запитання для обговорення:

1. Чим відрізняється гуманітарна безпека від інших аспектів безпеки, таких як військова чи економічна?
2. Чому гуманітарна безпека важлива для суспільства та індивідуального благополуччя?
3. Як взаємодіє гуманітарна безпека із соціально-політичною дією у сучасному світі?
4. Чи можете навести конкретні приклади ситуацій, коли гуманітарна безпека була порушена чи долучалася до вирішення конфліктів?
5. Як саме гуманітарна безпека впливає на глобальний розвиток та міжнародні відносини?
6. Чи може гуманітарна безпека бути конфліктним поняттям, особливо коли йдеться про прийняття рішень у складних етичних ситуаціях?
7. Які ролі відіграють громадські організації та міжнародні установи в забезпеченні гуманітарної безпеки?

Завдання:

1. Деякі аспекти гуманітарної безпеки представлено у відповідній візуалізації, згенерованій за участі штучного інтелекту (додаток Г.3). Які символи на рисунках ви можете з упевненістю декодувати?
2. Назвіть аспекти гуманітарної безпеки, що є пріоритетними для вас зараз.
3. Які саме права людини в Україні опинилися під загрозою у зв’язку з агресією російської федерації?
4. Як, на вашу думку, еволюціонуватимуть можливості для розвитку та загалом можливості вибирати майбутнє у суспільстві цифрової доби?

Ключові слова: *безпека, права людини, гуманітарні цінності, світогляд, людина, соціокультурна різноманітність, самоідентифікація, людський потенціал.*

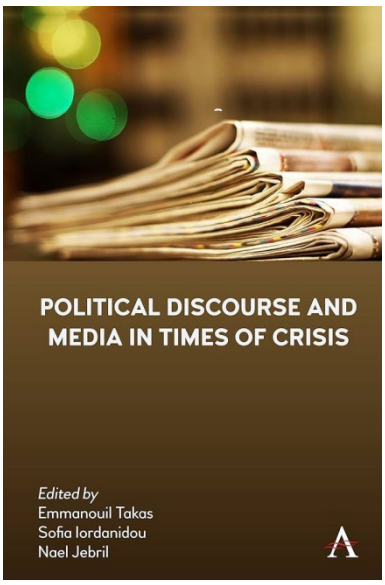
Анжела Бойко

Д

ДИСКУРС

Під ***дискурсом*** зазвичай розуміють спеціально сконструйовані знання, що вироблені в певних соціальних контекстах у відповідності до інтересів соціальних суб'єктів щодо деяких аспектів дійсності (за М. Фуко). Відповідно, **д.** має свою історію, можливо простежити його зародження, становлення та перетворення на загальну думку. Будь-який **д.** є втіленням соціальної практики. Відповідно, ***політичний дискурс (п. д.)*** – це різновид **д.** що розгортається для досягнення, збереження та здійснення політичної влади; розглядається як форма *політичної дії*, а також частина *політичного процесу*. Із використанням комунікативно-дискурсивного підходу **п. д.** визначають як конкретний вияв *політичної комунікації*, що передбачає актуалізацію політичного тексту в комунікативному акті взаємодії політичного суб'єкта (політика, політичної сили, влади) та об'єкта (аудиторії, електорату, виборця). **П. д.** розглядається також як механізм узгодження персонального, соціального і культурного знання (Нагорна, 2005). **П. д.** охарактеризовано такими рисами, як риторичність, емоційність, маніпулятивність, динамічність, ритуальність (Ковальова, 2020: 105).

П. д. визначається його авторами, політиками. Йдеться про політичний текст політичних установ, президентів, прем'єр-міністрів, членів уряду, парламенту, політичних партій, як на місцевому, національному, так і міжнародному рівні. Крім політиків, учасниками комунікативного політичного процесу є суспільство, громадяни; відповідно, чим ширше визначатиметься поняття «політика», тим ширше ставатиме обсяг поняття **п. д.**

Джерела:

Ковальова О. Політичний дискурс: сучасні лінгвістичні інтерпретації. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип. 27. Т. 2, 2020. С. 101–107.

Кондратенко Н. В. Український політичний дискурс: Текстуалізація реальності : монографія. Одеса : Чорномор'я, 2007. 156 с.

Нагорна Л. Б. Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики. НАН України, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень. Київ : Світогляд, 2005. 316 с.

Запобігаючи надзвичайному узагальненню поняття **п. д.**, останній обмежимо *політичним контекстом*, зокрема політикою, політичними інститутами, політичними засобами масової інформації, політичними прибічниками, політичним середовищем для досягнення політичної мети.

Завдання:

1. Окресліть основні аспекти аналізу політичного дискурсу.
2. Як, на вашу думку, співвідноситься політична реальність та уявлення про політичну реальність?
3. Кого б ви включили до учасників політичної комунікації? Обґрунтуйте свою відповідь.

Ключові слова: *дискурс, політична інформація, політика, політичний процес, суспільство.*

Олена Астапова-Вязьміна

Е

ЕКОЛОГІЗМ

Екологізм – це поняття, похідне від *екології,* її сучасна світоглядна й політико-ідеологічна надбудова, яка ставить у найбільш актуалізованому вигляді проблему взаємовідносин суспільства і природи. **Е.** є основою найважливіших концепцій і теорій сьогодення, це ціннісна парадигма сьогодення, метадоктрина епохи постіндустріалізму, осьова ідея сучасної цивілізації. **Е.** – це судження, що є «моральним компасом», який має вказати людству шлях до збереження планети і застерегти від екологічної катастрофи. **Е.** розглядають як ідеологічний конструкт. Політичну базу *ідеології екологізму* становлять *загальнолюдські цінності:* законності, моральності, гуманізму, ненасильства, рівноправності, солідарності, соціальної справедливості, добробуту, свободи, демократії участі, здорового довкілля тощо. **Е.** як суспільно-політичний рух має орієнтуватися на співробітництво з усіма соціальними, політичними і конфесійними силами.

Для досягнення *екоідеологічних ідеалів* людству слід вирішити як мінімум чотири глобальні цілі: 1) безпеки; 2) продовольства; 3) природних ресурсів і енергії; 4) розвитку людських якостей. Ці цілі визначають загальну орієнтацію екологічної ідеології як свідоме звертання до майбутнього. *Екологічні цінності* безпосередньо впливають на всі гілки державної влади. Проведення доцільної *екологічної політики* залежить від правильного її ідеологічного обґрунтування, нестандартних політичних рішень, які й створять загальні передумови екологічної перебудови суспільства та приведуть до зміни моральної парадигми розвитку суспільства.

Завдання:

1. Як корелюють між собою поняття «екологічна ідеологія» і «екологічна політика»? Наведіть вдалі приклади зі світового досвіду.

Візуалізація ШІ ***186***

Візуалізація ШІ

Джерела:

Поппер Л. В. Політичний контекст ідеології екологізму. *Держава і право: зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки.* Вип. 64. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2014. С. 488–495.

Поппер Л. В. Цінності екологізму як чинник вироблення дієвої державної політики України. *Держава і право: Зб. наук. праць. Серія: Політичні науки*. Вип. 82. Київ : Юридична думка, 2018. С. 143–156.

2. Назвіть пріоритетні для сучасної України екологічні цілі.
3. Які екологічні загрози для людства постали у зв'язку зі збройною агресією російської федерації проти України?
4. Перегляньте візуалізовані за допомогою штучного інтелекту зображення поняття «екологізм». Прокоментуйте відмінності у наведених варіантах. Який варіант, на вашу думку, більше відповідає потрактуванню цього поняття і чому?

Ключові слова: *екологічна ідеологія, екологічна політика, екоідеологічні ідеали, парадигма.*

Вікторія Даценко

ЕЛІТА

Еліта (від франц. *elite* – *обране*) – група осіб, яка займає провідне або панівне становище у певній галузі людської діяльності: політичній, економічній, військовій, науковій, управлінській, культурній, інтелектуальній, спортивній тощо. Зародки вчення про **е.** можна знайти ще в Конфуція та Платона, проте засновниками *сучасних теорій еліт* прийнято вважати італійських мислителів Гаетано Моска, Вільфредо Парето та німецького соціолога Роберта Міхельса. *Концепції еліт* з'явилися внаслідок критики представницької демократії та класової марксистської теорії, які прямо чи опосередковано виправдовували тезу про привілейоване становище в суспільстві окремих груп (партійних верхівок та лідерів). Залежно від конкретних історичних обставин та умов філософи, соціологи та політологи виділяють різні ознаки, якими мають володіти люди, які, з їхньої точки зору, складають **е.**: культурні та моральні характеристики, творчі та організаційні здібності, сила волі, твердість віри тощо. В результаті існують значні розбіжності в тлумаченні цього поняття. З одного боку, **е.** розглядають як *носіїв вищого рівня* культури та цивілізованості, творців та охоронців таких цінностей, як свобода, справедливість, правовий порядок (стабільність), культурна самобутність (нації), добробут тощо. З іншого боку, **е.** визначають як будь-яку *керівну меншість*. Нехтування ціннісним критерієм дозволяє вважати **е.** будь-яку групу, яка здобуває та утримує панівне становище за допомогою будь-яких засобів. Якщо така група у своїх діях відштовхується від суто групових (класових), кланових інтересів, то є підстави вважати її *псевдо-* чи *квазі-елітою*.

Візуалізація ШІ

Візуалізація ШІ

Візуалізація ШІ

Контрольні запитання для обговорення:

1. Кого прийнято вважати засновниками сучасних теорій еліт?
2. Чому існують розбіжності в тлумаченні поняття «еліта»?

Завдання:

1. Якими ознаками, на вашу думку, мають володіти люди, що складають еліту? Назвіть для прикладу деякі культурні характеристики, моральні якості, творчий потенціал, організаційні здібності.
2. Знайдіть графічні інтерпретації визначення «еліта» на візуалізаціях до цієї статті, які згенеровано за допомогою штучного інтелекту.

Ключові слова: *представницька демократія, панівне становище, класовість, марксистська теорія, лідер, культура, цивілізація, цінності, справедливість, стабільність, самобутність, меншість.*

Ольга Рилова

Джерела:

Філософський енциклопедичний словник : довідк. вид. / наук. ред. Л. В. Озадовська, Н. П. Поліщук. Київ : Абрис, 2002. 742 с.

Пержун В. В. Управлінська культура владних еліт сучасної України. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління.* Том 31 (70) № 4 2020. С. 16–21.

Mills C. Wright. The Power Elite. Oxford University Press. 1956, p. 274.

ЕНВАЙРОНМЕНТАЛІЗМ

Енвайронменталізм (інвайронменталізм) (від англ. *environment – довкілля, природа*) – соціально-екологічний рух (ідеологія), що має на меті збереження та охорону навколишнього середовища, виступає за стійкий розвиток, збалансоване використання природних ресурсів та мінімізацію впливу людської діяльності на екосистему планети. Виник та активно поширився у XX ст. в країнах Європи; включає в себе широкий спектр суспільних активностей – від політичних лобіювань та громадських кампаній до наукових досліджень та освіти. **Е.** прагне до збереження біорізноманіття, зменшення забруднення, боротьби зі змінами клімату та відновлення екосистем. **Е.** охоплює різні напрями: консерваціонізм, боротьба з забрудненням, вивчення зміни клімату та прагнення до сталого розвитку. *Консерваціонізм* зосереджується на охороні тварин, рослин та екосистем від вимирання та деградації, раціональному використанні лісів, води, мінералів та інших ресурсів, створенні заповідних зон та відновленні деградованих земель, лісів та водних ресурсів. *Боротьба з забрудненням* має на меті зменшення викидів парникових газів, очищення повітря та води, переробку та утилізацію відходів, а також розвиток екологічного транспорту. *Вивчення зміни клімату* включає дослідження причин та наслідків кліматичних змін і розробляння адаптивних стратегій, сприяє зниженню викидів парникових газів та підвищує обізнаність громадськості про цю проблему. *Прагнення до сталого розвитку* передбачає задоволення потреб сьогодення без шкоди для майбутніх поколінь, використання відновлюваних джерел енергії, ефективне використання ресурсів та підвищення екологічної відповідальності бізнесу.

Візуалізація ШІ

Візуалізація ШІ ***187***

Завдання:

1. Що спільного між поняттями «екологізм» і «енвайронменталізм»? Чи можна вважати тотожними ці поняття?

Джерела:

Талдикін О. В. Теорія влади. Структурно-логічні схеми і таблиці: навч. посіб. Дніпро. Дніпроп. держ. ун-т. внутр. справ, 2020. 164 с.

Кратологія: наук.-допом. бібліогр. покажч. Східнєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека ; уклад. Л. Дейнека. Луцьк, 2018. 119 с.

2. Розгляньте зображення у додатках Е.2 і Е.3, що їх згенеровано за допомогою штучного інтелекту. Які спільні риси ви можете відзначити у візуалізаціях понять «екологізм» і «енвайронменталізм»?

Ключові слова: *адаптивні стратегії, екологічна відповідальність, екосистема планети, зміни клімату, соціально-екологічний рух, сталий розвиток, суспільні активності.*

Олександр Лисенко

І

ІДЕОЛОГІЯ

Ідеологія (від грецьк. *прообраз, ідея*, і *слово, розум, вчення*; тобто: *вчення про ідеї*) – сукупність та/або система принципів, ідей, вірувань, уявлень, позицій та думок, що свідомо або несвідомо підтримуються в соціумі та відображають усвідомлення наявного та ідеального політичного світу навколо. Характерною ознакою **і.** є наявність відповіді на питання чи усвідомлення власного ставлення щодо практично будь-яких соціально-політичних питань. Важливим аспектом реальності **і.** є можливість адаптуватись до питань функціонування суспільства, що змінюється (напр. щодо сприйняття чи несприйняття нових хвиль природних прав людини або зміна підходів до усвідомлення майнових прав та обов'язків).

І. може існувати і в контексті відповіді на частину найгостріших питань в її структурі. Часто **і.** націлена на зміну наявної суспільно-політичної реальності на теренах певної країни, території чи світу в цілому. Попри це **і.** передбачає як зміну, так і збереження наявної суспільно-політичної реальності, як то ідеології монархізму чи ін. традиціоналістських **і.**, що передбачають збереження чинного суспільно-політичного та економічного ладу. **І.**, за своєю суттю, може мати обмежений у часі характер, оскільки її необхідність після досягнення поставлених цілей може бути нівельована. Поняття **і.** тісно пов'язано з поняттями суспільно-політичних рухів, громадсько-політичних рухів, політичних партій, оскільки саме **і.** і виступає основним фактором об'єднання в контексті цих явищ та структур. Ризиковими для існування **і.** у сталому вигляді є поява нових питань функціонування суспільства чи усвідомлення нових прав та обов'язків людини. Відповідно, сприйняття та спільне бачення відповідей на такі питання не означає,

Візуалізація ШІ

Візуалізація ШІ

Джерела:

Ideology. *Oxford Reference*. URL: https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/oi/authority.20110803095956722

Freeden M. Ideology. *Routledge Encyclopedia of Philosophy*. URL: https://www.rep.routledge.com/articles/thematic/ideology/v-1

що в подальшому бачення розвитку суспільства чи його трансформації буде розглядатись в тому ж ключі.

Завдання:

1. Згадайте відомі вам ідеології та виділіть сукупність питань, на які ці ідеології мають відповіді.
2. Виділіть найгостріші питання в контексті українського суспільства, які відзначаються різними ідеологіями.
3. Сформулюйте такі запитання і спробуйте дати власні відповіді на них, окресливши власну ідеологію.

Ключові слова: *бачення, вірування, громадсько-політичний рух, думка, ідея, партія, соціум, суспільно-політична реальність, принцип, позиція, уявлення.*

Володимир Півненко

Ideology. *Cambridge Dictionary.* URL: https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/ideology

Cranston M. Ideology. *The Britannica Dictionary. History & Society*. URL: https://www.britannica.com/topic/ideology-society

Sypnowich C. Law and Ideology. *Stanford Encyclopedia of Philosophy*, 2001. URL: https://plato.stanford.edu/entries/ideology/

Halpin A. Ideology and Law. *Journal of Political Ideologies*, Vol. 11, 2006. P. 153–168.

Steger M. The Rise of the Global Imaginary: Political Ideologies from the French Revolution to the Global War on Terror. New York: Oxford University Press, 2007.

ІЛЛЕҐАЛІЗМ

Іллеґалізм (від. лат. *illegalis – незаконний*, *проти закону*) **–** це політична та філософська доктрина (в межах *анархізму*), що відстоює право особистості на порушення закону або норм соціуму заради досягнення своїх цілей чи вираження своєї власної думки. Ця концепція передбачає усвідомлені дії осіб, які направлені на порушення законів, норм чи приписів, якщо вони вважають останні несправедливими або неприйнятними. Основна ідея **і.** полягає в тому, що іноді дотримання встановлених правил або законів може заважати досягненню справедливості, свободи чи інших цінностей, і тому необхідно діяти за їхнім порушенням.

І. аналізує моральну природу законів та правил і стверджує, що дотримання їх може бути необов'язковим у випадках, коли це протистоїть основним принципам справедливості, свободи, людської гідності чи іншим моральним ідеалам. Прихильники доктрини **і.** також звертають увагу на соціальні чи політичні умови, які можуть унеможливлювати зміни через законні засоби, і роблять акцент на необхідності діяти для зміни системи навіть за межами закону. Такий підхід до суспільного співіснування може проявлятися різноманітними активними діями (чи бездіяльності) – від громадянської непокори до активного супротиву, ігнорування діючих нормативно-правових приписів та вчинення правопорушень.

І. відображає складну взаємодію між правовими, моральними та політичними аспектами існування суспільства. Доктрина **і.** піднімає важливі питання про природу влади, обов'язковість закону і моральну відповідальність, а також ставить під сумнів усталені норми та цінності. **І.** прагне до пошуку понятійного апарату про межі допустимого та необхідного в демократичному суспільстві, де права та свободи кожної людини є найважливішими цінностями.

Візуалізація ШІ

Візуалізація ШІ

Візуалізація ШІ

I. як анархо-індивідуалістська течія розвинувся переважно у Франції, Італії, Бельгії та Швейцарії наприкінці 1890-х і на початку 1900-х років. Прихильники **I.** відкрито чи таємно сприймають злочинність як стиль життя.

Завдання:

1. Назвіть прихильників доктрини іллегалізму, яких ви знаєте з історії філософської думки та серед політичних діячів минулого.
2. Які метафори, що мають відношення до сучасного потрактування цього терміна, ви можете декодувати у візуалізаціях, згенерованих за допомогою штучного інтелекту?

Ключові слова: *анархізм, закон, моральна відповідальність, непокора, природа влади, свобода, справедливість, спротив, філософська доктрина.*

Олександр Лисенко

Джерела:

Wikipedia, the free encyclopedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Illegalism

Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/

Collective, Notes From Below (18 January 2010). "Illegalism". Freedom. Archived from the original on 6 March 2012.

Sartre J.-P.; Victor P. (1974). Illegalism and Ultra-Leftism. In Gavi, Philippe (ed.). On a raison de se révolter. Transl. by Abidor Mitchell. Paris : Gallimard.

ІЛЛІБЕРАЛІЗМ

Іллібералізм – відносно новий термін на позначення ідеології та практики реактивної політики протистояння або заперечення економічного, політичного або культурного лібералізму в XXI ст. **І.** ґрунтується на *націоцентризмі,* підтримці *традиційних ієрархій та культурної гомогенності*, елементах політики *економічного протекціонізму*. На міжнародному та національному рівнях **і.** став однією з відповідей на кризу неоліберальної економічної моделі та системи міжнародних інститутів. Дослідники говорять про «ілліберальний ідеологічний поворот», що відбувається у деяких країнах світу (домінування консервативного популізму, «культурні війни»). Уперше термін запропонував амер. політолог Фарід Закарія у статті для *Foreign Affairs* під назвою «Підйом неліберальної демократії» (*The Rise of Illiberal Democracy*); де йшлося про таку політичну систему, що має деякі *формальні ознаки демократії*, скажімо, вибори, однак виключає реальні механізми та інститути народовладдя, як-от свобода слова, свобода зібрань, незалежні суди тощо. Проблематика **і.** розглядається науковцями з різних боків: політична теорія (ідеї та філософські засновки), політична соціологія (ілліберальні рухи та групи), юридична політологія (ілліберальний конституціоналізм) тощо. Почалося оформлення міждисциплінарної дослідницької програми досліджень **і.** (*illiberalism studies*), з'являються журнали, спеціально присвячені цій проблематиці (напр., *The Journal of Illiberalism Studies*).

***Запитання для обговорення*:**

1. Які основні принципи ідеології іллібералізму?
2. В чому полягають особливості іллібералльної політичної системи?
3. Які, на вашу думку, наслідки та перспективи може мати іллібералізм у майбутньому?

Візуалізація ШІ ***188***

Візуалізація ШІ

https://www.wikiart.org/en/jean-michel-basquiat/boxer
Жан-Мішель Баскіа: «Боксер»

Завдання:
Порівняйте авторську пропозицію щодо візуалізації, віднесену до поняття «ілібералізм», і згенеровану штучним інтелектом (додаток І.1). Яку інформацію, наведену у тексті статті, ви можете декодувати за цими малюнками?

Ключові слова: *ідеологія, консерватизм, культурні війни, націоналізм, націоцентризм.*

Андрій Ріпа

Джерела:
Zakaria F. The Rise of Illiberal Democracy. *Foreign Affairs*, Vol. 76, No. 6 (Nov. – Dec., 1997). P. 22–43.

The Journal of Illiberalism Studies. URL.: https://www.illiberalism.org/the-journal-of-illiberalism-studies (дата звернення: 19.02.2024)

ІНТЕРЕС

Інтерес *(*від лат. *interesse – важливо)* – зацікавленість у настанні певного наслідку, здійснення певної дії, прийняття відповідного рішення, що, на суб'єктивну думку суб'єкта, може створити позитивний результат чи перевагу для нього, або створити негативний результат чи перешкоду для когось іншого. **І.** є *бачення* людиною, соціальною групою, юридичною особою, їх сукупністю щодо здійснення певних дій чи прийняття рішень або ж щодо бездіяльності, які дозволять отримати певний наслідок зараз чи в подальшому. Важливим та взаємопов'язаним поняттям є *група інтересів* – це сукупність осіб, що шляхом спільності уявлення чи компромісу прагне до настання певного наслідку через здійснення певних дій, прийняття рішень або ж бездіяльність. Тобто **і.** – це досить обширне поняття, що може стосуватись абсолютно кожної соціальної групи та часто пов'язане з питанням прав, обов'язків та наслідків.

І. є похідним від вже наявних або поки відсутніх прав та обов'язків людини, громадянина та супутніх до цих прав та обов'язків наслідків. **І.** може бути потреба у розширенні чи звуженні певного права, деталізації чи розширення обов'язку, чіткої регламентації наслідку, яким може бути наявність чи відсутність відповідальності. Звідси співставлення інтересів різних фізичних осіб буде сприяти формуванню певної *групи* ***і.*** До груп **і.** ми могли б віднести: певні етнічні, мовні, релігійні групи; професійні та соціальні групи; людей з особливими потребами тощо.

В окремих випадках може йти мова про наявність **і.**, які за своєю суттю будуть націлені на порушення чинних норм, правил, регламентів в контексті моралі чи законодавства. Відповідно одним із заходів просування **і.** є здійснення лобістських або адвокаційних кампаній.

Візуалізація ШІ

Візуалізація ШІ

Джерела

Interest. *Cambridge Dictionary.* URL: https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/interest

Interest Definition & Meaning. *The Britannica Dictionary.* URL: https://www.britannica.com/dictionary/interest

Interest. *The Oxford Advanced Learner's Dictionary*. URL: https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/interest_1

Завдання:

1. Визначте власні інтереси в контексті окремо взятого права чи обов'язку.
2. Сформуйте бачення щодо можливості знаходження групи інтересів за виділеним вами інтересом.
3. Чи є можливим просування та прийняття такого інтересу в контексті певного нормативного акта?

Ключові слова: *бачення, бездіяльність, група інтересів, дії, наслідки, обов'язки, права.*

Володимир Півненко

Keynes J. M. The General Theory of Employment, Interest and Money. Palgrave Macmillan, 2007. 472 p. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/The_General_Theory_of_Employment,_Interest_and_Money

Chen J. Interest: Definition and Types of Fees for Borrowing Money. *Investopedia*. Aug. 29, 2023.

Interest. *Longman Dictionary of Contemporary English*. URL: https://www.ldoceonline.com/dictionary/interest

К

КАКІСТОКРАТІЯ

Какістократія – (від грецьк. – *найгірший*, *сила, влада*) – це форма управління (влади), в якій владні повноваження або вплив на прийняття рішень здійснюється тими, хто має низький рівень моральних, етичних чи інтелектуальних якостей. У такому суспільстві прийняття рішень може здійснюватися особами, які не мають відповідного досвіду чи компетенції (кваліфікації), що може призвести до негативних наслідків для розвитку суспільства та держави в цілому. Вирішальне значення у такій системі прийняття управлінських рішень як на загальнодержавному, так і на місцевому рівні надається не здатності до раціонального аналізу та професійних навичок, а наявності матеріальної мотивації, корупційної складової, безвідповідальності та повної безкарності за прийняті рішення.

Серед базових ознак **к.** необхідно виділити такі: некомпетентність та нездатність влади приймати ефективні управлінські рішення; корупція та зловживання владою, що, як правило, призводить до збагачення носіїв влади; нехтування законністю та правами людини; низький рівень політичної активності та участі громадян у житті країни у зв'язку з втратою довіри до влади та зневіра у можливість змін; підпорядкування інтересам інших країн або міжнародних організацій, що може проявлятися у втраті контролю над ключовими галузями економіки та політики; зростання соціальної напруженості та загострення внутрішніх міжетнічних та релігійних конфліктів та ін.

Важливо зазначити, що не всі перелічені вище ознаки **к.** можуть проявлятися одночасно; наявність навіть кількох із них може свідчити про ризик перетворення демократії на **к.**

Візуалізація ШІ

Джерела:

Талдикін О. В. Теорія влади. Структурно-логічні схеми і таблиці : навч. посіб.. Дніпро : Дніпр. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 164 с.

Кратологія : наук.-допом. бібліогр. покажч. Східнєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека ; уклад. Л. Дейнека. Луцьк, 2018. 119 с.

Завдання:
1. Назвіть базові ознаки какістократії.
2. Наведіть приклади прояву таких ознак.

Ключові слова: *безвідповідальність, влада, втрата довіри, зловживання, корупція, конфлікт, некомпетентість, нехтування законністю.*

Олександр Лисенко

КВІР-АНАРХІЗМ

Візуалізація ШІ ⇨ *189*

Квір-анархізм – (від англ. *queer – дивний, незвичайний*) – це соціально-політичний рух, що поєднує в собі принципи анархізму та активізму у сфері прав геїв, лесбійок, бісексуалів, трансгендерних та інших осіб, які ідентифікуються з різними сексуальними та гендерними орієнтаціями й ідентичностями (LGBT+ спільнота).

К.-а. виступають за визнання та захист прав людей, які відхиляються від гетеронормативних стандартів, за утопічне суспільство, що ґрунтується на принципах взаємодопомоги, рівності та самоврядування. Вони активно протистоять дискримінації, капіталістичній експлуатації та будь-яким формам насильства, що ґрунтуються на гендерних чи сексуальних стереотипах.

Серед базових світоглядних ознак **к.-а.** можливо виділити наступні: прагнення до створення світу, де люди вільні від гноблення та дискримінації на основі сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності; скасування всіх форм ієрархії, включаючи державу, капіталізм, патріархат та гендерну бінарність; співпраця та взаємодопомога для досягнення спільних цілей; нетерпимість до будь-яких проявів дискримінації; створення інклюзивного суспільства, де всі люди, незалежно від сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності, мають рівні права та можливості.

Для досягнення своїх цілей представники цього соціально-політичного руху використовують різноманітні методи, як то: протести, бойкоти будь-які інші форми прямої дії, широка просвітницька робота, створення квір-центрів, квір-комун та квір-кооперативів, щоб підтримати квір-спільноту.

Запитання і завдання:

1. Назвіть базові світоглядні ознаки квір-анархізму.

2. Які методи використовують представники цього соціально-політичного руху для досягнення своїх цілей?
3. Декодуйте символіку квір-анархізму за наведеною в додатку К.1 візуалізацією, виконаною за допомогою штучного інтелекту.

Ключові слова: *анархізм, активізм, гендерна бінарність, LGBT+ спільнота, геї, лесбійки, бісексуали, трансгендери.*

Олександр Лисенко

КОНТРДЕМОКРАТІЯ

Контрдемократія – термін політичного філософа П'єра Розанваллона (однойменна праця, перше видання: 2006), що окреслює дві фундаментальні та невіддільні сторони демократичного життя: з одного боку, існують інститути *довіри* між керівниками та керованими (у формі електорально-представницької активності); з іншого боку, в демократії завжди наявна *недовіра* як форма політичної участі громадян. Тобто демократія підпирається (як контрфорси підкріплюють стіни соборів), а також тестується, випробовується внутрішньо властивою їй **к.** Тим часом як більшість теорій демократії фокусуються на першій (інституціоналізованих формах політичної участі – насамперед виборах), життєздатність демократії не меншою мірою залежить від різних форм **к.** За допомогою останньої громадяни висловлюють незгоду, чинять зовнішній тиск або спротив, накладають вето, судять і дають оцінку владі, здійснюють громадський контроль і нагляд. З цієї широкої сукупності громадянських дій П. Розанваллон виділяє три блоки *контрдемократичних повноважень*: функції нагляду; превентивні інструменти; перевірка суджень і висловлень. Щодо нагляду: демократія не завершується голосуванням (яке відбувається лише час від часу), а підпирається волею громадян постійно слідкувати за діями обраних політиків і піддавати їх контролю. *Нагляд* поділяється на три частини: громадянська пильність, денонсація, оцінювання. Щодо *превентивних інструментів:* уже Ш. де Монтеск'є (див. його «Дух законів», 1748) проводив суттєве розрізнення в політиці між здатністю діяти та завчасно відвертати. Це вилилося в форму «негативного суверенітету» народу, коли громадяни можуть блокувати певні рішення та дії, задумані владою (напр. у 2013 р. Євромайдан буквально заблокував плани президента В. Януковича). В цьому сенсі народовладдя є правом вето. Третім фактором у структурі **к.** П. Розанваллон

Візуалізація ШІ ⇨ ***190***

Джерела:

Rosanvallon P. Counter-Democracy: Politics in an Age of Distrust. Cambridge University Press, 2010. 336 p.

Philippe C. Schmitter et al. Democracy and Distrust: A Discussion of Counter-Democracy: Politics in an Age of Distrust. *Perspectives on Politics*, Vol. 8, No. 3 (Sept. 2010). P. 887–895.

вважає *перетворення народу на суддю* щодо політики та влади. Річ у тім, що право проникає в усі сфери політичного процесу, і громадяни дедалі частіше звертаються до юридичних процедур там, де не спрацьовує виборча система. Так *демократія конфронтації* трансформується у *демократію підзвітності*. Отже, в системі координат **к.** народ виступає в трьох іпостасях: народ як контролер, народ як носій вето, народ як суддя.

Контрольні запитання:

1. Що таке довіра та недовіра в демократичній системі?
2. Які інструменти контрдемократії використовують громадяни для контролю обраної влади?
3. Які переваги та недоліки щодо політики та влади можуть виникнути внаслідок перетворення народу на суддю?

***Завдання*:** на основі відомих картин (Ламартіна 1848 року або «Свобода на барикадах» Делакруа) подати візуально сучасні кадри з української політики (наприклад, замінити прапори на жовто-блакитні).

Ресурси:
https://en.wikipedia.org/wiki/French_Revolution_of_1848#/media/File:Philippoteaux_-_Lamartine_in_front_of_the_Town_Hall_of_Paris_rejects_the_red_flag.jpg

Ключові слова: *демократія, довіра, народ, недовіра, громадянський контроль, громадянський опір, превентивні інструменти, судження.*

Андрій Ріпа

КОНФОРМІЗМ

Конформізм (від лат. *conformis – подібний, відповідний)* – термін, що позначає соціально-психологічну та моральну орієнтацію особи, для якої характерні *пристосування* та пасивне, покірне *прийняття готових стандартів* у поведінці, оцінках, смаках, повне й беззастережне *визнання існуючих порядків*, норм і правил співжиття, відмова від особистої позиції; це моральний принцип, що визначає спосіб реалізації моральнісності, регламентує сферу морального спілкування. **К.** не переймається життєво важливими об'єктивними проблемами, а пристосовується до тих стандартів і канонів поведінки та мислення, що чинять на нього вплив. Цей вплив може бути реалізований відверто, через примус, або приховано, через навіювання, традицію, механізм моди чи в інший спосіб. **К.** як соціально-психологічна і моральна орієнтація особи є явищем історичним і виявляється як у межах усього суспільства, так і в діяльності окремих соціальних груп. У суспільному житті **к.** заважає успішній боротьбі зі становими, корпоративними, локальними інтересами, принижує гідність особи. Антиподом **к.** є ***негативізм***, тобто таке ставлення до моральних цінностей, поведінки й свідомості певної соціальної спільноти, яке заперечує їхню значущість для всієї спільноти чи окремої особи.

Візуалізація ШІ ⇨ ***191***

Запитання для самоперевірки і завдання:

1. Назвіть характерні особливості конформізму.
2. В який спосіб може здійснюватися вплив зовнішніх факторів на конформіста?
3. На яких рівнях виявляється конформізм?
4. Як ви оцінюєте візуалізації цього поняття?

Ключові слова: *моральна орієнтація особи, моральність, негативізм, норми, правила, соціально-психологічна орієнтація особи, стандарти поведінки.*

Ольга Рилова

Джерела:

Філософський енциклопедичний словник : довідк. вид. / наук. ред. Л. В. Озадовська, Н. П. Поліщук. Київ : Абрис, 2002. 742 с.

Скоробагатська О. Феномен конформізму в контексті проблеми ефективності адміністративного управління. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології.* 2017. № 4 (68). С. 259–271.

Aubert C., Ding H. Voter conformism and inefcient policies. *Social Choice and Welfare.* 2022. № 59. P. 207–249. doi.org/10.1007/s00355-022-01391-w.

КОРУПЦІЯ

Корупція (від лат. *corrumpere – псувати*) – це поняття, що визначає явища та/або процес, пов'язаний із досягненням, переважно, економічних або політичних інтересів будь-яким засобами всупереч нормам та регламентам визначеним в межах окремих процесів, суб'єктів чи територій. Переважно характеризується отримання певної вигоди одним суб'єктом для задоволення інтересів іншого суб'єкта. В цьому контексті варто вважати, що суб'єктом, яким отримує вигоду, може бути як безпосередньо особа, яка уповноважена вчиняти певні дії чи приймати певні рішення, так і будь-яка інша, яка може тим чи іншим способом здійснювати вплив на такого суб'єкта.

Корупційним інтересом, відповідно, варто вважати настання певних обставин або наслідків, що можуть інтерпретуватись і в позитивній, і в негативній конотації. Приклади позитивної конотації корупційного інтересу: спрощення отримання дозвільних документів; підписання контракту на закупівлю товару чи послуги в визначеної організації; отримання без належних підстав відповідного документу. Приклади негативної конотації корупційного інтересу: направлення позапланової перевірки на бізнес конкурента; сповільнення розгляду звернення по суті.

Наслідками **к.** є *втрата довіри* до підприємств, установ, організацій, а також держави загалом, що, відповідно, зумовлює більш активний розвиток тіньової економіки, охлократичних та популістичних рухів, деградацію політичних еліт.

Саме по собі явище **к.** є притаманним практично для будь-якої держави, підприємства, установи та організації. Дослідники вирізняють низькорівневу (буденну) та високорівневу (політичну) **к.** Дослідниками **к.,** зокрема Transparency International, здійснюється дослідження високорівневої **к.** практично в усіх країнах світу за допомогою Corruption Perceptions Index (CPI). Важливо зазначити, що більш високорозвинуті

Візуалізація ШІ

Джерела:

What is corruption? Transparency International. URL: https://www.transparency.org/en/what-is-corruption

What is corruption? *The Economic Times,* Feb. 27, 2024. URL: https://economictimes.indiatimes.com/definition/corruption

Corruption. *Oxford Reference*. URL: https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/oi/authority.20110803095640745

Corruption. *Cornell Law School. Legal Information Institute.* URL: https://www.law.cornell.edu/wex/corruption

Ceva E., Ferretti M. P. Political Corruption, Individual Behavior and the Quality of Institutions. *Politics, Philosophy & Economics*, Vol. 17(2), 2018. P. 216–231. doi: 10.1177/1470594X17732067

країни характеризуються практично відсутністю низькорівневої **к.** Окремо слід звернути уваги на антропологічні особливості походження корупційних діянь. Багато в чому така **к.** пов'язана з традиціями дарування з метою отримання більш поблажливого особистого відношення від, переважно, посадових осіб з метою в подальшому використання налагоджених особистих стосунків. **К.** має низку форм, серед яких: отримання або надання фінансової чи іншої матеріальної вигоди (хабарництво, підкуп, дарунок тощо); отримання чи надання послуг або преференцій без прямої матеріальної вигоди (використання службового становища, прийняття рішень всупереч конфлікту інтересів тощо); діяння пов'язані з узурпацією чи захопленням влади (т. зв. *state capture* тощо).

Завдання:

1. Проаналізуйте зміст поняття «корупція» та виділіть основні особливості, які характеризують корупційні діяння та причини такого діяння.
2. Визначте причини, які можуть бути пов'язані з розвитком та існуванням як високорівневої, так і низькорівневої корупції.
3. Обговоріть можливі загрози та вигоди від корупції для: окремої людини; окремої сім'ї; окремої юридичної особи; окремої владної інституції; окремої держави.
4. Використавши переклад цієї статті англійською чи німецькою мовою, поясніть значення терміна однією з цих мов письмово (кількома реченнями).

Ключові слова: *вигода, дарунок*, *діяння, корупційний інтерес, політична корупція, низькорівнева корупція, хабарництво, підкуп, тіньова економіка, бізнес.*

Володимир Півненко

КРАТОЛОГІЯ

Кратологія – (від грецьк. κράτος – *сила, влада* та λόγος – *слово, наука*) – це міждисциплінарна наука, що досліджує феномен влади у всіх його проявах, використовуючи знання з філософії, політології, соціології, економіки, права, історії та інших суспільних наук.

Це вчення про владу, про об'єктивні та суб'єктивні закономірності її походження та здійснення, функціонування і розвитку, про типи і види влади, її суб'єкти, об'єкти, джерела, носії, форми, функції, задачі, механізми, норми і принципи, сутність й особливості поділу влади, взаємодію влади з іншими сферами життя і влади різного роду між собою, а також із закордонною владою.

К. як наука вивчає не лише сутність влади, але й закономірності її виникнення, функціонування та розвитку. Важливим аспектом **к.** є дослідження *носіїв* влади (державні органи, політичні партії, лідери, сім'я тощо), *форм* влади (авторитарна, демократична, тоталітарна тощо) та функцій влади (управління, координація, контроль, примус тощо). Одним із ключових завдань **к.** є дослідження сутності й особливостей *поділу* влади: горизонтального, вертикального, функціонального, а також особливостей взаємодії носіїв влади на міждержавному, федеративному, регіональному, та локальному рівнях. Важливим аспектом дослідження є також *взаємодія* влади з іншими сферами життя: економікою, культурою, освітою, релігією тощо.

Візуалізація ШІ ⇨ ***192***

Візуалізація ШІ

Візуалізація ШІ

Завдання:

1. Поміркуйте, які носії влади (державні органи, політичні партії, лідери, сім'я та ін.) мають переважний вплив на вибір і формування вашої професійної траєкторії?
2. Як, на вашу думку, представлено на наведених візуалізаціях форми влади: авторитарну, демократичну, тоталітарну?

3. Розгляньте уважно згенеровані за участі ШІ малюнки до цієї статті (у т. ч. додаток К.4). До яких образів і візуальних засобів вдався штучний інтелект при зображенні функцій влади (управління, координація, контроль, примус)?

Ключові слова: *носії влади, поділ влади, феномен влади.*

Олександр Лисенко

Джерела:

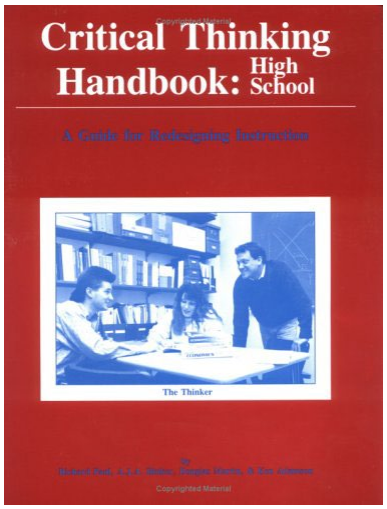
Талдикін О. В. Теорія влади. Структурно-логічні схеми і таблиці : навч. посіб. Дніпро. Дніпропр. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 164 с.

Кратологія: наук.-допом. бібліогр. покажч. Східнєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека ; уклад. Л. Дейнека. Луцьк, 2018. 119 с.

Правова політологія. Академічний курс : підручник /авт. кол.; за ред. І. О. Кресіної. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАНУ, 2021. 480 с.

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ

Критичне мислення – це інтелектуальний дисциплінований процес, спрямований на самостійну обробку та синтез інформації для прийняття обґрунтованих рішень та ефективного розв'язання проблем. Відповідно, **к. м.** включає: конструювання знань, оцінювання міркувань та процес прийняття рішень. **К. м.** відносять до *рефлексивного мислення*, воно не може бути *універсальним* мисленням. Жодна людина в світі не є абсолютним *критичним мислителем*, і тому розвиток здібностей та навичок критичного мислення є концептуальним завданням майже на все життя. До основних форм **к. м.** відносять: систематичність, допитливість, відкритість, правдивість, розсудливість, аналітичність, впевненість в міркуваннях. Історія поняття «критичне мислення» датується 1910 р., а саме книгою американського філософа, представника прагматичної школи Джона Дьюї «How We Think», в якій він визначає *рефлексивне мислення* і презентує його як науковий метод, що розпочинається із визначення гіпотетичних чинників певного явища, а потім всі гіпотези перевіряються або спостереженням, або експериментом. Результати, відповідно, обробляються та систематизуються у різний спосіб, а потім вибудовуються висновки щодо істинності або хибності гіпотези. Отже, Дьюї заклав в основу рефлексивного **м.** створення *нового знання*. Згодом Едвард М. Глайзер (Edward M. Glaser) уточнює концепцію Дьюї, публікуючи рекомендації з викладання **к. м.** для тих, хто вивчає соціальні науки, та наголошує на основних *елементах* **к. м.**: вдумливий розгляд проблем та предметів, знання методів логічного міркування, навички у застосуванні зазначених методів.

Джерела:

Glaser Edw. M. An experiment in the development of critical thinking, Teachers College, Columbia University, New York, 1941.

Dewey B. How We Think // URL: https://bef632.files.wordpress.com/2015/09/dewey-how-we-think.pdf

Critical Thinking: Definition and Structure URL: https://research.acer.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=1039&context=ar_misc)

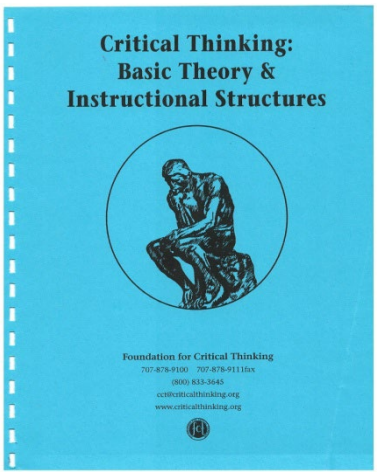
Richard P. Critical Thinking Handbook: 6th-9th Grades. A Guide for Remodelling Lesson Plans in Language Arts, Social Studies, & Science // URL: https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED308481.pdf

Завдання:

1. Наведіть приклад використання критичного мислення в суспільно-політичній практиці.
2. Чим, на вашу думку, відрізняється критичне мислення від креативного мислення?
3. Чому складно надати єдине універсальне визначення поняттю «критичне мислення»?

Ключові слова: *інтелектуальний процес, мислення, міркування, рефлексивне мислення.*

Олена Астапова-Вязьміна

https://www.criticalthinking.org/pages/basic-theory-handbook/1357

Л

ЛІБЕРАЛІЗМ

Лібералізм (від лат. *liber* – вільний**) –** політично-філософська доктрина, ідеологія та переконання, що найбільша суспільна вигода всього суспільства може бути досягнута внаслідок зосередження на правах та інтересах людини.

Л. як політична ідеологія характеризується відстоюванням вільного ринку та свободи індивідуальності людини; як політико-філософська доктрина – вірою у можливість досягнення найбільшого блага для суспільства через благо окремої людини, а відповідно і відстоювання та визнання найбільшою цінністю суспільства *свободи людини; я*к переконання – вірою у благо через свободу.

Л. не є тотожним абсолютній свободі та є більш врівноваженим баченням людської свободи, що може виражатись, зокрема, крізь призму співставлення інтересів окремої людини до інтересів всього суспільства. Згідно з *концепціями* **л.** людина вільна жити та обирати згідно з своєю волею. В сучасних концепціях **л.** більш гостро постають питання особистої свободи відповідно до уявлень про природні права людини.

Зважаючи на різноманітність підходів до визначення належності політичних ідеологій за т. зв. «*компасами політичних координат*», важливою вважаємо подібність ліберальних доктрин попри розгалуженість спрямувань ідеології. Основною особливістю **л.** можна сприймати специфічне сприйняття поняття *свобода*, а як наслідок – і сприйняття власне *цінності свободи*. **Л.** є базовою ідеологією, трансформованими та похідними від якої є: *лібертаріанство, консерватизм, анархізм* та інші, де основними цінностями визначається свобода. Важливою відмінністю між класичним **л.** та похідними від нього ідеологіями є чітке та зрозуміле відношення до держави та сприйняття держави важливим та необхідним

Візуалізація ШІ

Джерела:

Minogue K., Ball T., Dagger R. Liberalism. *The Britannica Dictionary. History & Society*. URL: https://www.britannica.com/topic/liberalism

Liberalism. *Cambridge Dictionary.* URL: https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/liberalism

Liberalism. *Oxford Reference.* URL: https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/oi/authority.20110803100103823

Courtland S. D. Liberalism. *Stanford Encyclopedia of Philosophy*, 1996. URL: https://plato.stanford.edu/entries/liberalism/·

Christman J., Anderson J. (eds.). Autonomy and Challenges to Liberalism. Cambridge: Cambridge University Press, 2005.

засобом для задоволення потреб кожного окремого суб'єкта суспільства. Відповідно держава сприймається саме як середовище, що необхідне для захисту прав та інтересів людини.

Важливою особливістю **л.** є пошук *компромісів*, які не можуть бути націлені на обмеження прав та свобод людини чи громадянина відповідної держави.

Завдання:

1. Окресліть основні особливості лібералізму та протиставте йому бінарно протилежні політичні ідеології.
2. Зазначте основні цінності, притаманні особам, які ідентифікують себе як ліберали.
3. Визначте, чи можна за сукупністю ознак ідеології лібералізму сприймати її як більш притаманну українському суспільству.
4. Використовуючи переклад визначення поняття «лібералізм» німецькою/англійською, за ключовими словами складіть анотацію до цієї статі іноземною мовою обсягом до 100 слів.

Ключові слова: *держава, інтереси людини, інтереси суспільства, компроміс, особиста свобода, права людини, філософська доктрина.*

Володимир Півненко

Silva R. Political liberalism and the metaphysics of languages. *Taylor & Francis Online*, July 24, 2023. doi: 10.1080/13698230.2023.2239618

Paul E. F., Miller F. D., Paul J. (eds.). Liberalism: Old and New. New York: Cambridge University Press, 2007.

ЛІБЕРТАРІАНСТВО

Лібертаріанство (від лат. *libertas* – свобода) – політично-філософська доктрина, ідеологія та переконання, що найвищою суспільною та політичною цінністю є *свобода людини*. Згідно з лібертаріанськими концепціями, яких існує величезна кількість, кожна людина має необмежену свободу, єдиним обмеженням якої є свобода інших людей. **Л.** за своїми спрямуваннями може різнитись у підходах до сприйняття держави – від природного ворога людини до необхідного зла; а також в питаннях, які характеризують усвідомлення прав та інтересів людини, як от: права на: приватну власність; інтелектуальну власність; суспільну власність.

Л. концепції та теорії не передбачають значною мірою обмеження особистісних свобод, а відповідно і інтересів, які слідують з таких, але часто різняться у сприйнятті підходів до власності та економічних свобод. Основним фактором, що, на думку лібертаріанців, стримує суспільство від хаосу, є *суспільний договір* або ж пакт про ненапад.

Концепцій **л.** існує величезна кількість, починаючи від класичного **л.**, та в деяких джерелах – класичного **л.**, до анархо-примітивізму, анархо-капіталізму, соціального **л.**, консерватизму. Попри різноманітні похідні ідеології **л.** буде вирізнятись практично безмежним сприйняттям прав людини, особистісних свобод. Відповідно, згідно з **л.** світоглядом, людина вправі здійснювати будь-які дії, в тому числі і стосовно себе, якщо це не буде ставити під загрозу життя та свободи інших людей. В той же час, в питаннях, що стосуються економічних свобод, буде існувати безліч різноманітних підходів, проте є два основних та найбільш радикальних: 1) все має належати комусь та не може бути комунальної чи державної власності як найбільш неефективної; 2) все має належати всім та може бути використане будь-ким. Остання позиція переважно знаходить своє відлуння в «лібертаріанців

Візуалізація ШІ ***193***

Джерела:

Libertarianism - Origins, Philosophy, Politics. *The Britannica Dictionary. History & Society*.
URL: https://www.britannica.com/topic/libertarianism-politics

Vossen B. van der. Libertarianism. *Stanford Encyclopedia of Philosophy*, 2002.
URL: https://plato.stanford.edu/entries/libertarianism/

Libertarian. *Cambridge Dictionary.*
URL: https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/libertarian

Llibertarian Definition & Usage Examples. *Dictionary.com*.
URL: https://www.dictionary.com/browse/libertarian

Block W. E. Toward a Libertarian Theory of Inalienability: A Critique of Rothbard, Barnett, Smith, Kinsella, Gordon, and Epstein. *Journal of Libertarian Studies*, Vol. 17, 2003. P. 39–86.

лівого крила» і, зокрема, стосується питань права використання об'єктів інтелектуальної власності, як то: книжок, фільмів, серіалів, комп'ютерних програм тощо.

Завдання:

1. Визначте найбільш спірні питання лібертаріанства як ідеології.
2. Чи можливе, на вашу думку, існування лібертаріанського суспільства у разі приходу до влади на всіх рівнях представників лібертаріанських сил?
3. Які цінності є найважливішими для представників цієї ідеології?
4. Використовуючи тлумачення термінів «лібералізм» і «лібертаріанство» та їх переклади німецькою/англійською, складіть письмове пояснення іноземною мовою, в чому саме полягає відмінність зазначених понять.
5. Чи згідні ви з візуальною інтерпретацією поняття «лібертаріанство» (додаток Л.1), згенерованого за участі штучного інтелекту.

Ключові слова: *свобода людини, приватна власність; інтелектуальна власність; суспільна власність.*

Володимир Півненко

Ferguson B., Zwolinski M. (eds.). The Routledge Companion to Libertarianism. London: Routledge, 2022.

Johnson C. W. Libertarianism Through Thick and Thin. *The Freeman: Ideas on Liberty*, July-Aug. 2008. URL: https://fee-misc.s3.amazonaws.com/files/docLib/Johnson.pdf

.

ЛІДЕРСТВО

Лідерство – це процес соціального впливу, за допомогою якого лідер отримує підтримку від інших людей для досягнення спільної мети. **Л.** може бути розглянуте з різних точок зору: як особливість особистості, як соціальна позиція, як стиль поведінки, як функція в групі тощо. Існує багато теорій і моделей **л.**, які намагаються пояснити, що відрізняє лідерів від не-лідерів, які стилі **л.** існують, які ситуації вимагають **л.** і як розвивати лідерські здібності. **Л.** важливе для успіху будь-якої організації, проєкту або справи, оскільки воно забезпечує напрямок, мотивацію, координацію і контроль діяльності учасників. **Л.** також впливає на клімат, культуру і цінності в колективі, а також на задоволеність і відданість його членів. **Л.** може бути формальним або неформальним, залежно від того, чи базується воно на офіційному призначенні або на визнанні іншими. **Л.** може бути також розподіленим або спільним, коли відповідальність і вплив розподіляються між кількома особами.

Це особлива якість особистості, здатність впливу на інших з метою досягнення спільних чи організаційних цілей. Це складний феномен, який включає в себе ряд властивостей, навичок та стилів поведінки. Коли йдеться про **л.**, беруться до уваги такі фактори. По-перше, **л.** передбачається наявність певного *впливу та мотивацію*. **Л.** полягає в здатності впливати на інших, спонукуючи їх до дії або прийняття певних рішень. Лідери часто мають здатність мотивувати та надихати свою команду. По-друге, **л.** тісно пов'язано з *відповідальністю* та здатністю *приймати рішення*. Лідери приймають на себе відповідальність за результати групи чи організації. Вони також здатні ефективно приймати рішення в умовах невизначеності чи тиску. **Л.** тісно пов'язано з можливістю до к*омунікації.* Лідери повинні володіти сильними навичками комунікації для того, щоб чітко висловлювати свої ідеї, слухати інших та підтримувати взаєморозуміння в команді. Командний підхід вимагає від лідера *вірити*

Візуалізація ШІ

Візуалізація ШІ

Візуалізація ШІ ***194***

в команду. **Л.** включає в себе віру в потенціал команди та здатність мобілізувати її ресурси для досягнення спільної мети. **Л.** викликає до життя здатність *адаптуватися до змін* в оточуючому середовищі та швидко реагувати на нові виклики. Співвідношення та залежність лідера та команди породжує організацію *взаємодії та колективної роботи*. Лідери спроможні створити ефективний колектив, сприяючи взаємодії та спільній роботі членів групи чи команди. **Л.** може виявлятися у різних сферах життя – в бізнесі, політиці, навчанні чи громадянському суспільстві. Воно базується на взаємодії між лідером і його оточенням, а також на здатності вести і надихати інших для досягнення спільних цілей.

Сучасний формат **л.** має форму *трансформаційного лідерства*. Це розуміють як стиль керівництва, за якого лідер надихає та мотивує своїх послідовників до досягнення спільної візії та змін. Трансформаційний лідер використовує свою харизму, емоційний інтелект, інтелектуальну стимуляцію та індивідуальну увагу, щоб підвищити продуктивність, креативність та відданість своєї команди. Трансформаційне **л.** вважається одним із найбільш ефективних та сучасних підходів до управління.

Питання для обговорення:

1. Чим лідерство відрізняється від управління?
2. Які типи лідерства вам відомі? Чи думаєте ви, що деякі типи лідерства є ефективнішими в певних ситуаціях, аніж інші?
3. Чи може лідерство бути розглянуте у контексті справедливості та етики?
4. Як лідерство впливає на інновації та розвиток в організаціях?
5. Як лідерство може допомогти вирішенню сучасних викликів та проблем, таких як глобальні кризи чи соціальна несправедливість?

Ключові слова: *соціальний вплив, особистість, стиль поведінки, зміни, взаємодія, трансформаційне лідерство.*

Анжела Бойко

Джерела:

Ефект Медичі. Інноваційні відкриття на перетині ідей, концепцій та культур / Франс Йохансон ; [пер. з англ. Лілії Шевчук]. Львів : Вид-во Укр. катол. ун-ту : Львів. бізнес-шк. УКУ (LvBS), 2012. 223 с. Дод. тит. арк. англ. Пер. : The Medici effekt. Breakthrough insights at the intersection of ideas, concepts, and cultures / Frans Johanson. Boston, 2004.

Змінюй питання. Знаходь відповіді. Генеруй інновації та знаходь рішення [Текст] / ГелҐреґерсен ; з англ. пер. О. Дятел. Київ : Bookchef : Форс Україна, 2020. 366, [1] с. : іл. Назва обкл. : Змінюй питання. Знаходь відповіді. Бібліогр. в підрядк. прим. Пер. : Questions are the answer. A Breakthrough Approach to Your Most Vexing Problems at Work and in Life / Hal Gregersen. 2018.

Бернс Дж. М. (1978). *Лідерство*. Нью-Йорк : Харпер енд Роу.

ЛОБІЗМ

Лобізм (від англ. *lobby – кулуари*) – окремий процес або сукупність процесів, пов'язаних із відстоюванням, просуванням інтересів як окремо взятого індивіду, так і інтересів окремої групи інтересів, переважно в контексті унормування, прийняття, відміни, регуляції чи дерегуляції тощо на рівні світу, держави, регіону, неурядових організацій, органу місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій.

Л. є терміном, що використовується для означення процесів просування інтересів. Як правило, сам процес є нормативно врегульованим. Найчастіше його пов'язують із різними засобами та методами комунікації між особою чи групою осіб з наявним інтересом щодо якогось питання, та особою або групою осіб, що уповноважена здійснювати певні дії чи приймати рішення щодо задоволення такого інтересу. В Україні поняття **л.** часто використовується як негативна конотація процесу відстоювання або просування інтересів. Як позитивна конотація цього процесу частіше використовується поняття ***адвокація***.

Л. найчастіше передбачає використання комунікаційних засобів, у числі яких можемо виділити ті, в яких можливий *діалог,* та ті, де можливий *монолог*. Тобто **л.** передбачає висвітлення вимоги щодо прийняття, врахування чи неврахування того чи іншого інтересу в контексті певної події.

Найчастіше **л.** зустрічається в контексті поняття **«лобістська кампанія»** (**л. к.**), яка передбачає здійснення одночасно низки різноманітних дій, починаючи від ультиматуму відповідній особі чи органу й закінчуючи прийняттям відповідного рішення чи здійсненням дії. **Л. к.** може включати низку послідовних дій, зокрема ультиматум; публічні заяви; публічну дискусію; публічний протест; переговори; прийняття рішення. Конкретно взята **л. к.** може значною мірою відрізнятися за своїм змістом та етапами

Візуалізація ШІ

Джерела:

Lobbying. *Cambridge Dictionary.* URL: https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/lobbying

Lobbying. *The Britannica Dictionary. History & Society*. URL: https://www.britannica.com/topic/lobbying

How States Define Lobbying and Lobbyist. *National Conference of State Legislatures.* URL: https://www.ncsl.org/ethics/how-states-define-lobbying-and-lobbyist

Yoshioka T. Lobbying. *International Encyclopedia of Civil Society*. Vol. 2. New York, NY: Springer, 2012. P. 950–955.

Gupta S. What is Lobbying and how is it Beneficial for Your Business? *Linkedin*, June 9, 2022. URL: https://www.linkedin.com/pulse/what-lobbying-how-beneficial-your-business-saransh-gupta

від тих форматів, які можуть пропонуватися дослідниками, що часто пов'язано з неможливістю прогнозування реалізації необхідних етапів та здійснення необхідних дій.

Завдання:

1. Згадайте приклади вдалих лобістських кампаній, реалізованих у світі.
2. Чи можна назвати кампанії, націлені на пришвидшення прийняття певних рішень, як то «Конопляний марш», – лобістською кампанією?
3. Зазначте ймовірний інтерес та спроєктуйте лобістську кампанію щодо його просування.

Ключові слова: *адвокація, лобістська кампанія, діалог, монолог, ультиматум, публічна заява, дискусія, протест, переговори.*

Володимир Півненко

М

МІЛІТАРИЗМ

Мілітаризм (від лат. *militaris – військовий*) – це політична ідеологія або соціальний системний підхід, який підкреслює важливість військової сили, армії, військових цінностей та структур в управлінні та організації суспільства.

Основні принципи **м.** включають пріоритетну роль військових справ у внутрішній та зовнішній політиці, акцент на збройних силах як основі національної безпеки та експансійних можливостей держави, а також героїзацію в суспільстві військової служби.

М. може проявлятися у різних формах: від збільшення військових витрат та розширення військового апарату – до активного впливу військових на внутрішні політичні рішення, суспільний розвиток та здійснення міжнародної політики. Ця ідеологія може мати як позитивні, так і негативні наслідки, залежно від контексту та особливостей реалізації. У деяких випадках **м.** може сприяти зміцненню обороноздатності країни, а в інших – призводити до міжнародних конфліктів, насильства та репресій.

М., як правило, виражений у військовій доктрині держави, що активно веде війни та провокує міжнародні конфлікти, так і в культурних заходах та політичних подіях, які віддзеркалюють підвищене захоплення військовою справою у суспільстві.

М. часто критикується за свою тенденцію до вирішення конфліктів силовим шляхом, занадто великі військові витрати, які можуть використовувати ресурси для соціальних та економічних потреб суспільства, а також за підтримку авторитарних режимів та військового примусу в політичному житті держави.

Візуалізація ШІ ⇨ ***195***

Джерела:

Талдикін О. В. Теорія влади. Структурно-логічні схеми і таблиці: навч. посіб. Дніпро: Дніпр.держ. ун-т внутр.справ, 2020. 164 с.

Кратологія: наук.-допом. бібліогр. покажч. Східнєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека ; уклад. Л. Дейнека. Луцьк, 2018. 119 с.

Завдання:

1. У чому полягає мілітаризм як соціальний системний підхід?
2. Які основні принципи мілітаризму як ідеології?
3. Наведіть приклади наслідків мілітаризму як державної політики.
4. Які загрози ілюструє малюнок (додаток М.1), згенерований за допомогою штучного інтелекту?

Ключові слова: *армія, військова сила, військова доктрина, військова справа, військовий примус, збройні сили, обороноздатність.*

Олександр Лисенко

МОРАЛЬНА ПАНІКА

Моральна паніка. Перше згадування про **м. п.** було здійснено британським соціологом Д. Янгом (Jock Young) 1971 р., коли обговорювалось занепокоєння статистичними даними, що свідчили про зростання рівня вживання наркотиками. Автор зауважив, що **м. п.** з приводу вживання наркотиків призводить до створення поліцейських підрозділів для боротьби з наркотиками, але водночас він підкреслив спіральний ефект, створений взаємодією засобів масової інформації, суспільної думки, зацікавлених груп та влади, що породжують таке явище, як **м. п.** Однак систематичному застосуванню цієї концепції ми завдячуємо С. Коену (S. Cohen), який в книзі «Folk Devils and Moral Panics» використав це поняття для характеристики реакції засобів масової інформації, суспільства, агентів соціального контролю на молодіжний заколот – бійки між модами та рокерами в Британії: *«Здається, що суспільство час від часу піддається періодам **м. п.** Виникає стан, епізод, коли людина або група осіб, які визначаються як загроза суспільним цінностям та інтересам; його природа презентована засобами масової інформації стилізовано та стереотипно, моральні барикади укомплектовані редакторами, єпископами, політиками та іншими правими»*.

За запропонованим визначенням, ключовими елементами або етапами **м. п.** є:

1. Щось чи хтось визначаються як загроза цінності або інтересам.
2. Ця загроза зображується у засобах масової інформації у легкій впізнаваній формі.
3. Суспільне занепокоєння швидко зростає.
4. Є відповідь від владних структур або осіб, що формують суспільну думку. Паніка відступає або призводить до соціальних змін.

М. п. виникає навколо незвичної або непопулярної соціальної діяльності, викликаючи сумніви щодо її соціального та морального характеру, наприклад,

https://www.encyclopediaofmigration.org/en/moralni-paniky-neregulerni-migrace/

https://www.linkedin.com/pulse/media-primary-catalyst-moral-panics-society-iqra-asif

Джерела:

ThompsonK. MoralPanics. London and New-York, 1998.

Thompson K. Why the Panic? The History and Meaning of the Concept. *In:* Moral Panics. Routledge, New York, 1998, S. 1-22.

Cohen S. Folk Devils and Moral Panics. The creation of the Mods and Rockers. London and New-York, 1972.URL:https://infodocks.files.wordpress.com/2015/01/stanley_cohen_folk_devils_and_moral_panics.pdf

молодіжних субкультур (хіпі, панки, sXe, рокери, скінхеди, готи, фурі, геймери), соціальних та політичних рухів (фемінізм, радикальні профспілки), сексуальних меншин та гендерної ідентичності (гей-паради, одностатеві шлюби, гомосексуали, транссексуали, трансгендери). Разом з **м. п.** зростає і «нервозність» суспільства, створення атмосфери невпевненості та страху, що, в свою чергу, може мати за мету – відволікти від серйозної соціально-політичної проблематики або бути використаною політичними партіями на свою користь. Як зауважує автор терміна, іноді об'єкт **п.** є новим, іноді є чимось, що існує тривалий час, або щось, що з'являється раптово в центрі уваги. Іноді **п.** може забуватись, за виключенням *колективної пам'яті* та *фольклору*, а іноді може мати тривалі наслідки та привести до значних змін у правовій та соціальній політиці і навіть у тому, як суспільство сприймає себе.

Завдання:

1. Як може впливати моральна паніка на політичні рішення?
2. Наведіть приклади моральної паніки та прослідкуйте її наслідки на суспільство (наведіть власні приклади).
3. Як конкретно впливатиме моральна паніка та колективну пам'ять та соціальну політику?
4. Які асоціації щодо змісту цього поняття виникають під час перегляду наведених візуалізацій?

Ключові слова: *політичне рішення, соціально-політичний простір, соціальні зміни, суспільні цінності.*

Олена Астапова-Вязьміна

Н

НАЦІОНАЛІЗМ

Націоналізм є неоднозначним терміном і надзвичайно привабливий для дослідження філософами, політичними теоретиками. Вважаємо за доцільне виходити із позиції, що **н.** – це набір переконань про націю, соціальну природу її походження, історію становлення, цінності, прагнення зберегти та примножити національну, культурну та політичну самобутність народу, відчувати власну ідентичність на основі спільної історичної пам'яті, мови, приналежності до смисложиттєвих орієнтирів національної самосвідомості (*авторська версія*).

Іноді **н.** визначається як ідеологія, що ґрунтується на переконанні, що відданість національній державі перевищує інші індивідуальні та групові інтереси. Деякі джерела обґрунтовують **н.** як сплав патріотизму та усвідомлення національності, національного егоїзму, що людина живе виключно для нації, і нація є або може бути домінуючою серед інших, формуючи при цьому агресивні дії з метою втілення зазначеної доктрини. Окремі автори визначають **н.** як лише одну із форм об'єднання та підпорядковування соціальній структурі, що домінує чи є найважливішою в ту чи іншу епоху. Основні структури політичної реальності сучасного світу відображають, у який спосіб розуміється *національність*: індивідуалістична та громадянська – породжують демократичні, ліберальні суспільства; інші ж потрактування національності (етнічні, колективістські) породжують різні форми авторитарних суспільств.

До основних типів **н.** відносять: етнічний націоналізм, економічний націоналізм, релігійний націоналізм, демократичний націоналізм, ліберальний націоналізм, революційний націоналізм, культурний націоналізм, лінгвістичний націоналізм, органічний націоналізм, постколоніальний націоналізм.

Візуалізація ШІ

Візуалізація ШІ ***196***

Джерела:

Гелнер Е. Нації та націоналізм. Націоналізм. Пер. з англ. Таксон, 2003.

Касьянов Г. Теорії нації та націоналізму. Київ : Либідь, 1999.

Сміт Е. Д. Нації та націоналізм в глобальну епоху. Пер. з англ. М. Климчука і Т. Цимбала. Київ : Ніка-Центр, 2006.

Gaebler R. F. (1995) "Liberal Nationalism by Yael Tamir," Indiana Journal of Global Legal Studies: Vol. 3: Iss. 1, Art. 18.

Завдання:

1. Надайте визначення національному егоїзму.
2. Як, на вашу думку, співвідносяться поняття «національна ідея» та «національні інтереси»?
3. Назвіть основні типи націоналізму та окресліть їх вплив на формування сучасних політичних структур.
4. Використовуючи ключові слова, доберіть назви наведеним вище візуалізаціям, згенерованим за допомогою штучного інтелекту.
5. Спираючись на власний досвід і на аналіз символіки малюнка з додатка Н.1, складіть есе на тему: «Український націоналізм: міфи і реальність».

Ключові слова: *історична пам'ять, нація, національність, національна держава, національний егоїзм, національна ідея, національна ідентичність, національна самосвідомість.*

Олена Астапова-Вязьміна

П

ПОЛІТИКА

Політика – це широке поняття, яке може мати кілька значень. **П.** може розумітися як *діяльність, пов'язана з управлінням суспільством.* Така діяльність включає прийняття законів, розробку та реалізацію державної політики, а також ведення зовнішніх справ. До **п.** також можна віднести *діяльність* політичних партій, груп та індивідів, які прагнуть вплинути на прийняття рішень. Ще одним тлумаченням **п.** може бути її розуміння як *системи принципів, які керують діяльністю уряду або організації.* Такий підхід може включати ідеологічні зобов'язання, політичні цілі та методи роботи. Поза політичною сферою можна зустріти розуміння **п.** як певного *способу ведення справ.* Наприклад, **п.** організації (закладу, установи). Це може стосуватися будь-якої сфери життя, де люди роблять вибір та приймають рішення, які впливають на інших. Не менш важливим є розуміння **п.** як *науки про політику.* Це галузь суспільних наук, яка вивчає політичні системи, процеси та поведінку.

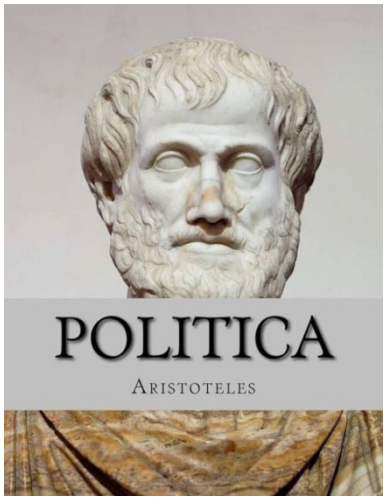
Можна навести кілька прикладів **п.**:

- Президент України оголошує про нову програму економічного розвитку.
- Парламент приймає закон про підвищення мінімальної заробітної плати.
- Місцева громада протестує проти будівництва нового заводу.
- Дві країни ведуть переговори про мирне врегулювання конфлікту.

Важливо розуміти, що **п.** – це динамічний процес, тобто **п.** постійно змінюється.

Питання для обговорення:

1. Як це поняття розуміють у сучасному суспільстві? Чи згодні ви з візуальною інтерпретацією, згенерованою за участі штучного інтелекту (додаток П.1)?

https://www.amazon.es/Pol%C3%ADtica-Arist%C3%B3teles/dp/1517767148

Візуалізація ШІ ***197***

Джерела:

Аристотель. Політика / Пер. з давньогрецьк. Київ : Основи, 2005. 239 с.

Гоббс Т. Левіафан / Пер. з англ. Київ : Дух і літера, 2000. 606 с.

2. Чи може політика бути розглянута окремо від влади? Як вони пов'язані? Чим відрізняються одне від одного?
3. Як політика впливає на формування законів та регулювання суспільства?
4. Як політика взаємодіє з економікою? Як впливають політичні рішення на економічний розвиток?
5. Чи може політика бути об'єктивною, чи завжди вона ґрунтується на суб'єктивних переконаннях та інтересах?
6. Як політика вирішує питання справедливості та розподілу ресурсів у суспільстві?

Ключові слова: *управління, суспільство, партії, уряд, держава, суспільні науки.*

Анжела Бойко

Платон. Держава / Пер. з давньогрецьк. Київ : Орієнтир, 2017. 336 с.

Mansbach R., Taylor K. Introduction to Global Politics. New York : Routledge, 2017. 622 p.

Pettitt R. Contemporary Party Politics. London : Palgrave Macmillan, 2014. 240 p.

Waltz K. Theory of International Politics. New York : Waveland Press, 2010. 256 p.

Weber M. Politik als Beruf. Stuttgart : Philipp Reclam, 1992. 96 p.

Worth O. Rethinking Hegemony. London : Palgrave Macmillan, 2015. 232 p.

ПОЛІТИЧНА ЕТИКА

Політична етика – галузь загальної етики, яка в широкому розумінні досліджує *моральні засади політики і влади*, піддаючи критичному аналізу функціонуючу моральну свідомість учасників політичного процесу і виявляючи міру відповідності її наявним політичним і моральним відносинам. У вузькому розумінні **п. е.** досліджує *професійну етику суб'єктів політичної діяльності*. Тут проблема **п. е.** пов'язана з тим, що державні діячі та політики мусять зіставляти свої вчинки не тільки з положеннями Конституції і чинного законодавства, а й з моральними принципами і нормами.

П. е. є одним із важливих вимірів політичного життя, невід'ємною складовою стабільності політичної системи, значущим показником розвитку суспільства і його політичної свідомості. *Предметом* **п. е.** доцільно вважати *політичну мораль*, точніше, взаємодію політики й моралі. Тобто, предмет **п. е.** – на перетинанні політики і моралі як двох сфер суспільної свідомості. *Суб'єктами* **п. е.** є учасники політичного процесу (партії, рухи, особистості). Простір **п. е.** – *сфера публічності*. **П. е.** вивчає вплив на політику моральних принципів, норм і уявлень людей, вона торкається таких фундаментальних суспільних проблем, як права людини і громадянина, справедливий соціальний устрій суспільства загалом і держави зокрема, раціональне співвідношення свободи, рівності й справедливості, проблеми справедливості у відносинах між державами тощо.

Візуалізація ШІ

Візуалізація ШІ

Питання для обговорення:

1. Як політична етика впливає на стабільність політичної системи та розвиток суспільства?
2. Які принципи і норми моралі визначають поведінку політиків і державних діячів за межами чинного законодавства?
3. Як політична етика вирішує проблеми справедливості у відносинах між державами?

Ключові слова: *влада, мораль, політика, професійна етика, сфера публічності.*

Вікторія Даценко

Джерела:

Беглиця В. П., Ярошенко В. М. Політична етика : [навч. посіб.]. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. 400 с. URL: https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/97/1/Беглиця%20В.%20П.%20Політична%20етика.pdf

Вагіна О. М. Етичні засади політики та перспективи розвитку політичної етики. URL: https://studies.in.ua/pravo/etn_zasad.pdf

ПОЛІТИЧНА ФІЛОСОФІЯ ВІЙНИ

Політична філософія війни – теоретичне осмислення війни у її тісному зв'язку з державною політикою (держава як носій суверенітету і монополії на насильство), правовим світоустроєм і політичною філософією в її класичній артикуляції в період від ранньомодерного часу (Нікколо Мак'явеллі: «Про військове мистецтво», 1521) до хрестоматійної праці прусського військового діяча і теоретика К. фон Клаузевіца «Про війну» (опубл. посмертно 1832 р.). Якщо розрізнення між *агресивною* війною та *оборонною* війною походить з античності, то тільки в часи релігійних війн з'являються перші формулювання модерного *права війни*, зокрема, завдяки працям голландця Гуґо Ґроція («Про право війни і миру», 1625) і німця Самуеля фон Пуфендорфа («Про право природне і право людей», 1672). Вони заклали основи *Jus Publicum Europæum* (лат.: *європейське публічне право*) і встановили принципи світського бачення війни як *міжнародного конфлікту* та як засобу визначення *міжнародних відносин*. Переносячи війну в рамки природного права, модерні мислителі роблять сильний наголос на *етичному* підґрунті, що розглядає конфлікти між державами не як самоціль, а як засіб досягнення *справедливості.* Війна як справедлива (*bellum justum*) спрямована на здобуття справедливого миру. Ґроцій і Пуфендорф поділили правила справедливої війни на дві категорії: право на ведення війни (*jus ad bellum*) і право у війні (*jus in bello*; інакше кажучи, закони та звичаї війни). Політична думка Просвітництва виходить за межі дискурсу *bellum justum* й окреслює риси космополітичного права, спрямованого на встановлення міжнародного порядку, здатного остаточно викорінити війни (Іммануїл Кант: «До вічного миру», 1795); хоч від І. Канта до Ю. Габермаса у цього проєкту вічного миру завжди були прибічники, інші мислителі не полишали розробку *реалістичних* теорій війни. (Карл Шмітт: «Теорія партизана», Ернст Нольте: «Європейська громадянська війна, 1917–1945»).

Візуалізація ШІ ⇨ ***198***

Джерела:

Балібар Е. Про європейську війну на 21-ий день. URL: https://kontur.media/balibar (дата звернення: 19.02.2024)

Батлер Дж. Фрейми війни: Чиї життя оплакують? / пер. з англ. Ю. Кравчук. Київ : Медуза, 2016. 276 с.

Гарріс Ш. Війн@. Битви в кіберпросторі / пер. з англ. О. Замойська. Київ : Ніка-Центр, 2019. 296 с.

Клаузевіц К. фон. Природа війни. Харків : Vivat, 2018. 414 с.

Кулеба Д. Війна за реальність. Як перемагати у світі фейків, правд і спільнот. Київ : Книголав, 2019. 384 с.

Chamayou G. A Theory of the Drone. New York : The New Press, 2015. 293 p.

Kaldor M. New and Old Wars: Organized Violence in a Global Era. Stanford University Press, 2007. 256 p.

Nolte E. La guerre civile européenne (1917–1945). Paris : Des Sytes, 672 p.

Schmitt C. Theory of the Partisan. Telos Press, 2007. 120 p.

Зокрема, вони знову стали впливові у XXI ст., після епохи «холодної війни», кінця двополярності світу і глобальної війни проти тероризму (див.: Мері Калдор: «Нові та старі війни: організоване насильство за глобальної доби»). Новітні інформаційні, візуальні та цифрові технології стрімко змінюють філософію та стратегію ведення війн (див. філософське осмислення різних аспектів, зокрема, Джудіт Батлер: «Фрейми війни»; Ґреґуар Шамаю: «Теорія дрона», Шейн Гарріс: «Битви в кіберпросторі»).

Проблематика «справедливої війни» також повернулася у сучасний порядок денний: так, політичний філософ Е. Балібар наголосив: «Війна українців проти російського вторгнення – це ***справедлива війна***, у найсильнішому сенсі цього слова».

***Запитання для обговорення*:**

1. Які ключові аспекти включає в себе політична філософія війни і чому вона важлива для розуміння сучасного міжнародного порядку?
2. Які ідеї та концепції ранньомодерної та просвітницької епох вплинули на розвиток політичної філософії війни?
3. Як сучасні технології впливають на філософію війни? Які світоглядні трансформації вони породжують?

Завдання:

Розгляньте запропоновану художню візуалізацію терміна за посиланням (Ансельм Кіфер, «Сюжет №10»). Порівняйте із образним візуальним представленням, що згенеровано за участі штучного інтелекту (додаток П.2). Який асоціативний ряд до поняття «війна» складається особисто для вас під впливом цих зображень?

Андрій Ріпа

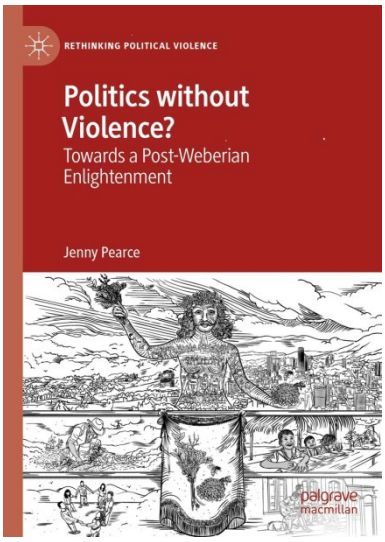
Ключові слова: *війна, держава, публічне право, міжнародні відносини, насильство, агресія, справедлива війна, вічний мир, старі та нові війни.*

Візуалізація: Ансельм Кіфер, «Сюжет №10».
Ресурс:
https://arthive.com/ru/artists/3722~Ansel%27m_Kifer/works/467783~Sjuzhet_10#show-work://467783

ПОЛІТИЧНЕ НАСИЛЛЯ

Політичне насилля визначається як ворожі, агресивні, насильницькі дії, вмотивовані політичною метою або бажанням вплинути на політичні зміни/зміни в управлінні. При цьому **п. н.** включає певні політичні дії: *масові протести, заворушення, перевороти, заколоти, повстання, тероризм*, насильницькі дії, що здійснюються державними та недержавними суб'єктами, включаючи *погроми, етнічні чищення, геноцид (*Kalyvas S.N. 2013). **П. н.** може буде застосоване державою проти іншої держави *(війна)*, проти цивільних осіб, державних та недержавних суб'єктів, зокрема: *психологічна війна*, *терористичні атаки*, *цілеспрямовані вбивства, жорстокість поліції, катування, викрадення людей, партизанська війна.* Політично вмотивоване **н.** може бути застосовано недержавними суб'єктами проти держави *(державний заколот, зрада, заворушення тощо)*. Радикалізм, насильницький екстремізм готові застосувати або використовують *терор* як засіб для досягнення ідеологічної, соціальної, політичної мети. Kalyvas S. виокремлює одинадцять типів **п. н.**: *міждержавна війна, громадянська війна, тероризм, політичне вбивство, військовий переворот, масовий протест/повстання, міжгромадянське насильство, організована злочинність/картелі, етнічні чищення, геноцид, державні репресії* («The Landscape of Political Violence»).

Релігійне насилля тісно пов'язане з *релігійним екстремізмом* та допускає дискримінацію або сегрегацію окремих релігійних груп, геноцид, групове насилля, вербальні та невербальні обрАзи. *Расове насилля* вмотивоване етнічними та расовими розбіжностями, відмінностями культури, мови і може виявлятись від дискримінації до геноциду, громадянських воєн та сепаратистських рухів. *Соціальне насилля* включає фізичні та емоційні акти агресії, що здійснюються з метою соціального впливу або заподіяння фізичної школи людині, групі осіб або суспільству в цілому.

Джерела:

Balcells L., Stanton J. Violence Against Civilians During Armed Conflict: Moving Beyond the Macro- and Micro-Level Divide // https://www.annualreviews.org/doi/pdf/10.1146/annurev-polisci-041719-102229

Kalyvas S. N. (2013). Varieties of Political Violence. Unpublished Manuscript, Yale University.

Kalyvas S. (2019) The Landscape of Political Violence.*The Oxford Handbook of Terrorism.* Oxford University Press, pp. 10–33.

Гендерне насилля – спрямовані агресивні дії та загрози на підставі статі, гендерної невизначеності; характеризується домашнім насильством, насильством з боку інтимного партнера, включаючи крайні форми економічної експлуатації людини. Видом **п. н.** є *насилля та експлуатація дітей*, включаючи усі форми образливої та жорстокої поведінки з ними, у т. ч. сексуальне задоволення. Форми **п. н.** бажано розглядати в контексті їх географічного та часового поширення, а також крізь призму альтернативних форм: ненасильницького протесту або супротиву. Перші роботи з **п. н.** написані в 70-х рр. XX ст. Х. Нібургом (H. Nieburg «Political Violence: The Behavioral Process») та Т. Р. Гуром (T.R. Gurr « Why Men Rebel»). Найголовнішою рисою сучасного **п. н.** відзначено його глобальний характер.

Завдання:

1. Наведіть приклади сучасних військових конфліктів, розв'язаних на релігійному ґрунті.
2. Чим, на вашу думку, обмовлено расове та гендерне насилля?
3. Які думки викликає у вас аналіз поняття «політичне насилля»? Складіть перелік художніх творів, із якими асоціюється для вас цей термін.

Ключові слова: *дискримінація, гендерне насилля, насильницькі дії, національне насилля, соціальне насилля, політична комунікація, релігійне насилля.*

Олена Астапова-Вязьміна

ПОЛІТИЧНИЙ ПЕРФОРМАНС

Політичний перформанс (від англ. *performance – вистава*) в широкому значенні – це засіб привернення уваги як широких верств виборців, так і масових груп населення. Власне поняття *перфомансу* є формою акціоністського мистецтва, де твором є дії автора, за якими глядачі спостерігають у режимі реального часу. Сутність перформансу як комунікативного явища виступає основою для розуміння прихованих дій політичних акторів. Сьогодні багато реальних подій театралізується, аби вони могли потрапити у новини. Змістом **п. п.** вважається політичне повідомлення, яке не має текстової або вербалізованої частини. **П. п.** як *форма виразу політичного протесту* виступає конкретним знаряддям політичних технологій. Це *ефективна технологія взаємодії* або ж *впливу*, що увійшла в соціокультурне буття сьогодення. Ще одне трактування – це *практика політичного представництва.* Його мета – сформувати емоції до певного політичного суб'єкта або політичної ситуації чи окремих політичних подій і завоювати увагу глядачів, звертаючись до ірраціональних складових суспільної свідомості. Саме тому і надалі політиками будуть використовуватись *видовищність* і *розважальність* для потрібного сприйняття політичних подій.

Візуалізація ШІ ***199***

Питання для обговорення:

1. Як політичний перформанс може впливати на увагу глядачів та сприйняття політичних подій?
2. Які можуть бути наслідки використання політичного перформансу як форми виразу політичного протесту?
3. Як політичний перформанс сприймається в контексті сучасної соціокультурної реальності?

Завдання:

Проаналізуйте емоції, що їх викликає візуалізація, згенерована за допомогою штучного інтелекту (додаток П.3).

видовищність, мистецтво, політичні актори, протест, розважальність, технологія взаємодії, політичне представництво.

Вікторія Даценко

Джерела:

Іванова-Биканова В. Є. Політичний перформанс : теоретичні засади інтерпретації в сучасних політичних науках. *Політичні інститути та процеси.* Вип. 6. 2020. С. 29–33. http://politicus.od.ua/6_2020/7.pdf

Сучасна політична лексика : енциклопед. словник-довідник / [І. Я. Вдовичин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]; за наук. ред. Хоми Н. М. Львів : Новий Світ-2000, 2015. 396 с. https://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2014/12/Сучасна-політологічна-лексика_-короткий-енциклопедичний-словник.pdf

ПОПУЛІЗМ

Популізм (від лат. *populous – народ*) – спосіб політичної дії, заснований на *прямому зверненні до широких народних мас* із метою отримати їхню підтримку та залучити до вирішення політичних та суспільних проблем. **П.** зазвичай пов'язаний із наявністю сильного авторитарного *харизматичного лідера*, який приймає рішення по всіх основних питаннях, тоді як масам відводиться роль виконавців його волі. Поява терміна **п.** сягає часів Стародавнього Риму, коли у II–I ст. до н.е. на політичній арені виник рух так званих «популярів», що представляли інтереси численного плебсу. У 90-х рр. XIX ст. назву **п.** почали пов'язувати з рухом широких верств американських фермерів за аграрні реформи у Сполучених Штатах. У загальному вигляді **п.** являє собою відкриту *політичну апеляцію* до народу (зокрема «електорату»), до вподобань і мрій останнього, із кон'юнктурними закидами, спрямованими проти існуючих інституцій влади, улещуванням «пересічного громадянина» тощо. Поява та вкорінення **п.** у політичній практиці є уособленням і проявом *масовізації політики*, прикладом створення і використання ефективних стратегій *політичного навіювання та маніпуляції*. Найбільш сприятливі умови для виникнення і поширення **п.** створюються у кризових суспільствах, коли внаслідок руйнації традиційних структур значна кількість народу опиняється в стані зубожіння і намагається знайти прості та зрозумілі дороговкази у нових умовах життя. Політика **п.** спекулює на примітивізмі та чутливості масової аудиторії і разом із тим відображає стихійний протест проти нехтування владною верхівкою потреб і проблем простих людей, протест проти бідності, злиднів і безробіття. Як певна ідеологічна форма колективізму **п.** обстоює визнання народу як головного чинника політики, а становище простого люду вважає головним критерієм позитивного змісту впроваджуваних реформ.

Візуалізація ШІ

https://www.populismstudies.org/Vocabulary/neo-populism/

Джерела:

Філософський енциклопедичний словник : довідк. вид. / наук. ред. Л. В.Озадовська, Н. П. Поліщук. Київ : Абрис, 2002. 742 с.

Цапко О. М. Історична ретроспектива феномену популізму та політичної демагогії. *Проблеми всесвітньої історії.* 2021. № 1(13). С.10–23.

Taggart P. Populism and the Pathology of Representative Politics. Democracies and the Populist Challenge. Y. Mény and Y. Surel (eds.). Basingstoke, New York : Palgrave, 2002. P. 62–80.

У сучасному споживацькому суспільстві **п.** виходить за межі політики, здійснюючи експансію в усі інші сфери суспільного буття (релігія, реклама, освіта тощо).

Контрольні запитання:

1. Розкрийте історію появи терміна «популізм».
2. Які умови є найсприятливішими для виникнення та поширення популізму?
3. Яке місце займає популізм в сучасному суспільстві споживання?

Завдання:

Порівняйте наведені у статті візуалізації до поняття «популізм». Поміркуйте, які аспекти пропонованого визначення цього поняття на них представлено.

Ключові слова: *електорат, кризове суспільство, маніпуляції, масовізація, народні маси, спосіб політичної дії, політичне навіювання, примітивізм, спекуляція.*

Ольга Рилова

Р

РІВНОСВОБОДА

Рівносвобода – важливий політичний термін-неологізм, запроваджений філософом Етьєном Балібаром, що об'єднує в одне ціле поняття *рівності* та *свободи* (франц.: *égaliberté*; англ.: *equaliberty*). Мислитель наголошує, що ці два поняття реалізують своє істинне значення лише у взаємодоповненні й насправді є неповноцінними одне без одного. **Р.** як політичний принцип або цінність може виражатися через таку формулу: як свобода неможлива, якщо немає рівності, так і рівність нездійсненна, якщо немає свободи. Традиційно до них додавався певний третій термін – *спільнота* («братерство») або власність, – однак цей третій термін виступає радше як посередник або інтерпретатор (більш лівого або правого штибу) у напружених стосунках між свободою та рівністю. **Р.**, зокрема, протиставлена гострій дискусії у «холодній війні» між рівністю та свободою як нібито опозиційними політичними ідеологемами: мовляв, один політичний блок (радянський) вивищував рівність, але нехтував свободою, а інший (західноліберальний) міг похвалитися свободою, але без рівності. На практиці рівність без свободи самозаперечується: з'являються ті, хто «рівніший за інших» (Дж. Орвелл). Те саме стається у випадку свободи без рівності: людина має величезний вибір, однак не може реалізувати його через брак ресурсів і коштів. Е. Балібар пропонує повернутися до прочитання класичного тексту «Декларації прав людини і громадянина» часів Великої французької революції (26 серпня 1789 р.). Виявляється, що поняття *«людина»* і *«громадянин»* у цьому засадничому документі збігаються, а отже, демонструють неможливість існування свободи без рівності – і навпаки.

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/6c/Declaration_of_the_Rights_of_Man_and_of_the_Citizen_in_1789.jpg

Джерела:

Balibar E. The Proposition of Equaliberty, in: Equaliberty: Political Essays. Duke University Press Books. 2014. P. 35–66.

Balibar E. New Reflections on Equaliberty: Two Lessons, in: Ibid. P. 99–131.

Balibar. URL: http://www.unemployednegativity.com/2010/08/transindividuality-equaliberty-short.html (дата звернення: 19.02.2024)

Read J. Transindividuality, Equaliberty, Short-Circuit: Notes on the Recent Thought of Etienne

Завдання і запитання для обговорення:

1. Навіщо філософом об'єднано в одному слові два різні терміни? Чому він наголошує на їхньому взаємозв'язку?
2. Як новий термін впливає на політичні й ідеологічні дискусії, зокрема – в контексті «холодної війни» і протиставлення між рівністю та свободою?
3. Наведіть приклади або ситуації для ілюстрування цієї концепції, які б демонстрували її важливість і необхідність для розуміння демократії та прав людини.

***Ключові слова*:** *свобода, рівність, братерство, цінності, ідеологія, людина, громадянин.*

Андрій Ріпа

С

СИНДИКАЛІЗМ

Синдикалізм (від лат. *syndicus – посередник, представник*) – це соціально-політичний рух, що пропагує захист трудових прав та інтересів працівників шляхом організації в профспілки (синдикати).

С. як рух з'явився наприкінці XIX – на поч. XX ст., переважно в країнах Західної Європи та Північної Америки – як реакція на низьку заробітну платню, погані умови праці та експлуатацію робітників у період індустріальної революції.

Основними *цілями* **с.** є поліпшення умов праці, збільшення заробітної плати, скорочення робочого часу, забезпечення безпеки праці, а також боротьба за соціальну справедливість та зменшення експлуатації.

С. може проявлятися в різних *формах:* від укладання колективних угод з роботодавцями до організації страйків та інших форм протесту. Основними *принципами* **с.** є солідарність між робітниками та активний захист трудових прав, тобто всі працівники мають підтримувати один одного та виступати разом заради захисту своїх прав; право працівників на проведення колективних переговорів з роботодавцями з метою укладення колективних угод, які визначають умови праці, заробітну плату та пенсійні виплати тощо; управлінські принципи синдикалістів пропагують внутрішню демократію, де рішення приймаються за допомогою голосування, обране керівництво підзвітне та відповідальне перед своїми членами; прагнення до створення справедливого суспільства, в якому робітники мають справедливу оплату праці, гідні умови праці та доступ до соціальних пільг. Ці принципи визначають основні цілі та цінності **с.**, спрямовані на підтримку та захист прав та інтересів працівників у сучасному суспільстві.

Візуалізація ШІ

Джерела:

Талдикін О. В. Теорія влади. Структурно-логічні схеми і таблиці : навч. посіб. / О. В.Талдикін. Дніпро. Дніпр. держ. ун-т. внутр. справ, 2020. 164 с.

Кратологія : наук.-допом. бібліогр. покажч. / Східнєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека ; уклад. Л. Дейнека. Луцьк, 2018. 119 с.

Завдання:

1. Які основні принципи синдикалізму вам відомі?
2. Назвіть цінності синдикалізму, що є актуальними для сьогодення (на прикладі працівників сфери медіа чи ІТ галузі).
3. Опишіть відомі вам яскраві прояви синдикалізму у XX і XXI ст.

Ключові слова: *експлуатація, профспілки, соціальна справедливість, солідарність, умови праці.*

Олександр Лисенко

СИНКРЕТИЗМ

Синкретизм (від грецьк. *синкретисмос – поєднання)* – нерозчленованість явища, якою характеризуються початкові стадії його розвитку, а також неприродна з'єднаність різнорідних елементів у певній цілісній сукупності, наприклад, поєднання різнорідних принципів у еклектичних філософських системах, релігійних догматів різноманітного походження в одному віровченні, різних стилів у мистецькій традиції тощо. В історії становлення філософії мав місце **с.** як першого, так і другого роду. До *синкретичних утворень* відносять так звану першу або досократичну давньогрецьку філософію, оскільки в ній тісно переплітался практичне знання й світоглядна орієнтація міфу, конкретні знання й міркування загальнофілософського характеру, часто зі значними домішками припущень, ніяк не узгоджених із досвідом. *Розщеплення* цього синкретичного утворення привело вже в часи Аристотеля до протиставлення філософії міфові та релігії, а також до виділення конкретно-наукового й філософського підходів до осягнення дійсності. Появою синкретичних утворень нерідко закінчується у філософії *протистояння альтернативних філософських доктрин:* зменшення опозиційності раціоналізму й ірраціоналізму, емпіризму і раціоналізму, екстерналізму та інтерналізму, холізму й редукціонізму тощо, що дає поштовх до перегляду вихідних принципів та підходів до вирішення давно обговорюваної філософської проблеми і до виникнення нових оригінальних та перспективних філософських напрямів, що позбавлені внутрішніх протиріч.

Візуалізація ШІ

Візуалізація ШІ

Візуалізація ШІ

Контрольні запитання:

1. Для яких стадій розвитку людства характерним є синкретизм?
2. Що можна віднести до синкретичних утворень?
3. До чого приводить розщеплення синкретичних утворень? Наведіть приклади.

Завдання:
У наведених візуалізаціях до поняття «синкретизм», які згенеровано за допомогою штучного інтелекту, можна простежити різні графічні форми і динаміку синкретичних утворень (поєднання, розщеплення, розвиток тощо). Які асоціації повніше відображають ваше уявлення про зміст цього поняття? Прокоментуйте.

Ключові слова: *емпіризм, екстерналізм, інтерналізм, ірраціоналізм, міф, мистецтво, поєднання, релігія, раціоналізм, редукціонізм, холізм.*

Ольга Рилова

Джерела:

Гринь А. Синкретизм як філософська парадигма формування антитерористичної культури. *Освіта і наука у сфері національної безпеки: проблеми та пріоритети розвитку: зб. наук. праць за матеріалами IV Міжнар. наук.-практич. конф.* (18 верес. 2020 р., м. Острог) / за заг. ред. д.ю.н. Романова М. С. Острог : Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія», 2020. С. 56–58.

Філософський енциклопедичний словник : довідк. вид. ; наук. ред. Л. В. Озадовська, Н. П. Поліщук. Київ : Абрис, 2002. 742 с.

Fridlund P., Vähäkangas M. Theological and Philosophical Responses to Syncretism. Beyond the Mirage of Pure Religion. Leiden and Boston: Brill 2018.

СОЦІАЛЬНА ДІЯ

Соціальна дія – це форма або спосіб розв'язання соціальних проблем і суперечностей, які ґрунтуються на зіткненні інтересів і потреб головних соціальних сил суспільства. **С. д.** дія включає будь-яку акцію, вчинену соціальним суб'єктом для забезпечення своїх цілей у певній соціокультурній ситуації. **С. д.** є одним з основних понять соціології, яке було запропоноване Максом Вебером. Вебер виділив чотири типи соціальної дії: цілераціональну, ціннісно-раціональну, традиційну та афективну. **С. д.** є одиницею *соціологічного аналізу*, яка дозволяє інтерпретувати значення і пояснити наслідки діяльності людей у суспільстві. За Максом Вебером, існують чотири типи **с. д.**, які відрізняються за ступенем усвідомлення і раціональності діючого суб'єкта. Це такі типи:

- ***Цілераціональна дія*** – це дія, спрямована на досягнення конкретної мети з використанням найефективніших засобів, без урахування етичних, емоційних або традиційних обмежень. Наприклад, підприємець, який вибирає найвигіднішу стратегію для свого бізнесу, нехтуючи екологічними та соціальними наслідками.
- ***Ціннісно-раціональна дія*** – це дія, що ґрунтується на вірі в абсолютну цінність якоїсь ідеї, норми, принципу або цілі, які не піддаються раціональній критиці чи обґрунтуванню. Наприклад, революціонер, який жертвує власним життям заради свободи свого народу, або вірянин, який дотримується релігійних заповідей, незалежно від обставин.
- ***Афективна дія*** – це дія, що визначається переважним впливом емоцій, почуттів, настрою або імпульсів на поведінку суб'єкта, який діє. Наприклад, коханець, який виявляє свою пристрасть до об'єкта своєї любові, або злочинець, який вбиває з ненависті або жадоби.

Візуалізація ШІ ***200***

Джерела:

A Companion to the Philosophy of Action. O'Connor T. and Sandis C. (eds.). Oxford : Blackwell, 2010. 638 p.

Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика ; пер. з нім. О. Погорілий. Київ : Основи, 1998. 534 с.

Західна соціологія в 2-х ч. http://elbib.in.ua/zahidna-sotsiologiya-v-2-ch-chastina-1-pidruchnik-online.html

Mele A. Causation, Action, and Free Will ; Beebee H., Hitchcock C., and Menzies N. (eds.). *The Oxford Handbook of Causation.* Oxford, New York : Oxford University Press, 2009.

- ***Традиційна дія*** – це дія, що базується на звичці, звичайному порядку, засвоєних правилах або традиціях, які не потребують осмислення чи обґрунтування. Наприклад, селянин, який обробляє землю так, як робили його предки, або громадянин, який дотримується етикету, не замислюючись про його зміст.

Запитання для обговорення:

1. Як соціальна дія відрізняється від інших понять, таких як «*інтеракція»* чи *«взаємодія»*?
2. Які фактори впливають на характер і результат соціальної дії?
3. Як співвідноситься поняття соціальної дії із конкретним суспільним явищем чи подією? Яким чином?
4. Як соціальна дія впливає на формування соціальних структур та взаємин в суспільстві?
5. Прокоментуйте з точки зору соціального аналізу візуалізацію терміна, згенеровану за допомогою штучного інтелекту (додаток С.1).

Завдання:

Наведіть приклади історичних або сучасних ситуацій, де соціальна дія відігравала б важливу роль у суспільному розвитку чи зміні.

Ключові слова: *соціальна проблема, акція, типологія соціальних дій, діючий суб'єкт.*

Анжела Бойко

СОЦІАЛЬНА СЕМІОТИКА

Соціальна семіотика – соціальна теорія про *значення та конструкцію смислів*, що досліджує різні аспекти створення текстів, втілюючи традицію міждисциплінарних досліджень на перетині лінгвістики, політології, психології, соціології, когнітивних наук. Термін був уперше уведений британським лінгвістом М. Халлідеєм (*Michael Halliday*) 1978 р. в роботі «Language as Social Semiotic». Обґрунтовуючи глибинний зв'язок між мовою та соціальною структурою, розуміючи мову як соціальну поведінку, Халлідей доводить, що *мовна структура* є реалізацією *соціальної структури*. **С. с.** є теорією комунікації, в якій площина дослідження зміщується в бік створення та інтерпретації конкретних соціальних практик та інституцій. Якщо фундаментальним поняттям семіотики є термін *«знак»*, то ключовим терміном **с. с.** є поняття *«семіотичного ресурсу»*, значення якого не задається завчасно і не залежить від його використання, а це дозволяє аналізувати відтворення останнього у відповідних історичних, культурних контекстах. **С. с.** виявляє себе через застосування до певної практики та проблематики, тому **с. с.** варто розглядати не як чисту теорію чи самостійну галузь дослідження, а як форму дослідження.

С. с. досліджує всі семіотичні системи людини, оскільки всі вони є соціальними. Різні аспекти сучасного суспільства (мова, жестова мова, зображення, музика, одежа, їжа тощо) об'єднуються для створення смислу, мотивованих версій соціальної реальності, де кожен елемент має культурну цінність та значущість. Кожна соціальна група характеризується механізмами взаємодії між соціальними категоріями на підставі раси, класу, статі, віку тощо (Г. Кресс (G. Kress) та Р. Ходж (R. Hodge) «Social semiotics»). Відповідно, основними об'єктами дослідження в **с. с.** є мова, значення, суспільство, їх взаємодія та взаємовплив.

Візуалізація ШІ

Джерела:

Halliday M.A.K. Language as social semiotic: The social interpretation of language and meaning. L. : Edward Arnold, 1978. 256 p.

Hodge R., Kress G. Social semiotics. Cambridge: Polity press, 1988. 285 p.

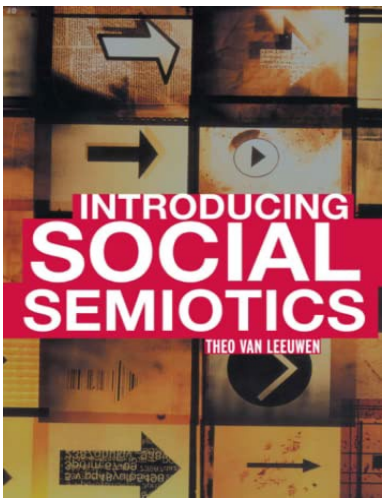
Van Leeuwen T. Introducing Social Semiotics. L. : Routledge, 2005. 314 p.

Завдання:

1. Наведіть приклади використання в соціальній семіотиці при аналізі аспектів сучасного суспільства жестової мови, зображень, музики.
2. Надайте власне визначення поняттю «семіотичний ресурс».
3. Чому, на вашу думку, соціальний аспект семіотики вартує на увагу?

Ключові слова: *взаємодія, взаємовплив, знак, знаковий фон, мова, семіотичний ресурс, семіотична система, соціальна реальність, суспільство.*

Олена Астапова-Вязьміна

https://www.abebooks.com/9780415249447/Introducing-Social-Semiotics-Leeuwen-Theo-0415249449/plp

СОЦІАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Соціальні технології – це великий спектр інновацій, інструментів та практик, спрямованих на вдосконалення взаємодії, комунікації та спільної діяльності в соціальному контексті, прогнозування і діагностики параметрів соціальних процесів. Використовуються для покращення соціальних відносин, розвитку спільнот, підвищення ефективності комунікації та сприяння вирішенню соціальних завдань. Основні аспекти **с. т.** включають: 1. *Соціальні мережі* як основу не тільки для комунікації, але й для впливу на громадську думку. Платформи – такі, як Facebook, Twitter, LinkedIn та ін. – дозволяють людям знаходити одне одного, обмінюватися інформацією та спілкуватися онлайн. 2. *Колективна співпраця.* Цей аспект передбачає можливості побудови ефективної команди для реалізації певного проєкту й досягнення мети та інструменти для спільного вирішення завдань і роботи над проєктами в групі, такі як Google Docs, Slack, Trello. 3. *Віртуальний простір* – форуми та обговорення, вебсайти та платформи для обговорення різноманітних тем, де користувачі можуть обмінюватися думками та досвідом. 4. *Медіаспільноти*, які дозволяють формувати як середовище однодумців, так і експертне середовище (блоги, форуми та інші платформи для обміну мультимедійним вмістом та ідеями). 5. *Краудфандинг* та *краудсорсинг* – це моделі залучення громадськості для фінансування проектів чи отримання ідей та вирішення завдань. 6. *Е-демократія* як застосування технологій для покращення процесів участі громадян у прийнятті рішень та управлінні. 7. *Інтернет речей* (IoT) в соціальних додатках; використання підключених пристроїв для вирішення соціальних проблем та оптимізації середовища життя. Ці технології сприяють взаємодії та обміну інформацією між людьми, сприяють зближенню спільнот та сприяють вирішенню соціальних викликів за допомогою інновацій.

Проте **с. т.** мають сферу застосування, яка пов’язана з управлінням та формування спільнот. В такому

Візуалізація ШІ ⇨ ***201***

Візуалізація ШІ

Джерела:

Kumar V. Social Media in Higher Education: A Framework for Continuous Engagement. International Journal of Information and Communication Technology Education

Проникнення інтернету в Україні. Дослідницький холдинг Factum Group Ukraine. URL: https://inau.ua/sites/default/files/file/1910/dani_ustanovchyh_doslidzhen_iii_kvartal_2019_roku.pdf

Матвієнко В. Я. Соціальні технології. Київ : Укр. пропілеї, 2001.

контексті ***соціальні технології*** – це сукупність послідовних операцій, процедур цілеспрямованого впливу і реалізації раніше намічених завдань у соціальній сфері. Цей термін може бути застосовано як до управління суспільством, так і до конкретних організацій та соціальних об'єктів. Варто виділити деякі *аспекти* **с. т.** По-перше, це ***управління суспільством***. **С. т.** можуть допомогти в організації управління економікою, соціальним середовищем та культурою. По-друге, ***управління на рівні організацій***. В організаціях **с. т.** включають послідовність дій для підвищення ефективності праці, удосконалення стимулювання працівників, раціоналізацію взаємин та розвиток корпоративної культури. По-третє, ***соціальна робота***, де використовуються різні **с. т.**, такі як профілактика, діагностика, терапія, корекція, реабілітація, правовий захист, посередництво та супровід. **С. т.** є важливим інструментом для покращення якості життя людей та розвитку суспільства. Вони допомагають вирішувати соціальні завдання та забезпечувати стабільність у різних сферах.

Запитання для обговорення:

1. Як соціальні технології відрізняються від інших форм технологій?
2. Чи можна вважати соціальні технології інструментом для зміни соціальних структур та динаміки суспільства? Як саме?
3. Чи існують ризики або виклики, пов'язані із застосуванням соціальних технологій? Як можна їх уникнути чи зменшити?
4. Як соціальні технології впливають на формування громадянського суспільства та участь громадян у суспільних процесах?
5. Які інноваційні соціальні технології вам відомі? Як вони можуть вплинути на майбутнє суспільства?
6. Чи є аспекти етики та конфіденційності, які слід враховувати при розробці та використанні соціальних технологій?
7. Як ви оцінюєте роль соціальних технологій у формуванні публічної думки та політичних процесів?

Ключові слова: *інновації, інструменти, комунікація, соціальні завдання, стабільність, управління.*

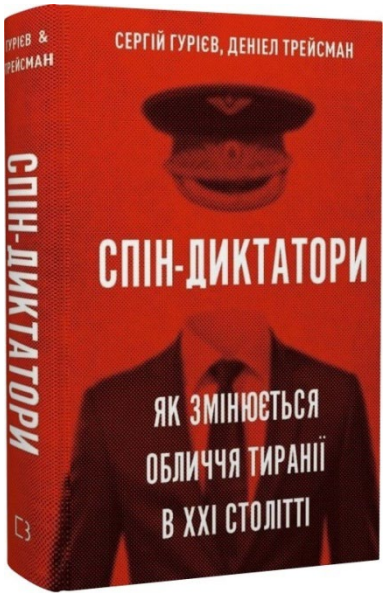
Анжела Бойко

СПІН-ДИКТАТОРИ

Спін-диктатори – новітній термін, уведений економістом Сергієм Гурієвим і політологом Деніелом Трейсманом у книзі «Спін-диктатори. Як змінюється обличчя тиранії в XXI столітті» (2022; укр. пер. 2023 р.), за аналогією з відомим поняттям із царини PR та публічної комунікації *spin-doctors* (тобто політичні радники, професіонали в роботі з громадськістю і ЗМІ, знавці риторики та психологічних маніпуляцій). Термін *«спіндокторинг»* у політичних науках означає керування інформацією, подання певних новин з вигідного боку.

Нові **с.-д.,** на відміну від класичних диктаторів, які використовували грубі методи масових репресій, прямого фізичного насилля, вбивства, терору, страху, ідеологічного нав'язування, діють на полі медійних технологій, симулюючи демократичні процедури, спотворюючи інформацію, зрештою, розбудовуючи всеохопну *«інформаційну автократію»*. Після Другої світової війни такі лідери, як Лі Куан Ю із Сінґапуру й Альберто Фухіморі з Перу, вже почали запроваджувати непомітні й гнучкі *методи монополізації влади:* робили ставку на імідж компетентності, маскували цензуру й розбудовували демократичні інститути з метою авторитарного контролю.

На відміну від диктаторів часів «холодної війни», **с.-д.** у XXI ст. насправді не мають ідеології, зацікавлені в поширенні цинізму та дезорієнтації. «Разом з дезінформацією вони експортують аморальність» (використання корупції, підкуп еліт, шантаж, проникнення в західні альянси й інституції одночасно для використання їх у своїх інтересах і для дискредитації західних еліт в очах внутрішньої аудиторії, використання військової сили для підвищення свого іміджу всередині країни).

https://book-ye.com.ua/catalog/istorychni-postati/spin-dyktatory-yak-zminyuyutsya-oblychchya-tyraniyi-v-khkhi-stolitti/

Джерела:

Гурієв С., Трейсман Д. Спін-диктатори. Як змінюється обличчя тиранії в XXI столітті / пер. з англ. О. Бершадська. Київ : BookChef, 2013. 432 с.

Guriev S., Treisman D. Spin Dictators: The Changing Face of Tyranny in the 21st Century. Princeton University Press, 2022. 360 p.

Завдання:

1. Порівняйте дії класичних диктаторів XX ст. і спін-диктаторів. Які відмінності в цілях і методах їх досягнення сучасних діячів і диктаторів часів «холодної війни»?
2. Наведіть приклади впливу спін-диктаторів із використанням сучасних медійних технологій.
3. Використовуючи ключові слова до цієї статті і її переклад англійською/німецькою мовою, складіть письмово кілька взаємопов'язаних речень, які б розкрили зміст поняття «спін-диктатор».

Ключові слова: *авторитаризм, дезінформація, диктатура, насильство, монополізація влади, тиранія, технології.*

Андрій Ріпа

У

УРБАНІЗАЦІЯ

Урбанізація (від лат. *urbanus*, тобто *міський)* – це глобальний процес міграції населення з сільської місцевості в міську, що в підсумку приводить до стрімкого зростання міст. **У.** почалася з розвитком капіталізму. У вузькому розумінні терміном **у.** називають *зростання і підвищення частки міського населення* в країні, регіоні, світі. У широкому розумінні слова **у.** – це *світовий історичний процес,* пов'язаний із розвитком цивілізації та науково технічним прогресом, який полягає у підвищення *ролі міст* у житті суспільства, поступовому перетворенні його на міське за характером праці, способом життя, культури. Тобто головна ознака **у.** – зростання міст, збільшення їх впливу на розселення та, відповідно, – ускладнення їхніх функцій. **У.** – *складне соціальне явище*, що характеризує сучасні тенденції розвитку соціально-економічних, політико-правових, екологічних та інших складових суспільних відносин. **У.** – це *політичний, колективний процес,* у рамках якого стикається безліч інтересів, що суперечать один одному, і створюється величезний капітал. Пошук механізмів публічного управління щодо забезпечення прав, свобод, законних інтересів людей на урбанізованій території, а також дослідження напрямів формування та втілення публічної політики сталого розвитку, в умовах **у.** є важливими завданнями, що постають і перед українськими органами державної влади та політиками, і перед суб'єктами публічного управління зарубіжних країн, експертами та міжнародними організаціями.

Візуалізація ШІ

Візуалізація ШІ ⇨ ***202***

Візуалізація ШІ ⇨ ***203***

Контрольні запитання:

1. Якими можуть бути наслідки глобальної урбанізації для розвитку суспільства та його культури?
2. Як урбанізація впливає на формування та розвиток політичних процесів у містах?

3. Які механізми публічного управління можуть забезпечити сталий розвиток урбанізованих територій та захист прав мешканців?

Завдання:
Перегляньте візуалізації до поняття «урбанізація», які згенеровано за допомогою штучного інтелекту. Які ознаки цього багатопланового поняття ілюструють наведені зображення? Які думки й емоції вони у вас викликають?

Ключові слова: *міграція населення, зростання міст, соціальне явище, колективний процес, політика, сталий розвиток.*

Вікторія Даценко

Джерела:

Велика українська енциклопедія. Тематичний словник гасел з напряму «Філософські науки» (філософія, логіка, етика, естетика) / укл. : Аристова А. В., Шліхта І. В.; за заг. ред. д. і. н., проф. А. М. Киридон. Київ : ДУ «Енциклопедичне видавництво», 2019. 256 с.

В. С. Колтун, О. П. Бабінець. Урбанізація та її вплив на розвиток публічного управління : понятійно-категорійний аналіз. URL: http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=7605&i=9

УТОПІЯ

Утопія (від грецьк. *«у» – не* і *топос – місце*, тобто *місце, якого немає*) – модель вигаданого суспільства як втілення суспільного ідеалу, світоглядна форма освоєння майбутнього. Складність і багатоплановість вживання терміна і можливість діаметрально протилежних його тлумачень закладено вже в самому слові. Поряд з існуючими в різні історичні епохи формами освоєння майбутнього – *міфом, апокаліптикою, хіліазмом, міленаризмом* – **у.** пов'язана зі зміною світоглядної парадигми в епоху Модерну. Автором слова *«утопія»* є англійський письменник, філософ, державний діяч Томас Мор, який у 1516 р. опублікував твір із такою назвою. Згодом **у.** почали називати й більш ранні твори, найвідомішим серед яких є «Держава» Платона. Часто опис соціальних процесів, до яких неможливо вжити терміни *«реальність»* або *«дійсність»*, характеризують поняттям **у.** У такому контексті **у.** розглядається як *антипод реальності*. Різні соціальні, політичні та правові теорії знаходили в ній форму для викладення *програм майбутнього*. **У.** розглядалась у співвідношенні з *ідеологією* (К. Мангайм), *міфом* (Ж. Сорель), *релігією* (М. Бердяєв). Вона може проявити себе у вигляді *мрії, фантазії, екстраполяції, попередження, альтернативи дійсності, зразка* для досягнення в майбутньому, *експерименту*. **У.** постає як у позитивному *(еутопія*), так і у негативному *(антиутопія*) вигляді. Негативні **у.** – це насамперед утопії-застереження. Межа між позитивною і негативною **у.** полягає в системі цінностей. Історичні реалії XX ст., що призвели до кризи оптимістичної віри в людину та її можливості, прояснюють той факт, що відродження утопічної традиції у XX ст. пов'язано з літературним жанром *антиутопії.* Картини, намальовані антиутопістами, покликані викликати не захоплення, а жах. Утопічне мислення XX ст. представлене серією відомих антиутопій:

Взято з Thomas More's 'Utopia'. Title page of the first edition of 'Utopia' (1516)

Візуалізація ШІ ***204***

Візуалізація ШІ ***205***

«Який чудесний світ новий!» О. Гакслі (1932), «1984» Дж. Орвелла (1949), «451° за Фаренгейтом» Р. Бредбері (1953) та ін.

Контрольні запитання:

1. Розкрийте історію походження слова «утопія» та його значення.
2. Хто з мислителів у своїй творчості займався розглядом утопії?
3. Де проводиться межа між позитивною та негативною утопією?
4. Назвіть основні риси антиутопічного мислення.

Завдання:

Який із наведених малюнків, що згенеровані за допомогою штучного інтелекту, якнайповніше відображає, на вашу думку, сутнісні характеристики поняття «утопія»?

Ключові слова: *суспільство, суспільний ідеал, світоглядна форма освоєння майбутнього, зміна світоглядної парадигми, соціальний процес, реальність, антиутопія.*

Ольга Рилова

Джерела:

Філософський енциклопедичний словник : довідк. вид. / наук. ред. Л. В. Озадовська, Н. П. Поліщук. Київ : Абрис, 2002. 742 с.

Філософія : словник термінів та персоналій / В. С. Бліхар, М. А. Козловець, Л. В. Горохова та ін. Київ : КВІЦ, 2020. 274 с.

Ф

ФІЛОСОФІЯ БЕЗПЕКИ

Філософія безпеки історично розвивалася за впливу різних філософських напрямів. Філософи розглядають *феномен безпеки* з різних поглядів, але центральним поняттям є сама ***безпека***. **Ф. б.** поступово розширювала свою структуру, включаючи не лише реальну та матеріальну **б.,** але й духовну **б.** Існує думка, що довгий час **б.** розглядали лише в контексті об'єднання населення в державних утвореннях. Однак під впливом християнської ідеології **б.** стали розуміти як внутрішні переживання людини щодо її духовного стану. Далі здійснюється розширення поняття безпеки. У Новий час актуалізація поняття єдності національних держав привела до розробки концепцій *національної безпеки*. Це розширило уявлення про **б.**, включаючи *економічну, культурну, юридичну та особисту* безпеку. **Ф. б.** є важливою для розвитку суспільства та покращення якості життя людей, допомагаючи вирішувати соціальні завдання та забезпечувати стабільність у різних сферах.

Феномен ***б.*** розглядається філософами з різних напрямків, і їхні підходи можуть варіюватися в залежності від їхніх філософських переконань та дослідницьких інтересів. Наведемо кілька підходів філософії до розуміння феномена **б.** В філософії політики та права деякі філософи розглядають **б.** через призму *справедливості.* Вони вивчають, у який спосіб суспільство може забезпечити безпеку громадян шляхом створення законів та інституцій, які гарантують їхні права та свободи. Заслуговують на увагу аспекти *етики* та *соціальної філософії* в розумінні **б.** Тут досліджуються етичні питання, пов'язані з **б.** Це може включати розгляд того, як суспільство повинно балансувати **б.** та особисту свободу, а також – як враховувати інтереси вразливих груп. *Технологічна* ***б.*** розглядається крізь призму філософії науки: аналізується, як технології впливають на безпеку суспільства.

Візуалізація ШІ ⇨ ***206***

Джерела:

Національна безпека: світоглядні та теоретико-методолгічні засади : монографія / за заг.ред. О. П. Дзьобаня. Харків : Право, 2021. 776 с.

Albro R. Risk Assesment in Encounters between Culture and Security. URL: http://uscpublicdiplomacy.org/blog/riskassessment-encounters-between-cultureand security

Buzan B., Waever O., Wilde J. de. Security: A New Framework for Analysis. Boulder, CO : Lynne Rienner, 1998. 239 p.

Horkheimer M. Traditionelle und kritische Theorie. *Zeitschrift für Sozialforschung.* 1937. Jg. 6. Reprint 1980. München : Deutscher Taschenbuch Verlag GmbH & Co. KG, 1980.

Можуть розглядатися етичні та соціальні наслідки розвитку нових технологій, включаючи питання приватності, безпеки даних та військової технології. Філософському розгляду підлягає й *динаміка соціальних систем* – як соціальні системи організовані для забезпечення **б.** та стійкості. Вони можуть аналізувати фактори, що впливають на стійкість суспільства, такі як соціальна нерівність чи культурні динаміки. Класичні філософські напрями, такі як філософія екзистенціалізму, також мають свої прояви в безпековій філософії. Так, філософами розглядається *індивідуальна **б.*** Філософи, зокрема ті, що належать до течії екзистенціалізму, можуть досліджувати індивідуальну **б.** і особистий вибір в умовах *невизначеності* та *абсурду*. Ці підходи представляють лише кілька напрямків у філософському розумінні феномена **б.,** і кожен з них додає важливий внесок у розуміння та розвиток концепції **б.** в сучасному суспільстві.

Запитання для обговорення:

1. Які основні принципи / цінності містить філософія безпеки? Як ці принципи можуть визначати стратегії безпеки в суспільстві?
2. Як філософія безпеки взаємодіє з іншими областями філософії, такими як етика, політика чи епістемологія?
3. Чи може філософія безпеки виступати як підґрунтя для формування безпекової політики чи стратегій в суспільстві? Як саме?
4. Як філософія безпеки впливає на індивідуальну та колективну свідомість щодо безпеки?
5. Яким чином філософія безпеки реагує на сучасні виклики та загрози, такі як кібербезпека, глобальне потепління чи глобальні пандемії?
6. Як філософія безпеки враховує різні інтереси та потреби різних груп в суспільстві?
7. Які критерії визначають успішність філософії безпеки в конкретному суспільстві?

Анжела Бойко

Ключові слова: *безпека, історія розуміння безпеки, справедливість, етичні питання, інтереси, стійкість, суспільство.*

ФІЛОСОФІЯ МИРУ

Наука про умови і способи формування світового ***миру***, про мирне безконфліктне існування світу виникла під впливом численних філософських ідей. Слід відзначити внесок Е. Роттердамського і Ф. Генца у її зародження. Проблеми миру стали об'єктом дослідження одночасно кількох дисциплін: *полемології, іренології, розв'язання конфліктів і вивчення миру,* які протягом десятиліть співіснували в науковому середовищі і конкурували у питаннях методів ефективного пояснення і осягнення феномена *миру*. У дослідженнях миру виділяють напрацювання двох основних шкіл. Американська традиційна школа (Дж. Бартон) займалася переважно підтриманням миру шляхом аналізу національних інтересів, міждержавних відносин, контролю над озброєннями, роззброєнням, балансом сил, методами встановлення миру «зверху». Скандинавська критична школа (Й. Ґалтунґ, Б. Роллінґ, К. Боулдінґ), ґрунтуючись на оновленій соціальній доктрині католицької церкви (енцикліки Іоанна XXIII, Павла VI), вивчала глибинні основи конфлікту та розробила теорію позитивного миру як стану відсутності не тільки безпосереднього, але й структурного насильства. До зазначеної проблематики ґрунтовно долучилися українські вчені, чиї праці використано у цій статті: М. Ґеник висвітлює методологічні проблеми міждисциплінарних досліджень миру (2021); Г. Ситник досліджує філософські аспекти війни і миру (2023). Зокрема наразі відзначається певна неусталеність термінології. Так, ***іренологія*** (від грецьк. *eirnene – мир*) була започаткована теологічними концепціями обґрунтування миру між християнськими конфесіями. Однак термін не прижився, і частіше застосовували вислів «*вивчення миру»* (англ. *peace research*, нім. *Friedens* – und *Konfliktforschung*), хоча в деяких публікаціях *дослідження миру* та *іренологія* вживаються як синоніми. Вихідним для сприйняття є протиставлення концептів *«мир»* і *«війна»*: за відсутності війни поняття **м.** втрачає сенс. ***Мир*** – це політика, яка виключає насильницькі

Візуалізація ШІ ***209***

Джерела:

Бетлер А. Мирологія. Прогрес і сила в світових відносинах. Т. 1. URL: https://royallib.com/read/bettler_aleks/mirologiya_tom_i_vvedenie_v_mirologiyu.html#0

Ґеник М. Методологічні проблеми міждисциплінарних досліджень миру. Політичні дослідження. №1' 2021. С. 8–21. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2021/06/genyk_metodologichni.pdf

Маруховська-Картунова О. О. Внесок австрійського мислителя Ф. Генца у зародження науки про мир. Proceedings of the 1st International Conference on Law and Political Sciences. (March 15, 2017). Vienna: «East West» Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH., 2017. P. 4–9.

Полемологія. Словник іншомовних слів. URL: https://www.jnsm.com.ua/cgibin/u/book/sis.pl?Article=14615&action=show

засоби, військові дії. Наука про мир: ***мирологія*** чи ***паксологія*** (від лат. *pax – мир*, *logos – наука, вчення*) у філософському аспекті нерозривно пов'язана із наукою про війну (***полемологія***, від грецьк. *polemos – війна, ворожнеча*). Фундатором нового напряму вважають директора Французького інституту *полемології* Ґ. Бутуля, який висунув ідею створення *міждисциплінарної науки про мир*, яка б досліджувала анатомію і функції війни та прагнула науково визначити об'єктивні й суб'єктивні умови тривалого миру. Стан **м.** означає ствердження порядку, розбудову або відновлення деякого впорядкованого світу, зрозумілого, осмисленого й звичного, що, однак, не виключає еволюцію правил взаємодії у межах прийнятої моделі. У площині міжнародних відносин *війна* і *мир* позначають певний стан взаємодії між народами: наявність воєнних дій між державами або їх відсутність. **М.** слід розуміти як *сукупність правил і норм поведінки* у взаємодії з іншими народами та щодо меж їхніх володінь, про які домовлено шляхом переговорів. **М.** можливий як результат *конвенцій* або *мирного договору*, яким завершено війну. **М.** – це встановлення деякого *порядку*, *правил взаємодії*. Якщо країни не мають відносин, вони перебувають у *нейтральному* стані. Зміна у 1960−1980 рр. семантичного поля поняття «мир» та поява концепції позитивного миру вплинули на зміну назви: ***вивчення миру*** (*peace research*) на ***дослідження миру*** (*peace studies*), ***дослідження конфліктів*** (*conflict studies*), ***дослідження розвитку*** (*development studies*). З поч. XXI ст. дослідженням миру як академічною дисципліною займається понад 300 наукових осередків та університетів. Сучасні дослідження миру фокусуються на проблематиці зміни клімату, тероризмі, сталому розвитку, порушеннях прав людини. Тематика дослідження миру поширилася на екологічну проблематику, економічно-культурний конфлікт Півночі та Півдня. Перехід до *гібридного типу війн* та виникнення нових загроз міжнародній безпеці прогнозовано стимулюватимуть появу нових напрямів досліджень миру.

Ситник Г. П. Філософія війни та миру : курс лекцій. Київ : ТОВ "САК Лтд.", 2023. 118 с. https://ipacs.knu.ua/pages/dop/336/files/15bf2766-7d67-41dc-8d14-49d0c0b9d714.pdf

Сучасна політична лексика : енциклопед. словник-довідник / [І. Я. Вдовичин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]; за наук. ред. Хоми Н. М. Львів : Новий Світ-2000, 2015. 396 с. URL: https://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2014/12/Сучасна-політологічна-лексика_-короткий-енциклопедичний-словник.pdf

Роттердамский Э. Жалоба мира, отовсюду изгнанного и повсюду поверженного (1517). URL: https://royallib.com/book/rotterdamskiy_erazm/galoba_mira.html

Завдання:

1. Окресліть загальнофілософські аспекти науки про мир.
2. Якими засобами досягається і встановлюється мир?
3. Чи спонукала вас до переосмислення поняття «мир» військова агресія проти України? Як саме?
4. Які візуальні засоби та образи, згенеровані штучним інтелектом, резонують із вашим особистим світосприйняттям миру (див. додаток Ф.4)?

Ключові слова: *дослідження миру, паксологія, іренологія, мирологія, війна, розв'язання конфліктів, політика миру.*

Вікторія Даценко

ФІЛОСОФІЯ УПРАВЛІННЯ

Філософія управління – це галузь, що вивчає основні принципи, цінності, теорії та концепції, що лежать в основі управлінської діяльності в організаціях. Вона ставить за мету розуміння сутності та природи управління, визначення його мети та завдань, а також розроблення та вдосконалення стратегій і методів, які допомагають досягти цілей організації чи системи.

Ф. у. визначає основні цінності та місію організації, від яких виходять стратегії та дії. Саме в **ф. у.** значна увага приділяється питанням *лідерства, методів управлінського впливу та взаємодії в колективі*. **Ф. у.** розглядає формування та реалізацію *стратегій*, спрямованих на досягнення довгострокових цілей організації. Крім того, **ф. у.** зосереджується на розгляді *етичних аспектів* управління та його *відповідальності* перед суспільством. Аналізується вплив *культури організації* на її управлінську діяльність і результативність. Актуальним напрямком **ф. у.** є стратегії управління *інноваціями* та *процесами змін* в організації. **Ф. у.** допомагає визначити фундаментальні принципи, які визначають *ефективність* та *успіх* управлінської діяльності. Вона слугує основою для розвитку *концепцій управлінського мислення*, які враховують потреби сучасних організацій в умовах постійної зміни та конкурентного середовища.

Питання для обговорення:

1. Як філософські підходи можуть впливати на сучасні методи та підходи до управління в організаціях?
2. Чи можна вважати філософію управління основоположною концепцією для організаційного лідерства? Які принципи ви вважаєте ключовими в цьому контексті?
3. Як філософія управління може взаємодіяти з етичними питаннями та прийомами в організаційному середовищі?

Візуалізація ШІ ***210***

Джерела:

Бех Ю. В. Філософія управління соціальними системами : монографія. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. 623 с.

Гаєвська О. Б., Гаєвський Б. А. Соціальне управління : підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ : КНЕУ, 2012. 250 с.

Кремень В. Г., Пазинич С. М., Пономарьов О. С.. Філософія управління : підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Знання України, 2007. 360 с.

4. Яким чином філософські погляди впливають на формування корпоративної культури в організаціях?
5. Чи може філософія управління визначати стратегічні рішення та напрямки розвитку організації?
6. Чи варто враховувати філософські аспекти при плануванні та впровадженні нових управлінських стратегій чи ініціатив в організації?
7. Як саме філософія управління може взаємодіяти з концепцією сталого розвитку в організаційному середовищі?

https://upstackhq.com/blog/enterprise/management-philosophy-for-engineering-teams

Завдання:
Визначити баланс між філософськими поглядами на управління та конкретними вимогами та реаліями управління в конкретній ситуації.

Ключові слова: *управлінська діяльність, цінності, стратегія, методи управління, етика, культура, результативність.*

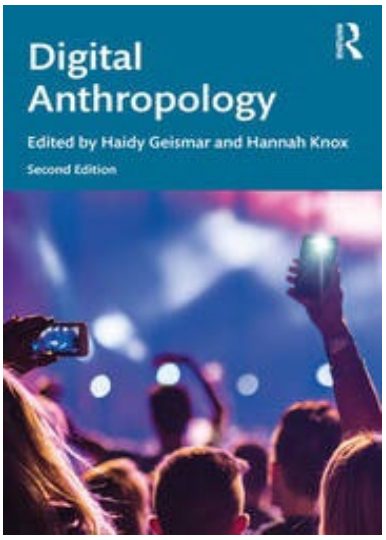
Анжела Бойко

Ц

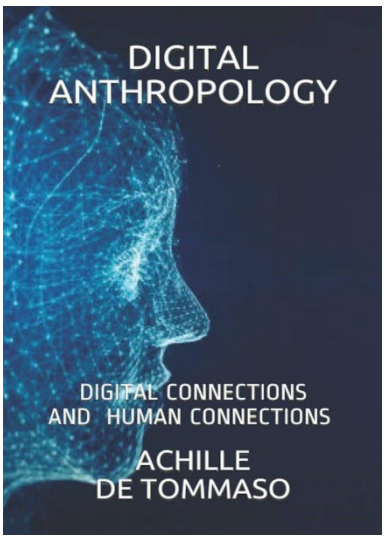
ЦИФРОВА АНТРОПОЛОГІЯ

Цифрова антропологія (інші можливі назви: техно-антропологія, віртуальна антропологія, кіберантропологія) є новою галуззю досліджень (виникла наприкінці XX ст.), міждисциплінарною сферою та діалогізує із класичними соціальними та когнітивними науками, орієнтується на трансформації, пов'язані з Інтернетом, уможливлюючи цілий ряд нових соціальних явищ. Найчастіше **ц. а.** визначають як антропологічні дослідження взаємодії між людьми та цифровими технологіями, до яких включають соціальні мережі, мобільні пристрої, віртуальну реальність, штучний інтелект. Кіберпростір розглядається як нова сфера антропологічних досліджень. **Ц. а.** студіює онлайн-товариства, віртуальні світи, цифрові практики праці, цифрову ідентичність, вивчає вплив цифрових технологій на суспільство та поведінку людини. Основним завданням для досліджень **ц. а.** є розуміння та інтерпретація *соціокультурних явищ*, що виникають у *цифровому середовищі*. Науковці аналізують світоглядні характеристики, соціальні норми, практики, тенденції, колективну пам'ять, ціннісні орієнтації нових онлайн-культурних практик, які змінюють поведінку людини.

До основної наукової проблематики **ц. а.** відносять такі:
штучний інтелект (навчання та допомога в навчанні; розуміння творчості, інтелекту та їх ролі в житті людини);
алгоритмічна упередженість (онлайн-реклама, практика найму робітника);
цифрова активність (вплив різного виду активності на соціально-політичні рухи);
віртуальна реальність (вплив її на освіту, розваги, інші форми соціальної взаємодії);
цифрова охорона здоров'я (виплив сучасних технологій на здоров'я людини, розуміння поняття «здоров'я людини», цифрова медична допомога);

https://www.routledge.com/Digital-Anthropology/Geismar-Knox/p/book/9781350078840

https://www.amazon.co.uk/DIGITAL-ANTHROPOLOGY-CONNECTIONS-ARE-HUMAN/dp/B08XL7ZC7V

цифрова глобалізація (формування національних та транснаціональних товариств, що можуть бути географічно обмеженими; вплив на розуміння національної ідентичності, національної культури, традицій тощо);
цифрова нерівність (проблема нерівності в розподіленні цифрових ресурсів щодо доступу до освіти, охорони здоров'я, громадської активності, соціальної та економічної мобільності);
цифрова ідентичність (вплив цифрових технологій на самопрезентацію та ідентифікацію себе у віртуальному просторі);
цифрова пам'ять (вплив цифрових технологій на розуміння історичної пам'яті, культурного спадку, його збереження та примноження);
цифрова творчість (аналіз нових форм самовираження, культурного виробництва та наслідки цифрового мистецтва);
цифрова залежність (вплив цифрових технологій на психічне здоров'я та благополуччя, соціальні відносини та розуміння самоконтролю);
цифрова мораль (захист конфіденційної інформації, забезпечення відповідальності за вчинення певних дій у віртуальному просторі).

Запитання для обговорення:

1. Чи є проблема сенсу життя ґрунтовною для цифрової антропології?
2. Як, на вашу думку, змінюється проблематика тілесного в сучасній цифровій антропології?

Ключові слова: *віртуальна людина, віртуальна реальність, цифровий простір, штучний інтелект.*

Олена Астапова-Вязьміна

Джерела:

Horst H. & D. Miller (eds) 2012. Digital anthropology. London: Bloomsbury. URL: https: //voidnetwork.gr/wp-content/uploads/2016/10/Digital-Anthropology-edited-by-Heather-A.-Horst-and-Daniel-Miller.pdf

Zucker E. M., Simon D. J. 2020. Mass Violence and Memory in the Digital Age: memorialization unmoored. Palgrave-MacMillan.

Лись Д. А. Кіборг як код цифрової антропології. DOI: https://doi.org/10.30525/978-9934-26-319-4-8

Розова Т. В. Digital Anthropology: шлях від етнографічних досліджень до осягнення проблеми людини кіберантропологією. DOI: https://doi.org/10.30525/978-9934-26-319-4-1

ЦІННОСТІ

Цінності – важливі, бажані та позитивно конотовані *уявлення* та сприйняття щодо моральних, естетичних, соціальних та політичних *принципів* та *переконань* як окремого індивіда, так і суспільства чи окремої соціальної групи.

Ц. є *відображенням* найбільш важливих для окремої особи, соціальної групи чи суспільства загалом *явищ ідейного змісту*. Як правило, вони відображають те, що є важливим для комфортного буття. Відповідно однозначне сприйняття **ц.** дозволяє в подальшому правильно ідентифікувати себе та притаманні для себе інтереси в контексті різних суспільно-політичних явищ або ж і особистісних взаємовідносин в контексті окремо взятої групи чи всього людства.

Найчастіше **ц.** пов'язують з певними культурними особливостями розвитку та функціонування відповідно суспільства. Як так, то **ц.** можуть мати певне культурне підґрунтя, а відповідно і бути такими, що є переважними для більшості відповідного суспільства.

Тут варто окреслити можливість існування *суспільних* ***ц.*** чи ***ц.*** *певної групи* та **ц.** *індивідуальних*. В певних аспектах ці **ц.** можуть не бути подібними і багато в чому залежать від особливостей світогляду кожного окремого індивіда.

Ц. мають здатність *трансформуватись* під впливом суспільних викликів та наслідків трансформації суспільства. Те, що ще декаду літ тому могло бути важливим, відходить на другий план у зв'язку з появою нових проблем.

Завдання:

1. Згадайте книги, фільми, пісні, в яких транслюється та чи інша цінність. Що це за цінності?

Візуалізація ШІ ⇨ ***211***

Джерела:

Value. *Cambridge Dictionary.* URL: https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/value

Value Definition & Meaning. *The Britannica Dictionary.* URL: https://www.britannica.com/dictionary/value

Value. APA Dictionary of Psychology. URL: https://dictionary.apa.org/value

Value. *Oxford English Dictionary.* URL: https://www.oed.com/dictionary/value_n

Rönnow-Rasmussen T. Personal Value. Oxford: Oxford University Press, 2009.

Schroeder M. Value and the Right Kind of Reason. *Oxford Studies in Metaethics*, Vol. 5, 2010. P. 25–55.

Langton R. Objective and Unconditioned Value. *Philosophical Review*, Vol. 116, 2007. P. 157–185.

2. Відзначте найпоширеніші, на вашу думку, цінності.
3. Які цінності є найбільш притаманними для українського суспільства?
4. Як ви оцінюєте на відповідність змісту поняття «цінність» наведену візуалізацію до статті, яку згенеровано за допомогою штучного інтелекту (додаток Ц.1)?

Ключові слова: *переконання, принципи, суспільні цінності, суспільно-політичні явища, трансформація.*

Володимир Півненко

Розділ 2

PHILOSOPHICAL AND POLITICAL DICTIONARY

PHILOSOPHISCHE UND POLITISCHE WÖRTERBUCH

Authority (from Latin *autoritas – power, influence*) is one of the main forms of making power, which is based on the general recognition of the influence of any person, organization, idea or norm. A. guides, controls and coordinates the actions of people, therefore it is one of the forms of social order. In the history of philosophy, starting with Thomas Hobbes, the problem of a. appeared in the form of a dilemma: "freedom" – "authority". The latter was interpreted as the a. of the supreme power or "sovereign authority" capable to protect society from disorder and "war of all against all". In the future, this dilemma was divided into two trends: authoritarianism with its characteristic imposition of unconditional faith in the infallibility of the bearer of a. and blind submission to it, and nihilism, aimed at denying any a. in the name of "absolute personal freedom". Social philosophy of the 20th century sees the peculiarity of a. in its legitimacy, thanks to which the authority's actions are perceived by the executor as legal and legitimate. German sociologist, philosopher, historian, political economist Max Weber proposed a formal typology of a., which includes: 1) tradition; 2) rationally justified legality; 3) charisma. This typology forms a general theoretical basis for various interpretations of a. in modern social and political philosophy.

Autorität (von lat. *autoritas – Macht, Einfluss*) ist eine der Hauptformen der Machtausübung, die auf der allgemeinen Anerkennung des Einflusses einer Person, Organisation, Idee oder Norm beruht. Autorität leitet, kontrolliert und koordiniert die Handlungen der Menschen und ist daher eine der Formen der sozialen Ordnung. In der Geschichte der Philosophie, beginnend mit Thomas Hobbes, trat das Problem der Autorität in Form eines Dilemmas auf: "Freiheit" – "Autorität". Letzteres wurde als Autorität der Obergewalt oder "souveränen Autorität" interpretiert, die in der Lage ist, die Gesellschaft vor Unordnung und "Krieg aller gegen alle" zu schützen. Später wurde dieses Dilemma in zwei Tendenzen unterteilt: den Autoritarismus mit seiner charakteristischen Auferlegung des bedingungslosen Glaubens an die Unfehlbarkeit des Autoritätsträgers und der darunter blinden Unterwerfung und den Nihilismus, der darauf abzielte, jegliche Autorität im Namen der "absoluten persönlichen Freiheit" zu leugnen. Sozialphilosophie des 20. Jahrhunderts findet die Besonderheit der Autorität bei ihrer Legitimität, dadurch werden die Handlungen der Autorität vom Vollstrecker als gesetzlich und rechtmäßig wahrgenommen. Der deutsche Soziologe, Philosoph, Historiker und politische Ökonom Max Weber schlug eine formale Typologie der Autorität vor, die Folgendes umfasst: 1) Tradition; 2) rational begründete Gesetzlichkeit (Legalität); 3) Charisma. Diese Typologie bildet eine allgemeine theoretische Grundlage für verschiedene Interpretationen von Autorität in der modernen Sozial- und Politikphilosophie.

Branding as a technology is a multifaceted phenomenon. Brand building in politics is an activity that is closely related to the management of consumer behavior in the political market in order to lead him to make a decision or make a political choice. **Political branding** includes the development of a logo, symbols, names, and ensuring the understanding of what is behind it. The names of political forces, namely the names of famous politicians, the definition of a social group, a geographical or ethnic definition, are elements of party brands that are embedded in the mass consciousness. It is an active tool of influence on the voter, which allows solving a number of the most important tasks related to ensuring a long-term political life, as well as legitimizing the party in power structures. To build a party brand, it is necessary to develop a special communication program. It must create a lasting sense of trust in the party, an image that voters recognize and perceive as harmonious and associated with a certain set of values shared by both itself and its voters.

Currently, there is no single approach to brand value estimation. Its history, stability, market position, market share, etc. are considered while speaking about the brand's effectiveness. The brand capital of a political force helps voters in the process of obtaining information and making a decision.

Branding als Technologie ist ein vielseitiges Phänomen. Der Markenaufbau in der Politik ist eine Tätigkeit, die eng mit der Steuerung des Verbraucherverhaltens auf dem politischen Markt verbunden ist, um ihn zu einer Entscheidung oder politischen Wahl heranzuführen. **Politisches Branding** umfasst die Entwicklung eines Logos, von Symbolen, Namen, nämlich die Sicherstellung des Verständnisses dessen, was sich dahinter verbirgt. Die Namen politischer Kräfte, nämlich die Namen berühmter Politiker, die Definition einer sozialen Gruppe, eine geografische oder ethnische Bestimmung, sind Elemente von Parteimarken, die im Massenbewusstsein eingedrungen sind. Das ist ein wirksames Instrument zur Wählerbeeinflussung, das einer Reihe der wichtigsten Aufgaben im Zusammenhang mit der Sicherung eines langfristigen politischen Lebens sowie der Parteilegitimation in Machtstrukturen gelöst werden kann. Um eine Parteimarke aufzubauen, ist es notwendig, ein besonderes Kommunikationsprogramm zu entwickeln. Es soll ein dauerhaftes Vertrauen in die Partei schaffen, ein Bild, das die Wähler erkennen können und von Ihnen als harmonisch und mit bestimmten Werten verbunden ist, die sowohl sie selbst als auch ihre Wähler teilen.

Heutzutage gibt es keinen einheitlichen Ansatz zur Bewertung des Markenwerts. Wenn man über die Markenwirksamkeit spricht, werden ihre Geschichte, Stabilität, Marktposition, Marktanteil usw. berücksichtigt. Das Kapital eines Brandes von einer politischen Kraft hilft den Wählern bei der Informationsbeschaffung und Entscheidungsfindung.

Virtual state (or micronation, cryptarchy) is an Internet community that simulates a state in a virtual world. Otherwise, v.s. are called pseudo-states. V.s. should not be equated with microstates (for example, Monaco, Liechtenstein, Vatican); autonomous territories claiming sovereignty, but not yet recognized; any fictional state (literary work, legend). Today, there are about 400 micronations in the world. The latter gained popularity thanks to the spread of the Internet, which facilitated communication and exchange of ideas between people from different parts of the planet.

The reasons for creating v.s. can be both hobbies (variants of personal entertainment) and modeling of political, economic, social processes involving a sufficient number of participants. Projects of new countries need formal recognition and are interested in creating new states. And that is why the type of v.s. – an alternative government – may gain popularity. Some micronations emerge to avoid paying taxes. Representatives of micronationalist governments have held a biennial (odd year) MicroCon conference/convention since 2015. MicroCon 2023 was first presented with two events: the US summit in Illinois and the European summit in Belgium, the former gathering 110 participants from 43 micronations, the latter – 68 from 25 micronations. Australian experts in the field of constitutional law H. Hobbs and G. Williams published the book “Micronations and the Search for Sovereignty” in 2021, in which they examined the main aspects of creating micronations, defining the latter as political entities, declaring their independence and imitating acts of sovereignty without legal recognition. The book pays considerable attention to the issue of state modeling (creating coins, national anthem, passport, postage stamps), as well as the problems of diplomatic communication between v.s.

Virtueller Staat (oder Mikronation, Kryptarchie) ist eine Internetgemeinschaft, die einen Staat in der virtuellen Welt modelliert. Anders werden virtuelle Staaten als Pseudostaaten bezeichnet. Man soll nicht virtuelle Staaten mit Mikrostaaten (z. B. Monaco, Lichtenstein, Vatikanstadt); autonome Gebieten, die Souveränität beanspruchen, aber noch nicht anerkannt sind; erfundene Staaten (literarische Werke, Legenden) gleichsetzen. Heute gibt es etwa 400 Mikronationen auf der Welt. Die letzten werden bekannt dank der, Internetverbreitung die die Kommunikation und den Gedankenaustausch zwischen den Menschen weltweit gefördert hat. Die Ursachen für die Gründung virtueller Staaten können sowohl Hobbys (persönliche Unterhaltungsmöglichkeiten) als auch die Modellierung politischer, wirtschaftlicher und sozialer Prozesse durch die Einbeziehung von einer ausreichenden Anzahl von Teilnehmern sein. Die Projekte der neuen Länder benötigen eine formale Anerkennung und sind an der Gründung neuer Staaten interessiert. Deshalb kann eine Art virtueller Staat – eine alternative Regierung – populär sein. Einige Mikronationen werden gegründet, um Steuern zu entziehen. Seit 2015 führen die Vertreter mikronationalistischer Regierungen einmal pro zwei Jahre (in ungeraden Jahren) MicroCon-Konferenzen /Kongresse durch. MicroCon 2023 wurde erstmals in zwei Veranstaltungen präsentiert: dem amerikanischen Gipfeltreffen in Illinois und dem europäischen Gipfeltreffen in Belgien, wo der erste 110 Teilnehmer aus 43 Mikronationen und der zweite 68 aus 25 Mikronationen versammelte. Im Jahr 2021 veröffentlichten die australischen Verfassungsrechtler H. Hobbs und G. Williams das Buch “Micronations and the Search for Sovereignty” (Mikronationen und die Suche nach Souveränität). In diesem Buch haben sie die wichtigsten Aspekte der Schaffung von Mikronationen untersucht und haben diese als politische Einheiten bestimmt, die ihre Unabhängigkeit erklären und Souveränitätsakte ohne rechtliche Anerkennung imitieren. Eine große Aufmerksamkeit im Buch wird den Fragen der Staatsmodellierung (die Schaffung eigener Münzen, Hymne, Pass, Briefmarken) sowie den Problemen der diplomatischen Kommunikation zwischen virtuellen Staaten gewidmet.

Hegemony is a term of ancient Greek origin (the Greeks used the term "*hegemon*" for a leader, a military leader or a polis-state exercising military-political leadership over a coalition of polis-states). H. appeared in modern political discourse thanks to the works of the Marxist theorist Antonio Gramsci ("Prison notebooks" (1929–1935; Ukrainian edition: 2014)), who meant by h. (Italian: *egemonia*) the non-coercive aspects of class rule, that is, the ability of the ruling class to use socialization factors for imposing the rest of the population their own values and beliefs. H. means not only a dominant place in the political and economic life of a society but also gaining authority among the masses, cultural and moral leadership ("cultural hegemony" or "ideological hegemony"). Dominion without authority can only mean dictatorship; and the intellectual dominance of a certain political group is carried out by instilling its values and worldview (*Weltanschauung*) to the entire society as natural, inevitable and beneficial for other social groups. According to A. Gramsci, in a bourgeois society, intellectuals (or "workers of mental labor") provide cultural and ideological support through the institutions of "civil society" – schools, churches, mass media, public associations, etc. Intellectuals serving the ruling class, working in the field of civil society, can be "traditional" intellectuals, "inherited" from previous historical eras (e.g. priests) or "organic" intellectuals, that is, educated by the ruling class itself (e.g. school teachers, officers, journalists, writers, philosophers, political technologists, opinion leaders, etc.). Today, paradoxically, these ideas and terms are actively used by conservative theorists of geopolitics, international law, military strategies, but are also popular among neo-Marxists (P. Anderson, E. Laclau, C. Mouffe) in the context of ideologies criticism and discourse analysis.

Hegemonie ist ein Begriff altgriechischen Ursprungs ("*Hegemon*" nannten die Griechen einen Anführer, einen Anführer, einen Militärführer oder einen Polis-Staat, der die militärisch-politische Führung über eine Koalition von Polis-Staaten ausübt) und ist dank der Arbeiten des marxistischen Theoretikers Antonio Gramsci (siehe "Gefängnishefte" (1929-1935; ukrainische Ausgabe: 2014)) bekannt. Er meinte mit Hegemonie die nicht-zwingenden Aspekte der Klassenherrschaft, d. h. die Fähigkeit der herrschenden Klasse, ihre eigenen Werte und Überzeugungen durch Sozialisierungsfaktoren dem Rest der Bevölkerung aufzuzwingen.

Hegemonie bedeutet nicht nur eine beherrschende Stellung im politischen und wirtschaftlichen Leben einer Gesellschaft, sondern auch die Erlangung von Autorität unter den Massen, kulturelle und moralische Führung ("kulturelle Hegemonie" oder "ideologische Hegemonie"). Ohne Autorität kann Herrschaft nur Diktatur bedeuten; und die intellektuelle Herrschaft einer bestimmten politischen Gruppe wird dadurch erreicht, dass ihre Werte und ihre Weltanschauung der gesamten Gesellschaft eingeimpft werden als natürlich, unvermeidlich und vorteilhaft für andere soziale Gruppen. Nach A. Gramsci wird in der bürgerlichen Gesellschaft die kulturelle und ideologische Hegemonie von Intellektuellen (oder intellektuellen Arbeitern") durch die Institutionen der "Zivilgesellschaft" wie Schulen, Kirchen, Massenmedien, öffentliche Vereine usw. vermittelt.

Intellektuelle, die der herrschenden Klasse dienen und im Bereich der Zivilgesellschaft arbeiten, können "traditionelle" Intellektuelle sein, die aus früheren historischen Epochen "geerbt" wurden (z. B. Priester), oder "organische" Intellektuelle, das heißt, von der herrschenden Klasse selbst ausgebildet z. B. Lehrer, Offiziere, Journalisten, Schriftsteller, Philosophen, politische Strategen, Meinungsführer usw.). Heute werden diese Ideen und Begriffe paradoxerweise von konservativen Theoretikern der Geopolitik, des Völkerrechts und der Militärstrategien aktiv verwendet, sind aber auch bei (P. Anderson, E. Laclau, C. Mouffe) im Rahmen der Ideologiekritik und Diskursanalyse beliebt.

Hedonism (from Greek *hedone – pleasure*) is a doctrine according to which the purpose of life is to enjoy, getting pleasure. The desire for pleasure is interpreted as a natural property of a human being, the source and goal of his or her improvement. The founder of h. is the ancient Greek philosopher Aristippus of Cyrene, who believed that good and evil can be reduced to pleasure or pain. As a student of Socrates, Aristippus does not absolutize immediate sensual pleasure and in the process of achieving it gives considerable weight to the factor of rational self-control. Therefore, a person should not become a slave to his or her own pleasure. Only a sage can get true pleasure. In Epicurus, h. is combined with elements of eudaemonism. The basis of satisfaction as the ultimate goal of a person is freedom from physical suffering and mental anxiety. Epicurus distinguished between passive (ataraxia) and active pleasure (joy). In the Middle Ages, h. was opposed to asceticism. During the Renaissance, with the return of interest in the problems of man`s earthly purpose, interest in h. began to unfold with new force. During the Age of Enlightenment, the principles of h. found a certain manifestation in the philosophy of T. Hobbes, J. Lametri, C. Helvetius, later - in the utilitarian concepts of E. Bentham, J. St. Mill. Some ideas of h. were approved by J. Santayana, M. Schlick, S. Freud, G. Marcuse and other philosophers of the Frankfurt school.

Hedonismus (von griechisch *hedone – Vergnügen*) ist eine Lehre, nach der der Sinn des Lebens darin besteht, zu genießen, Vergnügen zu haben. Der Wunsch nach Vergnügen wird als natürliche Eigenschaft des Menschen, Quelle und Ziel seiner Verbesserung interpretiert. Als Begründer des Hedonismus gilt der antike griechische Philosoph Aristipus von Kyrene, der glaubte, dass Gut und Böse auf Vergnügen oder Schmerz reduziert werden können. Als Sokrats Schüler verabsolutiert Aristipus das unmittelbare Sinnesvergnügen nicht und legt dabei großen Wert auf den Faktor der rationalen Selbstbeherrschung. Daher sollte ein Mensch nicht zum Sklaven seines eigenen Vergnügens werden. Nur ein Weiser kann das wahre Vergnügen empfinden. Bei Epikur verbindet sich der Hedonismus mit Elementen des Eudaimonismus. Die Grundlage des Vergnügens als Endziel eines Menschen ist die Freiheit von körperlichem Leiden und seelischer Angst. Epikur unterschied zwischen passivem (Ataraxie) und aktivem Vergnügen (Freude). Im Mittelalter stand der Hedonismus im Gegensatz zur Askese. Während der Renaissance, nach dem Rückkehr des Interesses an den Problemen der irdischen Bestimmung des Menschen, begann sich das Interesse am Hedonismus mit neuer Kraft zu entfalten. Im Zeitalter der Aufklärung fanden die Prinzipien des Hedonismus einen gewissen Ausdruck in der Philosophie von T. Hobbes, J. Lametrie, C. Helvetius und später in den utilitaristischen Konzepten von E. Bentham, J. St. Mill. Einige Ideen des Hedonismus wurden von J. Santayana, M. Schlick, Z. Freud, G. Marcuse und anderen Philosophen der Frankfurter Schule gebilligt.

Hybrid war is a complex of actions, measures and operations planned and implemented in military, diplomatic, economic, informational and humanitarian spheres with the aim of achieving strategic goals. The main goal is to subordinate the interests of one state to another under the conditions of formal preservation of the political system and sovereignty of the country that has become a victim of hybrid aggression. Hybrid aggression within the framework of the h.w. is a complex of heterogeneous and combined methods of defeating and influencing the enemy, where, in addition to the military component, informational and psychological factors, conventional and irregular methods, terrorist and subversive means, the latest and unconventional technologies, traditional and non-standard threats play a significant role. The main difference between h.w. and hybrid aggression is in the intensity of use of the specified means. Historians have recorded some elements of conducting h.w. since ancient times (for example, the Peloponnesian War between Athens and Sparta in the 5th century BC), however, as the Minister of Foreign Affairs of Ukraine, Dmytro Kuleba, noted, “for the first time in history, it was in Ukraine that Russia raised a H.W. to absolute”.

Hybrider Krieg ist eine Reihe von Aktionen, Maßnahmen und Operationen, die im militärischen, diplomatischen, wirtschaftlichen, informationellen und humanitären Bereich geplant und durchgeführt werden, um strategische Ziele zu erreichen. Das Hauptziel besteht darin, die Interessen eines Staates einem anderen unterzuordnen und gleichzeitig das politische System und die Souveränität des Landes, das Opfer einer hybriden Aggression geworden ist, formell zu erhalten.
Die hybride Aggression im Rahmen des Hybriden Krieg ist ein Komplex heterogener und kombinierter Methoden zur Besiegung und Beeinflussung des Gegners, bei dem neben der militärischen Komponente auch informationelle und psychologische Faktoren, konventionelle und irreguläre Methoden, terroristische und subversive Mittel, neue und unkonventionelle Technologien, traditionelle und nicht-standardisierte Bedrohungen eine wichtige Rolle spielen. Der Hauptunterschied zwischen einem Hybriden Krieg und einer hybriden Aggression besteht in der Intensität des Einsatzes dieser Mittel. Historiker haben einige Elemente der hybriden Kriegsführung seit der Antike aufgezeichnet (z.B. der Peloponnesische Krieg zwischen Athen und Sparta im fünften Jahrhundert v. Chr.), aber wie der ukrainische Außenminister Dmytro Kuleba feststellte, “hat Russland in der Ukraine zum ersten Mal in der Geschichte die hybride Kriegsführung zum absoluten Mittel erhoben”.

Glocalization. In the 21st century, the term "*glocal*" has become the motto of all global processes (political, economic, cultural, etc.), as they are necessarily accompanied by their rapidly growing regionalization (localization). The term "glocalization" was introduced into scientific circulation in the 1980s by the British sociologist R. Robertson, denoting the interaction of the global and the local, which, in his opinion, are related and indivisible.

G. as a modern form and a compromise option between globalization (its main representatives are transnational corporations) and anti-globalism (regionalists) has the ability to adapt the production and consumption of universal goods to the specifics of the local market.

The localization of politics is due to the fact that the formation of a new global reality with its ultra-fast economic and communication interactions does not lead to the universalization of approaches to solving certain problems, but on the contrary strengthens the political and social significance of local problems, stimulates attention to the local context and local contextual effects. At the same time, scientists observe a change in political relations. The analysis of the processes of g. of a certain policy as a result of the combination of economic, political, psychological and cultural factors of the global and local levels should be based on the synergistic concepts of nonlinearity, unpredictability and non-determinism of the system's choice of this or that path of development.

Glokalisierung. Im 21. Jahrhundert ist der Begriff "*glokal*" ein Motto zu aller globalen Prozesse (politischen, wirtschaftlichen, kulturellen usw.) geworden, weil sie jedenfalls mit ihrer schnell wachsenden Regionalisierung (Lokalisierung) begleitet werden. Der Begriff "Glokalisierung" wurde in den 1980er Jahren vom britischen Soziologen R. Robertson eingeführt, der damit die wissenschaftliche Wechselwirkung von Globalem und Lokalem bezeichnet, die seiner Meinung nach, korelativ und unteilbar sind.

Die Glokalisierung als moderne Form und Kompromissvariante zwischen der Globalisierung (deren Hauptvertreter die transnationale Konzerne sind) und Antiglobalisierung (die Regionalisten) hat die Fähigkeit, die Produktion und den Konsum universeller Güter zu den Besonderheiten des lokalen Marktes anzupassen.

Die Lokalisierung der Politik ist darauf zurückzuführen, dass die Bildung einer neuen globalen Wirklichkeit mit ihren superschnellen Wirtschafts- und Kommunikationsinteraktionen nicht zu einer Universalisierung von Lösungsansätzen für bestimmte Probleme führt. Im Gegenteil verstärkt sie eine politische und gesellschaftliche Geltung lokaler Problemen, regt die Aufmerksamkeit für den lokalen Kontext und lokale Kontexabhängigeneffekte an. Dabei beobachten die Wissenschaftler eine Veränderung der politischen Beziehungen. Die Analyse der Glokalisierungsprozesse einer bestimmten Politik als Ergebnis der Verbindung wirtschaftlicher, politischer, psychologischer und kultureller Faktoren auf globaler und lokaler Ebene sollte sich auf den synergistischen Konzepten der Nichtlinearität, Unvorhersehbarkeit und Nichtdeterminismus der Systemswahl für diesen oder jenen Entwicklungsweg ergeben.

Humanitarian security is an approach to understanding and ensuring security that emphasizes the protection and support of human dignity, human rights, humanitarian values, and socio-cultural diversity. The main goal of h.s. is the recognition and protection of human potential, ensuring the safety and well-being of citizens. Important aspects of h.s. include: firstly, human rights. The protection of human rights and their fundamental freedoms is a fundamental component of h.s. This includes the right to life, freedom of expression, freedom of religion, etc. Secondly, socio-cultural stability. H.s. also ensures the protection of socio-cultural diversity and promote stability in society. It aims to prevent conflicts that may lead to the loss of cultural heritage or ethnic conflicts. Thirdly, formation and protection of humanitarian values. Protecting humanitarian values such as compassion, solidarity, and assistance to those in needs is a key element of h.s.

The next point is security in a global context. H.s. is considered in a broad context, including not only security at the national level but also in global terms, as many problems in the modern world have an international character.

The concept of h.s. has several dimensions:

1. Security of physical and mental health.
2. Security of the opportunity for free self-identification of citizens, social groups, and countries.
3. Security of citizens and countries regarding opportunities for development and, in general, opportunities to choose the future.

This concept acquires special meaning within the frameworks of the “new wars” of the third millennium, such as wars of ideas and clash of civilizations. These wars are primarily aimed at the destruction of the mental or cultural identity of individuals and social groups. H.s. is reflected in the concept of the UNSC sustainable development and in the concept of human potential.

In Western political philosophy, h.s. is often identified with human security.

Humanitäre Sicherheit ist ein Ansatz zum Verständnis und zur Gewährleistung von Sicherheit, der den Schutz und die Förderung von Würde, Menschenrechten, humanitären Werten und soziokultureller Vielfalt in den Vordergrund stellt. Das Hauptziel der humanitären Sicherheit besteht darin, das menschliche Potenzial zu erkennen und zu schützen sowie die Sicherheit und das Wohlergehen der Bürger zu gewährleisten. Zu den wichtigen Aspekten der menschlichen Sicherheit gehören: Erstens, die Menschenrechte. Der Schutz der Menschenrechte und Grundfreiheiten ist ein Hauptbestandteil der humanitären Sicherheit. Dazu gehören das Recht auf Leben, die Meinungsfreiheit, die Religionsfreiheit usw. Zweitens, soziokulturelle Stabilität. Humanitäre Sicherheit schützt auch die soziokulturelle Vielfalt und trägt zur Stabilität der Gesellschaft bei. Sie zielt darauf ab, Konflikte zu verhindern, die zum Verlust des kulturellen Erbes oder zu ethnischen Konflikten führen können. Drittens, die Herausbildung und der Schutz humanitärer Werte. Der Schutz humanitärer Werte wie Barmherzigkeit, Solidarität und Hilfe für Bedürftige ist ein wesentlicher Bestandteil der humanitären Sicherheit. Der nächste Punkt ist die Sicherheit in einem globalen Kontext. Die humanitäre Sicherheit wird in einem breiten Kontext betrachtet, der nicht nur die Sicherheit auf nationaler, sondern auch auf globaler Ebene umfasst, da viele Probleme in der modernen Welt internationaler Natur sind.

Das Konzept der menschlichen Sicherheit hat mehrere Dimensionen:

1. Sicherheit der körperlichen und geistigen Gesundheit einer Person.
2. Sicherheit der Möglichkeit der freien Selbstidentifikation von Bürgern, sozialen Gruppen und Ländern.
3. Sicherheit der Bürger und Länder in Bezug auf Entwicklungsmöglichkeiten und überhaupt die Möglichkeiten, die Zukunft zu wählen.

Dieser Begriff erhält eine besondere Bedeutung innerhalb der Konzepte der “neuen Kriege” des dritten Jahrtausends, wie z.B. Ideenkriege und Kulturkämpfe. Diese Kriege zielen in erster Linie darauf ab, die mentale oder kulturelle Identität von Menschen und sozialen Gruppen zu zerstören. Humanitäre Sicherheit spiegelt sich im UN-Konzept der nachhaltigen Entwicklung und im Konzept der menschlichen Potenzialentwicklung wider.

In der westlichen politischen und philosophischen Tradition wird humanitäre Sicherheit oft mit menschlicher Sicherheit gleichgesetzt.

Following M. Foucault, **discourse** is usually understood as specially constructed knowledge produced in certain social contexts in accordance with the interests of social subjects regarding certain aspects of reality. Accordingly, a d. has its own history, and it is possible to trace its origins, formation and transformation into a common opinion and how it was refuted by competing discourses. Any d. is an embodiment of social practice. Accordingly, **political discourse** is a type of d. developed to achieve, maintain and exercise political power, and is seen as a form of political action, as well as a constituent element of the political process.

For example, N. Kondratenko, using the communicative and discursive approach, defines p. d. as a specific manifestation of political communication, which involves the actualisation of a political text in a communicative act of interaction between a political subject (politician, political force, government) and an object (audience, electorate, voter).

L. Nahorna considers p.d. as a mechanism for reconciling personal, social and cultural knowledge (Nahorna, 2005). O. Kovalova characterises p. d. with such features as rhetoric, emotionality, manipulativeness, dynamism, and ritualism (Kovalova, 2020: 105).

P. d. is defined by its authors, politicians. It is the political text of political institutions, presidents, prime ministers, members of the government, parliament, and political parties, both at the local, national and international levels. In addition to politicians, society and citizens are participants in the communicative political process. Accordingly, the broader is the definition of “politics”, the wider is the scope of the concept of “political discourse”.

In order to avoid overgeneralisation of the concept of “political discourse”, we will limit the latter to the political context, in particular, politics, political institutions, political media, political supporters, and the political environment for achieving political goals.

Normalerweise bedeutet **Diskurs** nach der Meinung von M. Foucault speziell konstruiertes Wissen, das in bestimmten sozialen Kontexten im Einklang mit den Interessen sozialer Subjekte in Bezug auf einige Aspekte der Realität produziert wird. Dementsprechend hat der Diskurs eine eigene Geschichte, es ist möglich, seinen Ursprung, seine Entstehung und Umwandlung in eine gemeinsame Meinung sowie die Art und Weise, wie er durch konkurrierende Diskurse widerlegt wurde, nachzuvollziehen. Jeder Diskurs ist eine Verkörperung sozialer Praxis. Dementsprechend ist der **politische Diskurs** eine Art von Diskurs, der sich zur Erlangung, Erhaltung und Ausübung politischer Macht entfaltet und als eine Form politischen Handelns sowie als Teil des politischen Prozesses betrachtet wird. So definiert beispielsweise N. Kondratenko mit einem kommunikativ-diskursiven Ansatz den politischen Diskurs als eine spezifische Manifestation politischer Kommunikation, bei der es um die Aktualisierung eines politischen Textes in einem kommunikativen Interaktionsakt zwischen einem politischen Subjekt geht (Politiker, politische Kraft, Macht) und ein Objekt (Publikum, Wählerschaft, Wähler).

L. Nagorna betrachtet den politischen Diskurs als einen Mechanismus zur Koordination von persönlichem, sozialem und kulturellem Wissen (Nagorna, 2005). O. Kovaleva charakterisiert den politischen Diskurs mit Merkmalen wie Rhetorik, Emotionalität, Manipulierbarkeit, Dynamik, Ritualismus (Kovaleva, 2020: 105).

Der politische Diskurs wird von seinen Autoren, den Politikern, bestimmt. Dabei geht es um den politischen Text politischer Institutionen, Präsidenten, Premierminister, Regierungsmitglieder, Parlamente, politischer Parteien, sowohl auf lokaler, nationaler als auch auf internationaler Ebene. Teilnehmer am kommunikativen politischen Prozess sind neben Politikern auch die Gesellschaft und die Bürger. Je weiter der Begriff “Politik” gefasst wird, desto weiter wird der Geltungsbereich des Begriffs “politischer Diskurs” erweitert.

Um eine extreme Verallgemeinerung des Begriffs “politischer Diskurs” zu verhindern, beschränken wir ihn auf den politischen Kontext, insbesondere auf Politik, politische Institutionen, politische Massenmedien, politische Unterstützer, politisches Umfeld zur Erreichung eines politischen Ziels.

Ecologism is the basis of the most important concepts and theories of today, the central idea of civilization. This is the meta-doctrine of the post-industrial era, capable of protecting humanity from ecological catastrophe. E. is an ecological judgment, a concept derived from ecology, its modern worldview, political and ideological superstructure, which poses the problem of the relationship between society and nature in the most actualized form, is a kind of “moral compass” that should show humanity the way to preserve the planet.

The political basis of the ideology of e. is universal human values of legality, morality, humanism, nonviolence, equality, solidarity, social justice, well-being, freedom, participatory democracy, healthy environment etc. It should focus on cooperation with all social, political and religious forces. To achieve eco-ideological ideals, humanity should solve at least four global goals: 1) security; 2) food; 3) natural resources and energy; 4) development of human qualities. These goals determine the general orientation of ecological ideology as a conscious appeal to the future. Environmental values directly affect all branches of state power. The implementation of an appropriate environmental policy depends on its correct ideological justification, non-standard political decisions, which will create the general prerequisites for the ecological restructuring of society and lead to a change in the moral paradigm of society's development.

Ökologismus ist die Grundlage der wichtigsten Konzepte und Theorien der heutigen Zeit, die zentrale Idee der Zivilisation. Dies ist die Metadoktrin des postindustriellen Zeitalters, die die Menschheit vor einer ökologischen Katastrophe schützen kann. Der Ökologismusist ein ökologisches Urteil, ein aus der Ökologie, ihrem modernen Weltbild und politisch-ideologischen Überbau abgeleitetes Konzept, das das Problem der Beziehung zwischen Gesellschaft und Natur in der aktuellsten Form aufwirft, eine Art “moralischer Kompass”, der der Menschheit den Weg zeigen soll den Planeten zu schützen.

Die politische Grundlage der Ideologie des Umweltschutzes umfasst universelle menschliche Werte wie Legalität, Moral, Humanismus, Gewaltlosigkeit, Gleichheit, Solidarität, soziale Gerechtigkeit, Wohlbefinden, Freiheit, partizipative Demokratie, gesunde Umwelt usw. Im Mittelpunkt sollte die Zusammenarbeit mit allen gesellschaftlichen, politischen und religiösen Kräften stehen. Um ökoideologische Ideale zu erreichen, muss die Menschheit mindestens vier globale Problemeerreichen: 1) Sicherheit; 2) Nahrungsmittel; 3) natürliche Ressourcen und Energie; 4) Entwicklung menschlicher Qualitäten.

Diese Ziele bestimmen die allgemeine Ausrichtung der ökologischen Ideologie als bewussten Appell an die Zukunft. Die Umweltwerte wirken direkt auf alle Bereiche der Staatsgewalt. Das Verfolgen einer angemessenen Umweltpolitik hängt von ihrer richtigen ideologischen Begründung und atypischen politischen Entscheidungen ab, die die allgemeinen Voraussetzungen für den ökologischen Umbau der Gesellschaft schaffen und zu einem Wandel des moralischen Paradigmas der gesellschaftlichen Entwicklung führen.

Elite (from French *elite – chosen*) – a group of people who occupy a leading or dominant position in a certain field of human activity: political, economic, military, scientific, managerial, cultural, intellectual, sports etc. The seeds of the e. doctrine can be found in Confucius and Plato, but the founders of modern e. theories are Italian thinkers Gaetano Mosca and Vilfredo Pareto and German sociologist Robert Michels. Concepts of e. emerged as a result of criticism of representative democracy and Marxist class theory, which directly or indirectly justified the thesis of the privileged position in society of certain groups (party leaders and leaders). Depending on the specific historical circumstances and conditions, philosophers, sociologists and political scientists distinguish various characteristics that people who, from their point of view, make up the e., should possess: cultural and moral characteristics, creative and organizational abilities, willpower, firmness of faith, etc. As a result, there are significant differences in the interpretation of this concept. On the one hand, the e. is seen as carriers of a higher level of culture and civilization, creators and guardians of such values as freedom, justice, legal order (stability), cultural identity (nation), well-being, etc. On the other hand, the e. is defined as any ruling minority. Neglecting the value criterion allows us to consider as e. any group that acquires and maintains a dominant position with the help of any means. If such a group in its actions is driven by purely group (class), clan interests, then there are reasons to consider it a pseudo- or quasi-elite.

Elite (von der französischen *Elite – Auserwählte*) ist eine Gruppe von Menschen, die in einem bestimmten Bereich menschlicher Aktivitäten eine führende oder dominierende Position einnehmen: Politik, Wirtschaft, Militär, Wissenschaft, Management, Kultur, Intellektuell, Sport usw. Die Anfänge der Elitenlehre kann man bei Konfuzius und Platon finden, die Begründer der modernen Elitentheorien sind aber die italienischen Denker Gaetano Mosca und Vilfredo Pareto sowie der deutsche Soziologe Robert Michels. Als Ergebnis der Kritik an der repräsentativen Demokratie und der marxistischen Klassentheorie entstanden Elitenkonzepte, die direkt oder indirekt die These der privilegierten Stellung bestimmter Gruppen (Parteiführer und Führer) in der Gesellschaft begründeten. Je nach den spezifischen historischen Umständen und Bedingungen unterscheiden Philosophen, Soziologen und Politikwissenschaftler verschiedene Eigenschaften, die Menschen, die aus ihrer Sicht die Elite bilden, besitzen sollten: kulturelle und moralische Eigenschaften, kreative und organisatorische Fähigkeiten, Willenskraft, Glaubensstärke, usw. Infolgedessen gibt es erhebliche Unterschiede in der Interpretation dieses Konzepts. Einerseits wird die Elite als Träger eines höheren Kultur- und Zivilisationsniveaus, als Schöpfer und Hüter solcher Werte wie Freiheit, Gerechtigkeit, Rechtsordnung (Stabilität), kultureller Identität (Nation), Wohlbefinden usw. angesehen. Andererseits wird eine Elite als jede herrschende Minderheit definiert. Die Vernachlässigung des Wertkriteriums ermöglicht es, jede Gruppe, die mit allen Mitteln eine dominante Stellung erlangt und aufrechterhält, als Elite zu betrachten. Wenn solche Gruppe in ihren Handlungen aus Gruppen- (Klassen-) Claninteressen beruht, dann gibt es Gründe, sie als Pseudo- oder Quasi-Elite zu betrachten.

Environmentalism is a social and ecological movement (ideology) that aims to preserve and protect the environment. E. advocates sustainable development, balanced use of natural resources, and minimizing the impact of human activity on the planet's ecosystem.

This movement originated and actively spread in the 20th century in European countries and includes a wide range of social activities from political lobbying and public campaigns to scientific research and education. E. seeks to preserve biodiversity, reduce pollution, oppose violent climate changes, and restore ecosystems.

E. encompasses various areas such as conservationism, pollution control, climate change studies, and the pursuit of sustainable development. Conservationism focuses on the protection of living species, such as animals and plants, as well as ecosystems from extinction and degradation, which can be achieved by the rational use of forests, water, minerals and other resources, the creation of protected areas and the restoration of degraded lands, forests and water resources. The pollution control aims to reduce greenhouse gas emissions and focuses on cleaning air and water, waste recycling and disposal, as well as development of ecological transport. The study of climate change examines the causes and effects of climate change, develops adaptive strategies, and raises public awareness of the problem. The pursuit of sustainable development involves satisfying the needs of modern society without harming future generations by utilizing renewable energy sources, efficiently allocating existing resources and increasing the environmental responsibility of business.

Der Environtalismus (aus englisch *environment – die Umwelt, die Natur*) ist eine soziale und ökologische Ideologie. Das Hauptziel dieser Ideologie ist die Umwelt zu schützen und zu bewahren. Ihre Anhänger setzen sich für die ökologische Entwicklung, begrenzte Nutzung von Naturschätze und Minimierung des menschlichen Einflusses auf dem Ökosystem ein.

Als Ideologie, entwickelte sich der Environmentalismus in zwanzigsten Jahrhundert in Europa und dann verbreitete sich in den Europäischen Länder. Er besteht aus vielen verschiedenen gesellschaftlichen Aktivitäten, von politischen Lobbying und Kampagnen zu wissenschaftlichen Forschungen und Ausbildung. Beim Environmentalismus geht es vor allem um der Schutz der Biodiversität, die Reduktion der ökologische Verschmutzung, der Kampf gegen Klimawandel und die Erneuerung der Ökosysteme.

Environmentalismus teilt sich in viele Bereiche, zum Beispiel Artenerhaltung, Kampf gegen Verschmutzung, Forschung des Klimawandels, ökologische Entwicklung usw. Die Artenerhaltung schützt Tiere, Pflanzen und die ganze Ökosysteme vor dem Aussterben und Degradieren. Auch hilft sie Wälder, Wasser, Minerale und andere Naturschätze besser zu nutzen, neue Schutzgebiete zu bauen, und verschmutzte Böden, Wälder und Wasserobjekte zu erneuern. Der Kampf gegen Verschmutzung ist vor allem der Kampf gegen Treibhausgasemissionen, und für Reinigung der Luft, Abfallbehandlung und Entwicklung der ökologischen Verkehrsmittel. Unter Forschung des Klimawandels versteht man die Forschungen über Ursachen und Konsequenzen des Klimawandels. Dieselben Forschungen dienen dazu, neue Strategien zu entwickeln, Treibhausgasemissionen zu reduzieren und bürgerliches Informiertsein zu erhöhen. Die ökologische Entwicklung ermöglicht unsere Bedürfnisse ohne Schaden für die künftigen Generationen abzudecken, erneuerbaren Energiequellen effektiv zu nutzen, und ökologische Wissentlichkeit der Industrie und Business zu erhöhen.

Ideology is a set or a system of principles, ideas, beliefs, views, positions and thoughts that are consciously or unconsciously adhered to and reflect awareness of the existing and ideal world around.
A characteristic feature of i. is the existence of an answer to the question or an awareness of one's attitude towards almost any social and political issue. An important aspect of the reality of i. is the ability to adapt to the functioning of a changing society. An example is the answer to the question of new waves of natural human rights acceptance or non-acceptance or changing approaches to the awareness of property rights and obligations.
I. can also exist in the context of giving an answer to some of the most pressing question in its structure. Rather often i. is aimed at changing the existing social and political reality on the territory of the certain country or in the world.
Despite this, i. implies both a change and the maintenance of the existing social and political reality, such as the ideologies of monarchism or the other traditionalist ideologies, which provide for the maintenance of the existing social, political and economic order. I., by its nature, can have a time-limited character, since its necessity can be eliminated after achieving the set goals.
The concept of i. is closely related to the concepts of social and political movements, public political movements and political parties, since it is an i. that acts as the main unifying factor in the context of these phenomena and structures. The existence of i. in its stable form has risks in the emergence of new issues of the society functioning or awareness of new human rights and responsibilities. Accordingly, the perception and common vision of the answers to the same questions does not mean that in the future the vision of the society development or its transformation will be considered in the same way.

Ideologie ist eine Reihe und/oder ein System von Prinzipien, Ideen, Überzeugungen, Wahrnehmungen, Positionen und Meinungen, die bewusst oder unbewusst einhalten werden und das Bewusstsein der bestehenden und idealen politischen Welt widerspiegeln.
Ein charakteristisches Merkmal der Ideologie ist das Vorhandensein einer Antwort auf eine Frage oder eines Bewusstseins für die eigene Haltung zu praktisch allen gesellschaftspolitischen Themen. Ein wichtiger Aspekt der Realität der Ideologie ist die Fähigkeit, sich an das Funktionieren einer sich verändernden Gesellschaft anzupassen. Zum Beispiel die Antwort auf die Frage, ob man neue Wellen von natürlichen Menschenrechten wahrnimmt oder nicht, oder eine Änderung der Ansätze zum Verständnis von Eigentumsrechten und -pflichten.
Ideologie kann auch im Zusammenhang mit der Beantwortung einiger der dringendsten Fragen in ihrer Struktur stehen. Oft zielt Ideologie darauf ab, die bestehende sozio-politische Realität in einem bestimmten Land, Gebiet oder einer Welt zu verändern. Ideologie beinhaltet jedoch sowohl die Veränderung als auch die Bewahrung der bestehenden sozio-politischen Realität, wie beispielsweise Ideologie des Monarchismus oder andere traditionalistische Ideologien, die das bestehende sozio-politische und wirtschaftliche System bewahren. Die Ideologie kann ihrem Wesen nach zeitlich begrenzt sein, weil ihre Notwendigkeit nach dem Erreichen ihrer Ziele wieder aufgehoben werden kann.
Der Begriff der Ideologie steht in engem Zusammenhang mit den Begriffen der sozialpolitischen Bewegungen, der Gemeindebewegungen und der politischen Parteien, da die Ideologie der Hauptfaktor für die Einigung im Rahmen dieser Phänomene und Strukturen ist.
Das Risiko für die Existenz einer Ideologie in nachhaltiger Form ist das Auftauchen neuer Fragen des Funktionierens der Gesellschaft oder die Verwirklichung neuer Menschenrechte und Verantwortlichkeiten. Dementsprechend bedeutet die Wahrnehmung und die gemeinsame Vision von Antworten auf einige Fragen nicht, dass die Vision der Entwicklung oder des Wandels der Gesellschaft in der Zukunft auf dieselbe Weise betrachtet wird.

Illegalism (from Latin *illegalis – illegal, against the law*) is a political and philosophical doctrine, which is connected with anarchism. This ideology advocates the right of an individual to violate the law or social norms to achieve his/her goals or express his/her own opinion. This concept involves the conscious actions of individuals, which are aimed at violating laws, norms or regulations if they consider the latter to be unfair or unacceptable.

The basic idea of i. is that in certain scenarios following established rules or laws may prevent the proper delivery of justice, guarantee of freedom, or protection of certain values, and therefore it is necessary to violate them.

I. analyzes the moral nature of laws and rules, while its followers claim that compliance with them is optional in cases where they oppose or violate basic principles of justice, freedom, human dignity or other moral ideals. Proponents of this doctrine also point out, that any positive changes through legal means within the existing system may be impossible under certain social or political conditions. Thus, they often emphasize the need to act outside the law to change the system.

Such approach to social coexistence manifests in the form of various activities (or lack thereof), from simple acts of civil disobedience to active resistance, ignoring existing legal regulations and committing offenses.

I. reflects the complex interaction between legal, moral and political aspects of society's existence. The doctrine of i. raises important questions concerning the nature of power, the obligations imposed by law and moral responsibility, while also questioning established norms and values. I. strives to develop a unified concept to describe the limits of what is permissible and what is necessary in a democratic society, where the rights and freedoms of every person are the most important values.

Illegalismus (lateinisch *illegalis – illegal, gesetzlos*) – ist eine politische Ideenlehre und Philosophie, die sich im Rahmen von Anarchismus entwickeltet. Diese anarchistische Bewegung sieht die Gesetzesverletzung oder die Verletzung der sozialen Normen als zulässig an, um das Ziel zu erreichen oder einem Gedanken Ausdruck zu geben. Die Illegalisten begehen die Straftaten wissentlich und verletzen die Gesetze, Normen oder Regeln, wenn sie sie als unannehmbar oder unberechtigt annehmen.

Die Hauptidee des Illegalismus liegt darin, dass die Gesetze, Normen oder Regeln manchmal die Menschen behindern können, sodass man nicht um die Wahrheit zu ringen kann, oder andere Freiheiten und Rechte benutzen kann. Deshalb muss man diese Gesetze, Normen oder Regeln verletzen.

Mithilfe der Analyse von moralischen Wesensart der Gesetze und Regeln behaupten die Illegalisten, dass ihre Beachtung unverbindlich ist, wenn sie die Hauptprinzipien der Freiheit, Justiz, moralischen Idealen usw., verletzt. Auch behaupten die Illegalisten verschiedene soziale oder politische Bedingungen, die es unmöglich machen, das geltende System rechtmäßig zu ändern, und so wird man gezwungen, gesetzlose Handlungen vorzunehmen.

Ein solches gesellschaftliche Konzept findet seinen Ausdruck in verschiedenen Handlungen oder Unterlassungen, von Ungehorsam gegenüber der Staatsmacht zu aktiven Widerstand, wie zum Beispiel Übergebung oder Gesetzesverletzung.

Durch den Illegalismus wird ein komplexes Zusammenwirken von politischen, moralischen und gesetzlichen Aspekten der Gesellschaft sichtbar. Diese Ideenlehre stellt wichtige Fragen über Gewalt, Gesetzverbindlichkeit und moralische Verantwortlichkeit, und stellt die modernen Normen und Werten in Frage. Deshalb versuchen die Illegalisten eine Normativbasis über die Grenzen des Nötiges und Zulässiges in demokratischer Gesellschaft, in der die Rechte und Freiheiten der Menschen der höchste Wert sind, zu finden.

Illiberalism is a relatively new term for the ideology and practice of reactive politics of opposition or denial of economic, political or cultural liberalism in the 21st century. I. is based on national centrism, support of traditional hierarchies and cultural homogeneity, elements of the policy of economic protectionism. At the international and national levels i. became one of the answers to the crisis of the neoliberal economic model and the system of international institutions. Researchers talk about the "illiberal ideological turn" that is taking place in some countries of the world (dominance of conservative populism, "culture wars"). The term was first proposed by American political scientist Fareed Zakaria in the article for *Foreign Affairs* entitled "The Rise of Illiberal Democracy"; he was talking about such a political system that has some formal features of democracy, in particular during elections, but excludes real mechanisms and institutions of popular government, such as freedom of speech, freedom of assembly, independent courts, etc. Problem of i. is considered by scholars from different angles: political theory (ideas and philosophical foundations), political sociology (illiberal movements and groups), legal political science (illiberal constitutionalism), etc. The design of the interdisciplinary investigation program of research i. (*illiberalism studies*), journals especially devoted to this problem appear (e.g. *The Journal of Illiberalism Studies*).

Illiberalismus ist ein relativ neuer Begriff für die Ideologie und Praxis einer reaktiven Politik der Opposition oder Ablehnung des wirtschaftlichen, politischen oder kulturellen Liberalism im 21. Jahrhundert. Illiberalismus basiert auf nationalem Zentrismus, der Unterstützung traditioneller Hierarchien und kultureller Homogenität und auf Elementen der Politik des Wirtschaftsprotektionismus. Auf internationaler und nationaler Ebene ist Illiberalismus zu einer der Antworten auf die Krise des neoliberalen Wirtschaftsmodells und des Systems der internationalen Institutionen geworden.

Die Forscher sprechen von der "illiberalen ideologischen Wende", die in einigen Ländern stattfindet (Dominanz des konservativen Populismus, "Kulturkriege"). Der Begriff wurde erstmals von dem amerikanischen Politikwissenschaftler Fareed Zakaria in seinem Artikel für *Foreign Affairs* mit dem Titel "The Rise of Illiberal Democracy" (Der Aufstieg der illiberalen Demokratie) geprägt. Es handelte sich von einem solchen politischen System, das einige formale Merkmale der Demokratie hat, wie z. B. Wahlen. Aber dieses System schließt die realen Mechanismen und Institutionen der Demokratie aus, wie z. B. Redefreiheit, Versammlungsfreiheit, unabhängige Gerichte usw.

Das Phänomen des Illiberalismus wird von Wissenschaftlern aus verschiedenen Blickwinkeln betrachtet: politische Theorie (Ideen und philosophische Grundlagen), politische Soziologie (illiberale Bewegungen und Gruppen), Rechtspolitikwissenschaft (illiberaler Konstitutionalismus) usw. Die Gestaltung von einem interdisziplinären Forschungsprogramm für Illiberalismstudien (*illiberalism studies*) wird entwickelt. Es erscheinen Zeitschriften, die sich speziell diesem Thema gewidmet sind (z. B. *The Journal of Illiberalism Studies*).

Interest (from English "*interest*") – interest in the occurrence of a certain consequence, the implementation of a certain action, the adoption of an appropriate decision, which, in the subjective opinion of the subject, can create a positive result or an advantage for him or create a negative result or an obstacle for someone else.

The i. is the vision of a person, a social group, a legal entity, their totality regarding the implementation of certain actions or decision-making or inaction, which will allow obtaining a certain consequence now or in the future.

An important and interrelated concept is an interest group. A group of interests is a set of persons that, by means of a common idea or compromise, strives for a certain consequence to occur through the implementation of certain actions, decision-making, or inaction.

Hence, we can state that i. is rather a broad concept that can apply to absolutely every social group and is often related to the issue of rights, obligations and consequences.

One should note that the i. will be derived from the already existing or not yet existing rights and obligations of a person, a citizen, and the consequences accompanying these rights and obligations. Interest may be the need to expand or narrow a certain right, detail or expand the duty, clearly regulate the consequence, which may be the presence or absence of the liability.

Thus, comparison of different individuals' interests will contribute to the formation of a certain group of them. Interest groups include: certain ethnic, linguistic, religious groups, professional and social ones, people with special needs, etc.

In some cases, we may be talking about the availability of interests, which in their essence will be aimed at violating current norms, rules, regulations in the context of morality or legislation. Accordingly, lobbying or advocacy campaigns are one of the measures to promote interests.

Interesse (engl. "*interest*") ist eine Motivation für Durchführung einer bestimmten Handlung oder für Treffen einer bestimmten Entscheidung, dass, nach der subjektiven Meinung des Subjekts, ein positives Ergebnis oder einen Vorteil für ihn selbst oder ein negatives Ergebnis oder ein Hindernis für jemand anderen schaffen kann.

Ein Interesse ist die Vorstellung einer Person, einer sozialen Gruppe, einer juristischen Person oder ihrer Gesamtheit von bestimmten Handlungen, Entscheidungen oder Untätigkeit, die jetzt oder in Zukunft zu einer bestimmten Folge führen werden.

Ein wichtiges und damit zusammenhängendes Konzept ist die Interessengruppe. Eine Interessengruppe ist eine Gruppe von Menschen, die durch eine gemeinsame Wahrnehmung oder einen Kompromiss ein bestimmtes Ergebnis durch bestimmte Handlungen, Entscheidungen oder Untätigkeit erreichen wollen.

Wir können also feststellen, dass ein ziemlich weit gefasster Begriff ist, der auf absolut jede soziale Gruppe zutreffen kann und oft mit der Frage von Rechten, Pflichten und Konsequenzen verbunden ist.

Es ist zu beachten, dass das Interesse aus den bestehenden oder noch nicht bestehenden Rechten und Pflichten einer Person, eines Bürgers und den mit diesen Rechten und Pflichten einhergehenden Folgen abgeleitet wird. Das Interesse kann darin bestehen, ein bestimmtes Recht zu erweitern oder einzuschränken, eine Verpflichtung zu präzisieren oder zu erweitern, eine Folge klar zu regeln, die das Vorhandensein oder Fehlen einer Haftung sein kann.

Der Vergleich der Interessen verschiedener Personen wird somit zur Bildung einer bestimmten Interessengruppe beitragen. Zu den Interessengruppen können gehören: bestimmte ethnische, sprachliche oder religiöse Gruppen, Berufs- und soziale Gruppen, Menschen mit besonderen Bedürfnissen usw.

In einigen Fällen kann man von Interessen sprechen, die darauf abzielen, bestehende Normen, Regeln und Vorschriften im Bereich der Moral oder der Gesetzgebung zu verletzen. Dementsprechend sind Lobbying- oder Advocacy-Kampagnen eine der Maßnahmen zur Förderung von Interessen.

Kakistocracy (from Greek *κάκιστος – the worst*, *κράτος – power*) is a form of government (power) in which the state power, including influence on the decision-making process, is exercised by immoral individuals with low ethical or intellectual qualities. In such a society, the decisions are often taken by people without appropriate experience or competence (qualifications), which can lead to negative consequences for social development and the state as a whole.

In such a system of administrative decision-making at the national and local levels, the ability for rational analysis and professional skills is usually not taken into consideration. Instead, the primary factors contributing to decision-making are material motivation, access to illegal gains, irresponsibility and complete impunity for the decisions made. K. is defined by the following attributes: incompetence and inability of the authorities to make effective management decisions; corruption and power abuse, which usually leads to power holders' enrichment; disregard for the legality and human rights; indolent political activity, loss of trust in the authorities and the prospects of positive change being the factors motivating the citizens to participate in their country's life; submission to the interests of other countries or international organizations, which manifests in the loss of control over key sectors of the economy and politics; increasing social tension and instigation of internal ethnical, religious or other conflicts.

While all of the aforementioned signs of k. may not be manifested simultaneously, presence of even several of them indicates the risk of democracy degenerating into k.

Mit dem Begriff "die **Kakistokratie**" (griechisch. *κάκιστος – am schlechtesten*; *κράτος – die Herrschaft, die Gewalt*) beschreibt man eine Form der Gewalt, wobei die Menschen mit geringeren Sitte, Ethik oder Intelligenz die Macht und staatliche Machtbefugnis ausüben, und beeinflussen auch die Beschlussfassung. In solcher Gesellschaft der früher genannte Prozess der Beschlussfassung wird oft von den Menschen ohne Kompetenz oder Erfahrung kontrolliert. Es kann zu den negativen Folgen nicht nur für die Gesellschaft, sondern auch für den Staat führen.

Unter solchen Bedingungen werden alle Beschlüsse auf der Staatsebene oder auf örtlicher Ebene nicht aufgrund der rationalen Analyse und Berufsfähigkeiten, sondern aufgrund der Bestechlichkeit, Verantwortungslosigkeit und Straflosigkeit gefasst. Man unterscheidet die solchen Teile der Kakistokratie: der Kompetenzmangel und die Unfähigkeit, effektive Beschlüsse zu fassen; die Korruption und Missbrauch der Gewalt, wobei die Gewaltträger reicher werden; die Missachtung der menschlichen Rechte und Gesetzlichkeit; die geringe politische Aktivität der Bürger und ihre Nichtteilnahme an dem Lebensprozesse im Land aufgrund des Vertrauensschwundes; die Unterstellung zu den Interessen von anderen Länder oder Weltorganisationen mit Kontrollverlust in Schlüsselbereiche von Politik oder Wirtschaft; die Steigerung der sozialen Spannung und Zuspitzung von verschiedenen Konflikte, zum Beispiel ethnische Konflikte, religiöse Konflikte usw.

Nicht alle aus den genannten Teilen der Kakistokratie müssen gleichzeitig existieren, doch nur ein Paar ist genug, Demokratie in Kakistokratie zu verändern.

Queer anarchism (from English *queer – strange*, *unusual*) is a social and political movement that combines the principles of anarchism with activities in protecting the rights of homosexuals, bisexuals, transgenders, and other individuals with different sexual and gender identities and orientations (LGBT+ community).

Queer anarchists advocate recognition and protection of the rights of people who deviate from heteronormative standards and strive to build a utopian society on the principles of mutual aid, equality and self-government. They actively oppose discrimination, capitalist exploitation and any form of violence based on gender or sexual stereotypes.

The following worldview attributes are typical for q. a.: the desire to create a world where people are free from oppression and discrimination based on sexual orientation and gender identity; abolishment of all forms of hierarchy, including the state, capitalism, patriarchy and gender binaries; cooperation and mutual assistance to achieve common goals; intolerance to any kind of discrimination; an inclusive society where all people have equal rights and opportunities regardless of sexual orientation and gender identity.

Representatives of this movement employ various methods to achieve their goals, including protests, boycotts and any other forms of direct action, extensive educational work, creation of queer centers, queer communes and queer cooperatives to support the queer community.

Queer Anarchismus (engl. *queer – abartig, ungewöhnlich*) ist eine soziale und politische Bewegung, in der die Prinzipien des Anarchismus mit der Schutzaktivitäten von Rechten der Homosexueller, bisexuellen Menschen, Transgender oder der Menschen mit der verschiedenen sexuellen Identitäten (LGBT+) vereint sind.

Die Anhänger von Queer Anarchismus streben danach, die Rechte der oben genannten Menschen zu schützen, und die neue utopische Gesellschaft, die sich auf die Prinzipien der gegenseitigen Hilfe, Egalität und Selbstverwaltung gründet, zu bauen. Sie kämpfen gegen Diskriminieren, kapitalistische Ausbeutung und alle Formen der Vergewaltigung aufgrund der sexuellen oder geschlechtlichen Stereotype.

Für das ideologische Weltbild von Queer Anarchismus sind die folgenden Merkmale typisch: die Strebung nach der Welt, wo alle Menschen von der Ausbeutung und Diskriminierung aufgrund der sexuellen oder geschlechtlichen Identitäten frei sind; das Abolition von allen Formen der Hierarchie, zum Beispiel den Staat, Kapitalismus, Patriarchat und Genderbinarität; die Herrschaft der Prinzipien von Kooperation und gegenseitige Hilfe um die gemeinen Ziele zu erreichen; die Intoleranz der allen Formen von Diskriminieren; der Ausbau der inklusiven Gesellschaft, wo alle Menschen unabhängig von den sexuellen oder geschlechtlichen Identitäten gleiche Rechte und Möglichkeiten haben.

Um ihre Ziele zu erreichen, benutzen die Anhänger von Queer Anarchismus die folgenden Methoden: Proteste, Boykottmaßnahmen und andere Methoden der direkten Einwirkung; Aufklärungsarbeit und Ausbau von Queer Zentren, Queer Kommunen und Queer Genossenschaften, um die Queer Gesellschaft zu unterstützen.

Counter-democracy is the term introduced by political philosopher Pierre Rosenvallon (the work of the same name, first edition: 2006), which outlines two fundamental and inseparable sides of democratic life. On the one hand, there are institutions of trust between leaders and the governed (as an electoral-representative activity); on the other hand, there is always *mistrust* in democracy as a form of political participation of citizens. That is, democracy is supported (in a way similar to how buttresses strengthen cathedral walls), and it is also tested, tested by its inherent c.-d. While most theories of democracy focus on the first (institutionalized forms of political participation - primarily elections), the viability of democracy depends primarily on various forms of "c.-d."; with the help of the latter, citizens express disagreement, exert external pressure or resistance, impose a veto, judge and evaluate the authorities, exercise public control and supervision. From this broad set of civil actions, Pierre Rozanvallon singles out three blocks of counter-democratic powers: supervisory functions; preventive tools; checking judgments and statements. As for surveillance, voting is not the ultimate stage of democracy (since it takes place only from time to time), but is supported by the will of citizens to constantly monitor the actions of elected politicians and subject them to scrutiny. Supervision is divided into three parts: civil vigilance, denunciation, evaluation. As for preventive tools, C. de Montesquieu (see his "Spirit of Laws", 1748) made a significant distinction in politics between the ability to act and to prevent in advance. This resulted in the form of "negative sovereignty" of the people, when citizens can block certain decisions and actions planned by the authorities (for example, in 2013, Euromaidan literally blocked the plans of President V. Yanukovych). In this sense, people's power is the right of veto. P. Rozanvallon considers the third factor in the structure of c.-d., which is *transformation of the people into a judge* of politics and power. The fact is that the law permeates all spheres of the political process, and citizens increasingly resort to legal procedures where the electoral system does not work. This is how the democracy of confrontation transforms into a democracy of accountability. So, in the system of coordinates, the people appear in three guises: the people as a controller, the people as a veto bearer, the people as a judge.

Der Begriff "**Gegendemokratie**" wurde von dem politischen Philosophen Pierre Rosanvallon (gleichnamiges Werk, erste Auflage: 2006) verwendet, um zwei grundlegende und untrennbare Aspekte des demokratischen Lebens zu beschreiben: Einerseits gibt es Institutionen des Vertrauens zwischen Managers und Regierten (in Form von Wahlen und repräsentativer Tätigkeit); andererseits gibt es immer in der Demokratie *Misstrauen* als Form der politischen Beteiligung der Bürger.

Mit anderen Worten: Die Demokratie wird gestützt (so wie die Strebepfeiler die Wände von Kathedralen verstärken), und sie wird auch durch ihr innewohnende Gegendemokratie getestet und herausgefordert. Die meisten Demokratietheorien konzentrieren sich zwar auf erstere (institutionalisierte Formen der politischen Partizipation - in erster Linie Wahlen), doch hängt die Lebensfähigkeit der Demokratie nicht minder von verschiedenen Formen der "Gegendemokratie" ab; mit der Hilfe von Gegendemokratie äußern die Bürgerinnen und Bürger ihre Ablehnung, Druck oder Widerstand, legen ein Veto ein, beurteilen und bewerten die Behörden und üben öffentliche Kontrolle und Aufsicht aus.

P. Rosanvallon identifiziert aus diesem breiten Spektrum der zivilgesellschaftlichen Akten drei Blöcke gegendemokratischer Befugnisse: Überwachungsfunktionen, präventive Instrumente, die Überprüfung von Urteilen und Aussagen. Was die Kontrolle anbelangt, so endet die Demokratie nicht mit der Wahl (die nur von Zeit zu Zeit stattfindet), sondern wird durch den Willen der Bürger gestützt, die Handlungen der gewählten Politiker ständig zu überwachen und sie einer Kontrolle zu unterziehen. Die Kontrolle gliedert sich in drei Teile: bürgerliche Wachsamkeit, Anprangerung und Bewertung.

Über die präventiven Instrumente, so hat bereits S. de Montesquieu (siehe "Der Geist der Gesetze", 1748) in der Politik einen bedeutenden Unterschied zwischen der Fähigkeit zu handeln und der Fähigkeit, im Voraus zu verhindern, gemacht. Dies führte zu einer Art "negativer Souveränität" des Volkes, wenn die Bürger von den Behörden geplante Entscheidungen und Maßnahmen blockieren können (z. B. der Euromaidan 2013 blockierte die Pläne von Präsident Wiktor Janukowytsch).

In diesem Sinne ist die Demokratie eine Vetomacht. Der dritte Faktor in der Struktur der G. ist nach P. Rosanvallon *die Verwandlung des Volkes in einen Richter* in der Politik und in der Macht. Das Recht durchdringt nämlich alle Bereiche des politischen Prozesses, und die Bürger wenden sich zunehmend an die Justiz, wenn das Wahlsystem umfunktioniert ist. Auf diese Weise wandelt sich die Demokratie der Konfrontation in eine Demokratie der Verantwortlichkeit. Im Koordinatensystem von Gegendemokratie erscheint die Gesellschaft in drei Formen: das Volk als Kontrolleur, das Volk als Vetoinhaber, das Volk als Richter.

Conformism (from Latin *conformis – similar, appropriate*) is a term denoting personal socio-psychological and moral orientation characterized by adaptation and passive, submissive acceptance of ready-made standards in behavior, assessments, tastes, complete and unconditional recognition of existing orders, norms and rules of coexistence, surrender of the personal position; the moral principle, which determines a way of realizing morality and regulates the sphere of moral communication. Conformists do not engage themselves with vital objective problems, adapting instead to those behavior and thinking standards and canons that influence them. This influence may be exercised overtly, through coercion, or covertly, through suggestion, tradition, the mechanism of fashion, or otherwise. C. as a socio-psychological and moral orientation of a person is a historical phenomenon and is manifested both within the entire society and in the activities of individual social groups. In social life, c. hinders the successful fight against status, corporate and local interests, and degrades the dignity of a person. The antipode of c. is negativism, that is, such an attitude towards the moral values, behavior and consciousness of a certain social community, which denies their significance for the whole community or an individual.

Konformismus (lateinisch *konformis – ähnlich, angemessen*) – ein Begriff, der die sozialpsychologische und moralische Orientierung einer Person bezeichnet, die durch Anpassung und passive, unterwürfige Akzeptanz vorgefertigter Verhaltensstandards, Einschätzungen, Geschmack, vollständige und bedingungslose Anerkennung bestehender Ordnungen, Normen und Regeln des Zusammenlebens, Ablehnung einer persönlichen Position gekennzeichnet ist. Das moralische Prinzip, das die Art und Weise der Verwirklichung von Moral bestimmt, regelt den Bereich der moralischen Kommunikation. Der Konformist beschäftigt sich nicht mit lebenswichtigen objektiven Problemen, sondern passt sich den Verhaltens- und Denknormen und Regeln an, die ihn beeinflussen. Dieser Einfluss kann offen durch Zwang oder verdeckt durch Suggestion, Tradition, den Mechanismus der Mode oder auf andere Weise ausgeübt werden. Konformismus als sozialpsychologische und moralische Orientierung eines Menschen ist ein historisches Phänomen und manifestiert sich sowohl innerhalb der gesamten Gesellschaft als auch in den Tätigkeiten einzelner gesellschaftlicher Gruppen. Im öffentlichen Leben stört Konformismus den erfolgreichen Kampf gegen ständische, korporative und lokale Interessen und gedemütigt die Würde einer Person. Der Antipode von Konformismus ist Negativismus, d.h. eine solche Haltung gegenüber den moralischen Werten, dem Verhalten und dem Bewusstsein einer bestimmten sozialen Gemeinschaft, die ihre Bedeutung für die gesamte Gemeinschaft oder eine Einzelperson leugnet.

Corruption is a notion that defines the phenomena or process mainly associated with the achievement of economic or political interests by any means contrary to the norms and regulations defined within certain processes, subjects or territories. It is mainly characterized by obtaining a certain benefit by one individual to satisfy the interests of another individual.

It should be considered in this context that the individual who receives the benefit can be both a person who is authorized to perform certain actions or make certain decisions and any other person who can influence such an individual in one way or another.

Corrupt interest, accordingly, should be considered as the occurrence of certain circumstances or consequences that can be interpreted in both positive and negative connotations. Examples of positive c. interest connotations: simplification of obtaining permission documents; signing a contract for the purchase of goods or services in a specified organization; receiving the relevant document without proper grounds. Examples of negative connotation of corrupt interest: sending an unscheduled inspection to a competitor's business; delaying consideration of the appeal on the merits.

The c. consequences are the loss of trust in enterprises, institutions, organizations, as well as the state in general, which, accordingly, causes a more active development of the shadow economy, ochlocratic and populist movements, and degradation of political elites.

The phenomenon of c. is inherent in almost any state, enterprise, institution and organization. Researchers distinguish between low-level (trivial) and high-level (political) c. C. researchers such as Transparency International conduct a study of high-level c. in almost all countries of the world using the Corruption Perceptions Index (CPI). It is important to note that more highly developed countries demonstrate an almost complete absence of low-level c.

The anthropological aspect of the origin of c. is relevant as well. In many ways, c. is related to the traditions of giving with the aim of winning a more lenient attitude from the officials and benefiting from personal relationships with them. C. has a number of manifestations, including: receiving or providing financial or other material benefit (bribery, graft, gift, etc.); receiving or providing services or preferences without direct material benefit (using an official position, making decisions contrary to a conflict of interest, etc.); actions related to usurpation or seizure of power (state capture, etc.).

Korruption ist ein Konzept, das Phänomene und/oder Prozesse definiert, die mit dem Erreichen von primär wirtschaftlichen oder politischen Interessen in irgendeiner Weise zusammenhängen, die den in bestimmten Prozessen, Subjekten oder Gebieten festgelegten Normen und Regeln widersprechen. Sie ist vor allem dadurch gekennzeichnet, dass sich eine Einheit einen bestimmten Vorteil verschafft, um die Interessen einer anderen Einheit zu befriedigen.

In diesem Zusammenhang kann davon ausgegangen werden, dass es sich bei dem Begünstigten entweder um eine Person handelt, die befugt ist, bestimmte Maßnahmen zu ergreifen oder bestimmte Entscheidungen zu treffen, oder um eine andere Person, die eine solche Person auf die eine oder andere Weise beeinflussen kann.

Ein Interesse an Korruption ist also bestimmte Umstände oder Folgen zu sehen, die sowohl positiv als auch negativ ausgelegt werden können. Beispiele für die positive Bedeutung eines korrupten Interesses sind: Unterstützung bei der Erlangung von Genehmigungen; Unterzeichnung eines Vertrags über den Erwerb von Waren oder Dienstleistungen von einer bestimmten Organisation; Erlangung eines relevanten Dokuments ohne ausreichende Gründe. Beispiele für die negative Konnotation eines korrupten Interesses sind: Durchführung einer außerplanmäßigen Inspektion bei einem Unternehmen eines Konkurrenten; Verzögerung der Prüfung einer Beschwerde in der Sache selbst.

Die Folgen der Korruption sind ein Vertrauensverlust zu den Unternehmen, Institutionen, Organisationen und dem Staat als Ganzes, was zu einer aktiveren Entwicklung der Schattenwirtschaft, zu autokratischen und populistischen Bewegungen und zur Degradierung der politischen Eliten führt.

Das Phänomen der Korruption selbst ist praktisch jedem Staat, Unternehmen, jeder Institution oder Organisation inhärent. Forscher unterscheiden zwischen Korruption auf niedriger Ebene (Alltagskorruption) und Korruption auf hoher Ebene (politische Korruption). Korruptionsforscher wie Transparency International untersuchen die Korruption auf hoher Ebene in fast allen Ländern der Welt anhand des Corruption Perceptions Index (CPI). Es ist wichtig festzustellen, dass in höher entwickelten Ländern praktisch keine Korruption auf niedriger Ebene vorkommt.

Besonderes Augenmerk sollte auf die anthropologischen Besonderheiten bei der Entstehung von Korruption gelegt werden. Sie hängt weitgehend mit der Tradition des Gebens zusammen, um eine nachsichtigere persönliche Behandlung durch Beamte zu erhalten, vor allem mit dem Ziel, bestehende persönliche Beziehungen weiter auszunutzen. Korruption hat eine Reihe von Formen, darunter: Erlangung oder Gewährung finanzieller oder anderer materieller Vorteile (Bestechung, Bestechlichkeit, Geschenke usw.); Erlangung oder Gewährung von Leistungen oder Vorteilen ohne direkten materiellen Nutzen (Nutzung einer offiziellen Position, Entscheidungsfindung entgegen einem Interessenkonflikt usw.); Handlungen im Zusammenhang mit der Usurpation oder Aneignung von Macht (so genannte “state-capture” usw.).

Kratology (from Greek *κράτος – force, power; λόγος – word, science*) is an interdisciplinary science that studies the phenomenon of power in all its manifestations. K. may also be described as a comprehensive study of power, its objective or subjective origin, implementation, functioning and development, the types of power and its variations, subjects, objects, sources, carriers, forms, functions, tasks, mechanisms, norms, and principles. It also analyzes the essence and peculiarities of power distribution, as well as interactions with other spheres of life and between various types of power, including that of foreign states.

As a science, k. studies not only the essence of power but also the aspects of its origin, functioning, and development. An important part of k. is the study of power holders (state bodies, political parties, leaders, family, etc.), forms of power (authoritarian, democratic, totalitarian, etc.), and functions of power (management, coordination, control, coercion, etc.). One of the key tasks of k. is the study of the essence and aspects of power distribution, such as horizontal, vertical, and functional, as well as interactions between power holders at the interstate, federal, regional, and local levels. Another important research topic is how power interacts with other spheres of life, for example, economy, culture, education, religion, etc.

K. is an interdisciplinary science that incorporates knowledge of philosophy, political science, sociology, economics, law, history, and other social sciences.

Kratologie (griechisch *κράτος – die Herrschaft, die Gewalt; λόγος – das Wort, die Wissenschaft*) beschreibt man als die interdisziplinäre Wissenschaft über das Phänomen der Gewalt in jeder Form. Diese Wissenschaft umfasst alle Kenntnisse über die Gewalt, ihre Entwicklung, Typen und Arten, Subjekten und Objekten, Quellen, Formen, Aufgaben, Mechanismen, Normen und Prinzipien, objektive und subjektive Gesetzmäßigkeiten ihrer Genesis usw. Sie erforscht auch die Probleme der Gewaltausübung, Gewaltenteilung, und das Zusammenwirken mit den anderen Lebensbereichen und verschiedenen Arten der Gewalt, einschließlich der Gewalt von den fremden Staaten.

Das Forschungsobjekt dieser Wissenschaft ist nicht nur der Hauptsinn der Gewalt, sondern auch die Gesetzmäßigkeiten ihrer Genesis, Entwicklung und Übung. Anderer wichtiger Aspekt der Kratologie ist die Erforschung von Gewaltträger (Behörden, Parteien, Führer, Familie usw.), Gewaltformen (autoritativ, demokratisch, totalitär usw.) und Funktionen der Gewalt (Administration, Koordination, Kontrolle, Zwang usw.). Eine der Hauptaufgaben der Kratologie ist der Sinn der Gewalt und die Besonderheiten ihrer Teilung, die horizontal, vertikal oder funktional sein kann, und auch die Besonderheiten des Zusammenwirkens von Gewaltträger auf den internationalen, föderalen, regionalen oder lokalen Ebenen zu forschen. Das Zusammenwirken der Gewalt mit anderen Lebensbereiche ist auch ein wichtiger Aspekt der Forschung. Diese Bereiche sind Wirtschaft, Kultur, Ausbildung, Religion usw.

Deshalb kann man die Kratologie als die interdisziplinäre Wissenschaft beschreiben, die die Kenntnisse aus Philosophie, Politologie, Soziologie, Wirtschaft, Jurisprudenz, Geschichte und anderen Gesellschaftswissenschaften benutzt.

Critical thinking is an intellectual disciplined process aimed at independent processing and synthesis of information for making informed decisions and effective problem solving. Consequently, c. t. includes: knowledge constructing, evaluating reasoning, and the decision-making process. C. t. belongs to reflective thinking, it cannot be universal thinking. Not a single person in the world is an absolute critical thinker, and therefore the development of c. t. abilities and skills is a conceptual task for almost a lifetime. The main forms of c. t. include: systematicity, inquisitiveness, openness, truthfulness, prudence, analyticity, confidence in reasoning. The history of "critical thinking" concept dates back to 1910, namely the book "How We Think" by the American philosopher, representative of the pragmatic school John Dewey, in which he defines reflective thinking and presents it as a scientific method that begins with the identification of hypothetical factors of a certain phenomenon, and then all hypotheses are tested either by observation or experiment. The results, therefore, are processed and systematized in a different way, and then conclusions are drawn regarding the correctness or falsity of the hypothesis. Therefore, Dewey lays the basis of reflective thinking on the creation of new knowledge. Subsequently, Edward M. Glaser clarifies Dewey's concept, publishing recommendations for teaching c. t. for students of social sciences and emphasizes the main elements of c. t.: thoughtful consideration of problems and subjects, knowledge of methods of logical reasoning, skills in applying these methods.

Kritisches Denken ist ein intellektueller, disziplinierter Prozess, der auf die eigenständige Verarbeitung und Synthese von Informationen richtet, um vernünftigerweise die Entscheidungen zu treffen und effektiv Probleme zu lösen. Dementsprechend umfasst kritisches Denken: Aufbau von Wissen, Bewertung von Argumenten und Entscheidungsfindung. Kritisches Denken gehört zum reflexiven Denken; es kann kein universelles Denken sein. Niemand auf der Welt ist ein absoluter kritischer Denker, und daher ist die Entwicklung von Fähigkeiten und Fertigkeiten des kritischen Denkens eine konzeptionelle Aufgabe fast für das ganze Leben. Zu den wichtigsten Formen des kritischen Denkens können Systematik, Neugier, Offenheit, Wahrhaftigkeit, Klugheit, analytische Fähigkeiten und Vertrauen in die Überlegungen gehören. Die Geschichte des Begriffes "kritisches Denken" stammt aus dem Jahr 1910, nämlich dem Buch "How We Think" von John Dewey, einem amerikanischen Philosophen und Vertreter der pragmatischen Schule. In diesem Buch bestimmt er das reflexive Denken und präsentiert das als wissenschaftliche Methode, die mit der Bezeichnung hypothetischer Faktoren eines bestimmten Phänomens beginnt, und dann werden alle Hypothesen entweder durch Beobachtung oder Experiment geprüft. Entsprechend werden die Ergebnisse auf verschiedene Weise verarbeitet und systematisiert, und dann werden die Schlussfolgerungen darüber gezogen, ob die Hypothese wahr oder falsch ist. Daher legt Dewey die Grundlage für reflexives Denken, um neues Wissen zu schaffen. Anschließend erläutert Edward M. Glaser Deweys Konzept, indem er Empfehlungen für die Lehrtätigkeit von kritischem Denken an Studierende der Sozialwissenschaften veröffentlicht. Er betont auch auf die wichtigsten Elemente des kritischen Denkens: die gründliche Problemen- und Themenbehandlung, die Kenntnis von Methoden des logischen Denkens und die Fähigkeit, diese Methoden anzuwenden.

Liberalism is a political and philosophical doctrine, ideology and belief that the greatest social benefit of the entire society can be achieved as a result of focusing on human rights and interests.

L., as a political ideology, is characterized by the free market advocacy and the freedom of human individuality. As a political and philosophical doctrine, it is a belief in the possibility of achieving the greatest weal for society through the individual weal, and accordingly, the defense and recognition of human freedom as the greatest value of society. As persuasion, it is faith in good through freedom.

L. is not the same as absolute freedom, but rather more important pillars of human freedom, which can be expressed, strictly speaking, through the prism of comparison the interests of one person to the interests of the whole community. Today, with the concepts of l., people are free to live and choose according to their own will. In current concepts of l., the nutrition of special freedom is more urgent, which is consistent with the recognition of the natural rights of people. Despite the variety of approaches to determine the affiliation of political ideologies according to the so-called "compasses of political coordinates", the similarity of liberal doctrines remains important, despite the ramifications of the ideological directions.

The main feature of l. can be considered as a specific understanding of freedom as the concept and as a result of the freedom value. L. is a basic ideology, transformed and similar: libertarianism, conservatism, anarchism and others, where freedom is estimated as the main value.

The important distinction between classical l. and similar new ideologies is a clear and reasonable attitude towards the state and the harmony of the state as an important and necessary way to satisfy the needs of each individual. Apparently, the power is seen as the surroundings, in which it is necessary to protect the rights and interests of the people.

An important feature of l. is the search for compromises, which cannot be aimed at compromising the rights and freedoms of the people and the citizens of the independent state.

Liberalismus ist eine politische und philosophische Doktrin, Ideologie und Überzeugung, dass der größte soziale Nutzen für die gesamte Gesellschaft erreicht werden kann, indem man sich auf die Rechte und Interessen der Menschen konzentriert.

Als politische Ideologie zeichnet sich der Liberalismus durch die Verteidigung des freien Marktes und der individuellen Freiheit aus. Als politische und philosophische Doktrin ist er durch den Glauben an die Möglichkeit gekennzeichnet, das höchste Gut für die Gesellschaft durch das Wohl des Einzelnen zu erreichen, und dementsprechend durch die Verteidigung und Anerkennung der menschlichen Freiheit als höchsten Wert der Gesellschaft. Als Überzeugung ist er der Glaube an das Gute durch die Freiheit.

Der Liberalismus ist nicht mit der absoluten Freiheit identisch und stellt eine ausgewogenere Sichtweise der menschlichen Freiheit dar, die insbesondere durch das Prisma des Ausgleichs zwischen den Interessen des Einzelnen und den Interessen der gesamten Gesellschaft ausgedrückt werden kann. Nach den Konzepten des Liberalismus ist der Mensch frei, nach seinem eigenen Willen zu leben und zu wählen. Moderne Konzepte des Liberalismus werfen akutere Fragen der persönlichen Freiheit in Übereinstimmung mit dem Konzept der natürlichen Menschenrechte auf.

Trotz der Vielfalt der Ansätze zur Bestimmung der Zugehörigkeit politischer Ideologien durch den so genannten "Kompass der politischen Koordinaten" bleibt die Ähnlichkeit der liberalen Lehren trotz der Vielfalt der ideologischen Ausrichtungen wichtig. Das Hauptmerkmal des Liberalismus ist eine spezifische Auffassung des Freiheitsbegriffs und infolgedessen auch die Auffassung vom Wert der Freiheit selbst. Der Liberalismus ist die grundlegende Ideologie, aus der sich der Liberalismus, der Konservatismus, der Anarchismus und andere ableiten, in denen die Freiheit als wichtigster Wert definiert wird.

Ein wichtiger Unterschied zwischen dem klassischen Liberalismus und den von ihm abgeleiteten Ideologien ist eine klare und verständliche Einstellung zum Staat und die Wahrnehmung des Staates als wichtiges und notwendiges Mittel zur Befriedigung der Bedürfnisse jedes einzelnen Subjekts der Gesellschaft. Dementsprechend wird der Staat als ein Umfeld wahrgenommen, das notwendig ist, um die Rechte und Interessen der Menschen zu schützen.

Ein wichtiges Merkmal des Liberalismus ist die Suche nach Kompromissen, die nicht darauf abzielen, die Rechte und Freiheiten einer Person oder eines Bürgers des jeweiligen Staates einzuschränken.

Libertarianism is a political and philosophical doctrine, ideology and belief that human freedom is the highest social and political value.

There is a great number of libertarian conceptions according to which each person has unlimited freedom, the only limitation is the freedom of other people. L., according to its directions, can differ in its approaches to the perception of the state – from a natural enemy of a man to a necessary evil; as well as in the issues that characterize awareness of human rights and interests, such as rights on private, intellectual and public property.

Libertarian concepts and theories do not mostly foresee the limitation of personal freedoms and interests that follow from such freedoms, but the focus often differs in the perception of approaches to property and economic freedoms. According to libertarians, the main factor that restrains society from chaos is the social contract or the non-aggression pact.

There is a large number of libertarian concepts starting from classical l. and classical liberalism (in some sources) to anarcho-primitivism, anarcho-capitalism, social l., conservatism. Despite various derivative ideologies, l. will be distinguished by limitless perception of human rights and personal freedoms. According to the libertarian worldview, a person has the right to perform any actions also in relation to him in particular, if this does not endanger the life and freedom of other people.

At the same time, there will be many different approaches to issues that are related to economic freedom. We will pay attention to the main and most radical ones: everything must belong to someone and cannot be communal or state property, as the most inefficient; everything should belong to everyone and can be used by anyone. The latter position is mostly echoed by “left-wing libertarians” and, in particular, concerns issues of the right to use intellectual property objects, such as: books, films, TV series, computer programs, etc.

Libertarismus ist eine politische und philosophische Doktrin, Ideologie und Überzeugung, dass der höchste soziale und politische Wert die menschliche Freiheit ist.

Nach libertären Konzepten hat jeder Mensch unbegrenzte Freiheit und seine einzige Einschränkung ist die Freiheit anderer Menschen. Der Libertarismus kann sich in seinen Ansätzen zur Wahrnehmung des Staates unterscheiden – vom natürlichen Feind des Menschen bis hin zu einem notwendigen Übel – sowie in den Fragen, die das Bewusstsein für die Rechte und Interessen des Menschen kennzeichnen, wie z. B. das Recht auf: privates Eigentum, geistiges Eigentum, öffentliches Eigentum.

Die libertären Konzepte und Theorien schränken die persönlichen Freiheiten und die daraus ergebenden Interessen nicht ein, sondern konzentrieren sich auf oft unterschiedliche Ansätze in Bezug auf Eigentum und wirtschaftliche Freiheiten. Der wichtigste Faktor, der nach Ansicht der Libertären die Gesellschaft vor dem Chaos bewahrt, ist ein Gesellschaftsvertrag oder ein Nichtangriffspakt.

Es gibt eine Vielzahl von Konzepten des Libertarismus, die vom klassischen Libertarismus und in einigen Quellen auch vom klassischen Liberalismus bis hin zum Anarchoprivativismus, Anarchokapitalismus, sozialen Libertarismus und Konservatismus reichen.

Trotz der verschiedenen abgeleiteten Ideologien zeichnet sich der Libertarismus durch eine nahezu unbegrenzte Wahrnehmung der Menschenrechte und persönlichen Freiheiten aus. Dementsprechend hat eine Person nach der libertären Weltanschauung das Recht, jede beliebige Handlung vorzunehmen, auch in Bezug auf sich selbst, wenn sie das Leben und die Freiheiten anderer Menschen nicht gefährdet.

Gleichzeitig gibt es viele verschiedene Ansätze für wirtschaftliche Freiheiten. Wir werden uns auf die beiden wichtigsten und radikalsten konzentrieren: alles muss jemandem gehören und kann nicht Gemeinschafts- oder Staatseigentum sein, da dies am ineffizientesten ist; alles muss jedem gehören und kann von jedem genutzt werden. Die letztgenannte Position wird vor allem von “linken Libertären” vertreten und betrifft insbesondere das Recht auf Nutzung des geistigen Eigentums, wie Bücher, Filme, Fernsehserien, Computerprogramme usw.

Leadership is a process of social influence through which a leader gains support from others to achieve a common goal. L. can be viewed from various perspectives: as a personal characteristic, a social position, a behavior style, a function within a group, etc. There are many theories and models of l. attempting to explain what differentiates leaders from non-leaders, what leadership styles exist, what situations requires l. and how to develop leadership abilities. L. is crucial for the success of any organization, project, or business as it provides direction, motivation, coordination and control of participants' activities. L. also affects the climate, culture, and values in the team, as well as the satisfaction and commitment of its members. L. can be formal or informal, depending on whether it is based on formal purpose or recognition by others. L. can also be distributed or shared, when responsibility and influence are shared among several individuals.

L. is a specific quality of a person, the ability to influence others towards achieving common or organizational goals. It is a complex phenomenon involving a range of traits, skills and behavior styles. Certain factors are considered when speaking about l. Firstly, leadership implies having a certain level of influence and motivation. L. involves the ability *to influence* others and *encourage* them to take action or make certain decisions. Leaders often have the ability to motivate and inspire their team. Secondly, l. is closely related to *responsibility* and *decision-making* ability. Leaders take responsibility for the outcomes of the group or organization. They are also capable of making effective decisions in the face of uncertainty or under pressure. L. is closely associated with *communicative* ability. Leaders must possess strong communication skills to express their ideas clearly, listen to others and promote understanding within the team. A collaborative approach requires the leader *to believe in the team*. L. involves believing in the potential of the team and the ability to mobilize its resources to achieve a common goal. L. brings to life the ability *to adapt to changes* in the environment and respond quickly to new challenges. The correlation and dependence between the leader and the team generates the organization of *interaction and collective work.*

Führung ist ein Prozess der sozialen Beeinflussung, durch den eine Führungskraft die Unterstützung anderer Menschen erhält, um ein gemeinsames Ziel zu erreichen. Führung kann aus verschiedenen Perspektiven betrachtet werden: als Persönlichkeitsmerkmal, als soziale Position, als Verhaltensstil, als Funktion in einer Gruppe usw. Es gibt viele Führungstheorien und -modelle, die zu erklären versuchen, was Führungskräfte von Nicht-Führungskräften unterscheidet, welche Führungsstile es gibt, welche Situationen Führung erfordern und wie man Führungsqualitäten entwickeln muss. Führung ist für den Erfolg einer Organisation, eines Projekts oder eines Unternehmens wichtig, da sie für die Leitung, Motivation, Koordination und Kontrolle der Tätigkeit von den Beteiligten sorgt. Die Führung beeinflusst auch das Klima, die Kultur und die Werte eines Teams sowie die Zufriedenheit und das Engagement seiner Mitglieder. Führung kann formell oder informell sein, je nachdem, ob sie auf einer formellen Ernennung oder auf der Anerkennung durch andere beruht. Führung kann auch verteilt oder geteilt sein, wobei Verantwortung und Einfluss auf mehrere Personen verteilt werden.

Führung ist eine besondere Eigenschaft einer Persönlichkeit, die Fähigkeit, andere zu beeinflussen, um gemeinsame oder organisatorische Ziele zu erreichen. Sie ist ein komplexes Phänomen, das eine Reihe von Eigenschaften, Fähigkeiten und Verhaltensweisen umfasst. Wenn es um Führung geht, werden die folgenden Faktoren in Betracht gezogen. Erstens setzt Führung ein gewisses Maß an *Einfluss und Motivation* voraus. Führung ist die Fähigkeit, andere zu beeinflussen und sie zu bestimmten Handlungen oder Entscheidungen zu bewegen. Führungspersönlichkeiten haben oft die Fähigkeit, ihr Team zu motivieren und zu inspirieren. Zweitens ist Führung eng mit *Verantwortung* und *Entscheidungsfindung* verbunden. Führungspersönlichkeiten übernehmen die Verantwortung für die Ergebnisse einer Gruppe oder Organisation. Sie sind auch in der Lage, angesichts von Ungewissheit oder Druck effektiv Entscheidungen zu treffen. Führung steht in engem Zusammenhang mit der Fähigkeit zu *kommunizieren*. Führungspersönlichkeiten müssen über ausgeprägte Kommunikationsfähigkeiten verfügen, um ihre Ideen klar zum Ausdruck zu bringen, anderen zuzuhören und die Verständigung im Team zu gewährleisten. Ein Teamansatz erfordert, dass die Führungskraft an das *Team glaubt*. Führung bedeutet, an das Potenzial des Teams

Leaders are able to create an effective team promoting interaction and collaboration among group or team members. L. can be manifested in various spheres of life – in business, politics, education or civil society. It is based on interaction between the leader and its environment, as well as the ability to lead and inspire others to achieve common goals.

Modern leadership styles take the form of *transformational l.* This is a leadership style when the leader inspires and motivates followers to achieve a common vision and change. Transformational leaders use their charisma, emotional intelligence, intellectual stimulation and individual attention to enhance the productivity, creativity and commitment of their team. Transformational l. is considered one of the most effective and contemporary approaches to l.

zu glauben und die Fähigkeit zu besitzen, seine Ressourcen zu mobilisieren, um ein gemeinsames Ziel zu erreichen. Führung bringt die Fähigkeit mit sich, *sich an Veränderungen* im Umfeld *anzupassen* und schnell auf neue Herausforderungen zu reagieren.

Die Beziehung und Abhängigkeit zwischen dem Leiter und dem Team schafft eine Organisation *der Interaktion und der Teamarbeit*. Führungskräfte sind in der Lage, ein effektives Team zu schaffen, indem sie die Interaktion und Teamarbeit zwischen den Gruppen- oder Teammitgliedern erleichtern. Führung kann sich in verschiedenen Lebensbereichen manifestieren - in der Wirtschaft, der Politik, der Bildung oder der Zivilgesellschaft. Sie basiert auf der Interaktion zwischen der Führungskraft und ihrem Umfeld sowie auf der Fähigkeit, andere zu führen und zu inspirieren, um gemeinsame Ziele zu erreichen.

Die moderne Form der Führung ist die *transformationale Führung*. Darunter versteht man einen Führungsstil, bei dem die Führungskraft ihre Anhänger inspiriert und motiviert, um eine gemeinsame Vision und Veränderung zu erreichen. Eine transformationale Führungskraft nutzt ihr Charisma, ihre emotionale Intelligenz, ihre intellektuelle Stimulation und ihre individuelle Aufmerksamkeit, um die Produktivität, die Kreativität und das Engagement ihres Teams zu steigern. Die transformationale Führung gilt als einer der wirksamsten und modernsten Ansätze der Führung.

Lobbying is a separate process or a set of processes related to the advocacy and promotion of interests both of an individual and a separate group of interests, mainly in the context of normalization, adoption, cancellation, regulation or deregulation, etc. at the level of the world, state, region, non-governmental organizations, local self-government bodies, enterprises, institutions, organizations.

In the world, l. is a term used to denote the processes of promoting interests, and, as a rule, the process itself is normatively regulated. Most often, this process is associated with various means and methods of communication between a person or a group of persons with an existing interest in an issue and a person or a group of persons authorized to perform certain actions or make decisions regarding the satisfaction of such an interest. In Ukraine, the concept is often used as a negative connotation of the process of defending or promoting.

L. involves mostly the use of communication tools. Among the communication means of l., we can single out those in which dialogue is possible and those in which monologue is possible. That is, l. involves highlighting the demand for acceptance, taking or not taking into account one or another interest in the context of a certain event.

Lobbyism is found most often in the context of the lobbying concept campaign which involves the simultaneous implementation of various actions. Starting with an ultimatum to the relevant person or body and ending with the adoption of a relevant decision or implementation of an action.

The lobbying campaign will have a number of consecutive actions, including: an ultimatum, public statements, public discussion; public protest; talks; making a decision A specific lobbying campaign may differ significantly in its content and stages from those formats that may be proposed by researchers, which is often associated with the impossibility of predicting the implementation of the necessary stages and the implementation of the necessary actions.

Lobbyismus (oder **Lobbying**) ist ein eigenständiger Prozess oder eine Reihe von Prozessen, die mit der Vertretung und Förderung der Interessen einer Einzelperson oder einer Interessengruppe zusammenhängen, vor allem im Zusammenhang mit der Regulierung, Verabschiedung, Aufhebung, Regulierung oder Deregulierung usw. auf der Ebene der Welt, des Staates, der Region, von Nichtregierungsorganisationen, lokalen Selbstverwaltungsorganen, Unternehmen, Institutionen und Organisationen.

In der Welt ist Lobbying ein Begriff für den Prozess der Interessenvertretung, der in der Regel geregelt ist. Meistens wird dieser Prozess mit verschiedenen Mitteln und Methoden der Kommunikation zwischen einer Person oder einer Gruppe von Personen, die ein Interesse an einem Thema haben, und einer Person oder einer Gruppe von Personen, die befugt sind, bestimmte Maßnahmen zu ergreifen oder Entscheidungen zu treffen, um dieses Interesse zu befriedigen, verbunden. In der Ukraine wird der Begriff oft als negative Konnotation des Prozesses der Verteidigung oder Förderung von Interessen verwendet. Der Begriff “Advocacy” wird häufiger als positive Konnotation für diesen Prozess verwendet.

Lobbying beinhaltet häufig den Einsatz von Kommunikationsmitteln. Bei den Kommunikationsinstrumenten des Lobbyismus kann man zwischen solchen, die einen Dialog ermöglichen, und solchen, die einen Monolog ermöglichen, unterscheiden. Mit anderen Worten: Lobbying bedeutet, die Forderung nach Akzeptanz, Berücksichtigung oder Nichtberücksichtigung eines bestimmten Interesses im Rahmen eines bestimmten Ereignisses hervorzuheben.

Meistens wird Lobbying im Zusammenhang mit dem Konzept einer Lobbying-Kampagne gesehen, die eine Reihe von verschiedenen Aktionen umfasst. Sie beginnt mit einem Ultimatum an die betreffende Person oder Einrichtung und endet sich mit der Annahme einer Entscheidung oder Maßnahme.

Eine Lobbying-Kampagne umfasst eine Reihe von aufeinander folgenden Aktionen: Ultimatum; öffentliche Erklärungen; öffentliche Diskussion; öffentlicher Protest; Verhandlungen; Entscheidungsfindung. Eine spezifische Lobbying-Kampagne kann sich in ihrem Inhalt und ihren Etappen erheblich von den Formaten unterscheiden, die von den Forschern vorgeschlagen werden können, was häufig darauf zurückzuführen ist, dass die Durchführung der notwendigen Etappen und die Durchführung der notwendigen Aktionen nicht vorhergesagt werden können.

Militarism (Latin *militaris – military*) is a political ideology or a social systemic approach in which the importance of military force, the army, military values and structures in the management and organization of society are emphasized.

The main principles of m. include the priority role of military affairs in domestic and foreign policy, the emphasis on the armed forces as the basis of national security and expansion capabilities of the state as well as the heroization in society of military service.

M. can be manifested in various forms from increased military spending and expansion of the military apparatus to the active influence of the military on domestic political decisions, social development and the implementation of international politics. This ideology can have both positive and negative consequences depending on the context and specifics of implementation. In some cases m. can contribute to the strengthening of the country's defense capabilities, and in others it can lead to international conflicts, violence and repression.

M., as a rule, is expressed in the military doctrine of a state that actively wages wars and provokes international conflicts as well as in cultural events and political events that reflect the increased interest in military affairs in society.

M. is often criticized for its tendency to resolve conflicts by force, excessive military spending that can use resources for the social and economic needs of society, and for supporting authoritarian regimes and military coercion in the political life of the state.

Militarismus (aus lateinisch *militaris – militärisch*) ist eine politische Ideologie oder soziales System, bei denen der Hauptwert vor allem auf Kriegsmacht, Heer, und militärischen Strukturen in Administration und Einrichtung der Gesellschaft gelegt ist.

Militarismus hat die folgenden Hauptprinzipien: das Kriegswesen wird prioritär sowohl in der Innenpolitik, als auch in der Außenpolitik; das Heer wird als ein Fundament der nationalen Sicherheit und Expansion bezeichnet; der Kriegsdienst wird heroisiert.

Es gibt verschiedene Anzeichen des Militarismus, von der Steigerung der Verteidigungsausgaben und Erweiterung des Heers zu der Möglichkeit der Militärangehöriger Innenpolitik, Außenpolitik und gesellschaftliche Entwicklung zu beeinflussen. Je nach der angegebenen Situation oder Durchführung kann diese Ideologie entweder positive oder negative Folgen haben. Manchmal kann man mithilfe des Militarismus die Verteidigungsfähigkeit des Landes erhöhen, aber auch die Gewalt und Repressionen oder sogar einen internationalen Konflikt heraufbeschwören.

Oft ist Militarismus ein Teil der Kriegsdoktrin eines Landes, das aktiv die Kriege führt oder die internationalen Konflikte auslöst. Der Militarismus kann sogar in Kultur und Politik treten, wobei er das erhöhte gesellschaftliche Interesse in Kriegswesen widerspiegelt.

Als Ideologie wird Militarismus oft kritisiert. Die Ursachen dafür sind häufig gewaltsame Konfliktlösung; große Verteidigungsausgaben, die soziale und wirtschaftliche Bedürfnisse der Gesellschaft beschränken; die Unterstützung der autoritären Regime und Gewaltspolitik in politischen Leben des Landes.

Moral panic. The first mention of a "moral panic" was made by the British sociologist J. Young in 1971, when he discussed concerns about statistical data that indicated an increase of drug use level. The author noted that the m. p. about drug use led to the creation of police units to fight drugs, but at the same time he emphasized the spiral effect created by the interaction of the mass media, public opinion, interest groups and the authorities that gave rise to such a phenomenon as m. p. However, we owe the systematic application of this concept to S. Cohen, who in the book "Folk Devils and Moral Panics" used the term to describe the reaction of mass media, society, agents of social control to youth rebellion - fights between mods and rockers in Britain: "Society seems to be subject to periods of moral panic from time to time. There is a state, an episode, when a person or a group of persons who are defined as a threat to public values and interests; its nature presented by mass media in a stylized and stereotypical way, moral barricades are completed by editors, bishops, politicians and other right-wingers". According to the given definition, the key elements or stages of m. p. are: 1. Something or someone is defined as a threat to value or interests; 2. This threat is depicted in mass media in an easily recognizable form; 3. Public concern is growing rapidly; 4. There is a response from power structures or persons who shape public opinion. Panic recedes or leads to social change. M. p. arises around unusual or unpopular social activity, causing doubts about its social and moral character, for example, youth subcultures (hippies, punks, sXe, rockers, skinheads, goths, furies, gamers), social and political movements (feminism, radical trade unions), sexual minorities and gender identity (gay parades, same-sex marriages, homosexuals, transsexuals, transgenders). Along with m. p., the "nervousness" of society is also growing; it creates an atmosphere of insecurity and fear, which, in turn, can have the goal of distracting from serious socio-political issues or being used by political parties for their own benefit. As the author of the term notes, sometimes the object of panic is new, sometimes it is something that has existed for a long time, or something that suddenly comes into focus. Sometimes the panic can be forgotten, except in collective memory and folklore, and sometimes it can have lasting effects and lead to significant changes in legal and social policy and even in the way society perceives itself.

Moralische Panik. Die erste Erwähnung einer "moralischen Panik" erfolgte 1971 durch den britischen Soziologen Jock Young, als er Bedenken hinsichtlich statistischer Daten erörterte, die auf einen Anstieg des Drogenkonsums hindeuteten. Der Autor stellte fest, dass die moralische Panik über den Drogenkonsum zur Schaffung von Polizeieinheiten zur Drogenbekämpfung führt, betonte jedoch gleichzeitig den Spiraleffekt, der durch das Zusammenspiel von Massenmedien, öffentlicher Meinung, Interessengruppen und den gebenden Behörden entsteht und zu einem Phänomen wie moralischer Panik führt.
Die systematische Anwendung dieses Konzeptes verdanken wir jedoch S. Cohen, der in dem Buch "Folk Devils and Moral Panics" den Begriff verwendete, um die Reaktion der Massenmedien, der Gesellschaft und der Akteure der sozialen Kontrolle auf die Jugendrebellion – Kämpfe zwischen Mods und Rockern in Großbritannien zu beschreiben: "Die Gesellschaft scheint von Zeit zu Zeit Phasen moralischer Panik zu unterliegen. Es gibt einen Zustand, eine Episode, in der eine Person oder eine Gruppe von Personen als Bedrohung für öffentliche Werte und Interessen definiert wird. Sein Wesen wird von den Massenmedien stilisiert und stereotyp dargestellt, moralische Barrikaden werden von Redakteuren, Bischöfen, Politikern und anderen Rechten besetzt".
Gemäß der vorgeschlagenen Definition sind die Schlüsselelemente oder Stadien moralischer Panik: 1. Etwas oder jemand wird als Bedrohung für Werte oder Interessen identifiziert; 2. Diese Bedrohung wird in den Massenmedien in einer leicht erkennbaren Form dargestellt; 3. Die öffentliche Besorgnis nimmt rasch zu; 4. Es gibt eine Reaktion von Machtstrukturen oder Personen, die die öffentliche Meinung prägen. Panik lässt nach oder führt zu den sozialen Veränderungen. Moralische Panik entsteht bei ungewöhnlichen oder unpopulären sozialen Aktivitäten, die Zweifel an ihrem sozialen und moralischen Charakter aufkommen lassen, zum Beispiel bei jugendlichen Subkulturen (Hippies, Punks, Straight edge, Rocker, Skinheads, Goths, Furry, Gamer), sozialen und politischen Bewegungen (Feminismus, radikale Gewerkschaften), sexuelle Minderheiten und Geschlechtsidentität (Schwulenparaden, gleichgeschlechtliche Ehen, Homosexuelle, Transsexuelle, Transgender).
Mit der moralischen Panik wächst auch die "Nervosität" der Gesellschaft, wodurch eine Atmosphäre der Unsicherheit und Angst entsteht, die wiederum den Zweck haben kann, von ernsten gesellschaftspolitischen Themen abzulenken oder von politischen Parteien zu ihrem eigenen Vorteil genutzt zu werden. Wie der Autor des Begriffs feststellt, ist das Panikobjekt manchmal neu, manchmal ist es etwas, das schon lange existiert oder plötzlich in den Fokus entsteht. Manchmal kann die Panik vergessen werden, außer im kollektiven Gedächtnis und in der Folklore, und manchmal kann sie nachhaltige Auswirkungen haben und zu erheblichen Veränderungen in der Rechts- und Sozialpolitik und sogar in der Art und Weise führen, wie die Gesellschaft sich selbst wahrnimmt.

Nationalism is a controversial term extremely attractive for the research of philosophers and political theorists. We consider it reasonable to take the position that n. is a set of beliefs about a nation, social nature of its origin, history of formation, values, desire to save and enhance national, cultural and political identity of people, to feel one's own identity on the basis of common historical memory, language, belonging to the meaningful life orientations of national identity *(author's version).*

Sometimes n. is defined as an ideology based on the belief that devotion to the national state is superior to other individual and group interests. Some authors define n. as a blend of patriotism and awareness of nationality, national egoism, when one lives exclusively for the nation and the nation is or can be dominant among others, generating aggressive actions to implement this doctrine. Some authors define n. as a form of unification and subordination to social structure that is dominant or most important in a given era. The basic structures of political reality in the modern world are created by n. and reflect the way nationality is understood. Individualist and civic nationalities give rise to democratic, liberal societies, while other (ethnic, collectivist) nationalities give rise to various forms of authoritarian societies.

The main types of n. include ethnic n., economic n., religious n., democratic n., liberal n., revolutionary n., cultural n., linguistic n., organic n., and postcolonial n.

Nationalismus ist ein mehrdeutiger Begriff und äußerst attraktiv für die Forschung von Philosophen und politischen Theoretikern. Wir halten es für angemessen, davon auszugehen, dass Nationalismus eine Reihe von Überzeugungen ist: über die Nation, die soziale Natur ihrer Herkunft, die Entstehungsgeschichte, die Werte und über den Wunsch, die nationale, kulturelle und politische Identität des Volkes zu bewahren und zu stärken, die eigene Identität zu spüren, die auf einem gemeinsamen historischen Gedächtnis, der Sprache, basiert und zu bedeutungsvollen Orientierungspunkten des nationalen Selbstbewusstseins gehört *(Version des Autors).*

Nationalismus wird manchmal als eine Ideologie definiert, die auf der Überzeugung beruht, dass die Loyalität gegenüber dem Nationalstaat Vorrang vor anderen Einzel- und Gruppeninteressen hat. Einige Quellen rechtfertigen den Nationalismus als eine Mischung aus Patriotismus, Gefühl der nationalen Zugehörigkeit und nationalem Egoismus, wenn eine Person ausschließlich für die Nation lebt und die Nation unter anderen dominant ist oder sein kann, was zu aggressiven Handlungen zur Umsetzung dieser Doktrin führt.

Einige Autoren definieren Nationalismus als nur eine der Formen der Einigung und Unterordnung unter die soziale Struktur, die in der einen oder anderen Epoche vorherrschend oder am wichtigsten ist. Die Grundstrukturen der politischen Realität der modernen Welt werden durch den Nationalismus geschaffen und spiegeln die Art und Weise wider, wie Nationalität verstanden wird. Individualistische und bürgerliche Gesellschaften bringen demokratische, liberale Gesellschaften hervor, andere (ethnische, kollektivistische) – verschiedene Formen autoritärer Gesellschaften.

Zu den Haupttypen des Nationalismus gehören: ethnischer Nationalismus, Wirtschaftsnationalismus, religiöser Nationalismus, demokratischer Nationalismus, liberaler Nationalismus, revolutionärer Nationalismus, kultureller Nationalismus, sprachlicher Nationalismus, organischer Nationalismus, postkolonialer Nationalismus.

Politics is a broad term allowing several interpretations. P. is often defined as a set of activities related to governing a society. These activities encompass adopting laws, producing and implementing governmental policies, as well as conducting foreign affairs. P. also includes the activities undertaken by political parties, groups, and individuals seeking to influence decision-making.

Another term related to p. is policy, which is a set of principles that guide a course or an action by a government or an organization. This approach may include ideological commitments, political goals and working methods.

Beyond the political sphere, a policy can also be termed as adherence to a course of conducting affairs. For example, a policy of an organization (institution, establishment). This may apply to any area of life where people make choices and decisions that affect others.

Political science is the scientific study of p.. It is a branch of social science dealing with political systems, political processes, and political behavior.

Here, we can give several examples illustrating p.:

- The President of Ukraine announces a new economic development program.
- A parliament adopts a law on raising the minimum wage.
- A local community is protesting the construction of a new plant.
- Two countries are negotiating a peaceful settlement of the conflict.

An important aspect is the fact that p. is a dynamic process that is constantly transforming.

Politik ist ein weit gefasster Begriff, der mehrere Bedeutungen haben kann. Politik kann als eine mit der Verwaltung der Gesellschaft verbundene Tätigkeit verstanden werden. Zu dieser Tätigkeit gehören die Verabschiedung von Gesetzen, die Entwicklung und Umsetzung der Staatspolitik sowie die Führung auswärtiger Angelegenheiten. Politik kann auch die Aktivitäten politischer Parteien, Gruppen und Einzelpersonen umfassen, die versuchen, Einfluss auf die Entscheidungsfindung zu nehmen.

Eine andere Interpretation von Politik ist, sie als ein System von Prinzipien zu verstehen, die die Aktivitäten einer Regierung oder Organisation leiten. Ein solcher Ansatz kann ideologische Verpflichtungen, politische Ziele und Arbeitsmethoden umfassen.

Außerhalb der politischen Sphäre kann man Politik als eine bestimmte Art der Führung von Angelegenheiten verstehen. Zum Beispiel, die Politik der Organisation (Institution, Amt). Das kann für jeden Lebensbereich gelten, in dem Menschen Entscheidungen treffen, die andere betreffen.

Ebenso wichtig ist das Verständnis der Politik als Politikwissenschaft. Es ist ein Zweig der Sozialwissenschaften, der die politischen Systeme, Prozesse und Verhalten untersucht.

Hier sind einige Beispiele, die die Politik veranschaulichen:

- Der Präsident der Ukraine kündigt ein neues Programm zur wirtschaftlichen Entwicklung an.
- Das Parlament verabschiedet ein Gesetz zur Anhebung des Mindestlohns.
- Die örtliche Bevölkerung protestiert gegen den Bau eines neuen Kraftwerks.
- Die beiden Länder verhandeln über eine friedliche Beilegung des Konflikts.

Es ist wichtig zu verstehen, dass Politik ein dynamischer Prozess ist, der sich ständig verändert.

Political ethics is a branch of general ethics that, in a broad sense, examines the moral foundations of politics and power. It subjects to a critical analysis the functioning moral consciousness of the participants of the political process and reveals the extent of its correspondence to the existing political and moral relations. Or, in a narrow sense, p. e. examines the professional ethics of subjects of political activity. Here, the problem of p. e. is related to the fact that statesmen and politicians must compare their actions not only with the provisions of the Constitution and current legislation, but also with moral principles and norms.

P. e. is one of the important dimensions of political life, it is an integral component of the stability of the political system, a significant indicator of the development of society and its political consciousness.

The subject of ethics is morality, therefore it is appropriate to consider political morality as the subject of p. e., or more precisely, the interaction of politics and morality. That is, the subject of p. e. arises at the intersection of politics and morality as two spheres of social consciousness.

Subjects of p. e. are participants in the political process (parties, movements, individuals). The area of p. e. is the sphere of publicity. P. e. studies the influence of moral principles, norms and ideas of people on politics, it touches such fundamental social problems as human and citizen rights, a fair social system of society in general and the state in particular, the rational relationship between freedom, equality and justice, the problem of justice in relations between states etc.

Politische Ethik ist ein Zweig der allgemeinen Ethik, der im weitesten Sinne die moralischen Grundlagen von Politik und Macht untersucht. Es unterzieht das funktionierende moralische Bewusstsein der Teilnehmer des politischen Prozesses einer kritischen Analyse und zeigt das Ausmaß seiner Übereinstimmung mit den bestehenden politischen und moralischen Verhältnissen auf. Oder im engeren Sinne untersucht die politische Ethik die Berufsethik von Subjekten politischer Tätigkeit. Das Problem der politischen Ethik hängt hier damit zusammen, dass Staatsmänner und Politiker ihr Handeln nicht nur mit den Bestimmungen der Verfassung und der geltenden Gesetzgebung, sondern auch mit moralischen Grundsätzen und Normen vergleichen müssen.

Politische Ethik ist eine der wichtigen Dimensionen des politischen Lebens, sie ist ein integraler Bestandteil der Stabilität des politischen Systems, ein bedeutender Indikator für die Entwicklung der Gesellschaft und ihres politischen Bewusstseins.

Der Gegenstand der Ethik ist die Moral, daher ist es angebracht, die politische Moral als Gegenstand der politischen Ethik, genauer gesagt als die Wechselwirkung von Politik und Moral, zu betrachten. Das heißt, der Gegenstand der politischen Ethik entsteht an der Schnittstelle von Politik und Moral als zwei Bereichen des gesellschaftlichen Bewusstseins.

Die Subjekte der politischen Ethik sind Teilnehmer am politischen Prozess (Parteien, Bewegungen, Einzelpersonen). Der Raum der politischen Ethik ist die Sphäre der Öffentlichkeit.

Die politische Ethik untersucht den Einfluss moralischer Prinzipien, Normen und Vorstellungen von Menschen auf die Politik, sie berührt so grundlegende gesellschaftliche Probleme wie Menschen- und Bürgerrechte, ein gerechtes Sozialsystem der Gesellschaft im Allgemeinen und des Staates im Besonderen, das rationale Verhältnis zwischen Freiheit, Gleichheit und Gerechtigkeit, das Problem der Gerechtigkeit in den Beziehungen zwischen Staaten usw.

The political philosophy of war is a theoretical understanding of war in its close connection with state policy (the state as the bearer of sovereignty and monopoly on violence), the legal world system and political philosophy in its classical articulation in the period from the early modern era (Niccolò Machiavelli: "On military art", 1521) to the classic work of the Prussian military figure and theorist K. von Clausewitz "On War" (published posthumously in 1832). If the distinction between an aggressive war and a defensive war comes from antiquity, then only in times of religious wars the first formulations of the modern law of war appear, in particular, thanks to the works of the Dutchman Hugo Grotius ("On the Law of War and Peace", 1625) and the German Samuel von Pufendorf ("On natural law and human rights", 1672). They laid the foundations of *the Jus Publicum Europæum* and established the principles of the secular vision of war as an international conflict and as a means of defining international relations. Bringing war into the framework of natural law, modern thinkers put a strong emphasis on the ethical basis, which considers conflicts between states not as an end in themselves, but as a means of achieving justice. A just war (*bellum justum*) is aimed at obtaining a just peace. Grotius and Pufendorf divided the rules of just war into two categories: the right to wage war (*jus ad bellum*) and the right in war (*jus in bello*; in other words, the laws and customs of war). The political thought of the Enlightenment goes beyond *the bellum justum* discourse and outlines the features of cosmopolitan law, aimed at establishing an international order capable of finally eradicating wars (Immanuel Kant: "To Eternal Peace", 1795); although from I. Kant to Y. Habermas this project of eternal peace has always had supporters, other thinkers did not abandon the development of *realistic* theories of war. In particular, they became influential again in the 21st century, after the era of the "Cold War", the end of the bipolarity of the world and the global war against terrorism. The issue of a "just war" has also been returned to the modern agenda. So the political philosopher E. Balibar emphasized: "The war of Ukrainians against the Russian invasion is *a just war*, in the strongest sense of the word".

Politische Philosophie des Krieges ist das theoretische Verständnis des Krieges in seinem engen Zusammenhang mit der Staatspolitik (der Staat als Träger der Souveränität und des Gewaltmonopols), der rechtlichen Weltordnung und der politischen Philosophie in ihrer klassischen Ausprägung im Zeitraum von der frühen Neuzeit (Niccolò Machiavelli: Über die Kunst des Krieges, 1521) bis zum Lehrbuchwerk des preußischen Heerführers und Theoretikers Carl von Clausewitz "Vom Kriege" (posthum 1832 veröffentlicht). Die Unterscheidung zwischen Angriffs- und Verteidigungskrieg geht zwar auf die Antike zurück, doch erst während der Religionskriege entstanden die ersten Formulierungen des modernen Kriegsrechts, insbesondere dank der Werke des Niederländers Hugo Grotius ("Über das Recht des Krieges und des Friedens", 1625) und des Deutschen Samuel von Pufendorf ("Acht Bücher vom Natur- und Völker-Rechte", 1672).
Sie legten die Grundlagen des *Jus Publicum Europæum* und etablierten die Prinzipien einer säkularen Vision des Krieges als internationaler Konflikt und als Mittel zur Bestimmung internationaler Beziehungen. Indem moderne Denker den Krieg in den Rahmen des Naturrechtes einbeziehen, legen sie großen Wert auf die ethische Grundlage, die Konflikte zwischen Staaten nicht als Selbstzweck, sondern als Mittel zur Herstellung von Gerechtigkeit betrachtet. Der gerechte Krieg (*bellum justum*) zielt darauf ab, einen gerechten Frieden zu erreichen. Grotius und Pufendorf unterteilten die Regeln des gerechten Krieges in zwei Kategorien: das Recht, Krieg zu führen (*jus ad bellum*) und das Recht im Krieg (*jus in bello*; mit anderen Worten: die Gesetze und Gebräuche des Krieges).
Das politische Denken der Aufklärung ging über den Diskurs des *bellum justum* hinaus und skizzierte die Merkmale eines kosmopolitischen Rechts, das auf die Schaffung einer internationalen Ordnung abzielt ist und die Kriege endgültig abschaffen kann (Immanuel Kant: "Zum ewigen Frieden", 1795); obwohl dieses Projekt des ewigen Friedens von Kant bis Habermas immer Anhänger hatte, haben andere Denker die Entwicklung realistischer Kriegstheorien nicht aufgegeben. Insbesondere im 21. Jahrhundert, nach der Ära des Kalten Krieges, dem Ende der bipolaren Welt und dem globalen Krieg gegen den Terror, wurden sie wieder einflussreich. Auch die Frage des "gerechten Krieges" ist auf die zeitgenössische Tagesordnung zurückgekehrt; so betonte beispielsweise der politische Philosoph E. Balibar: "Der Krieg der Ukrainer gegen die russische Invasion ist ein gerechter Krieg, im wahrsten Sinne des Wortes".

Political violence is defined as hostile, aggressive, violent actions motivated by a political goal or the desire to effect political change/change in the governance. At the same time, p. v. includes certain political actions: mass protests, riots, coups, insurrections, rebellions, terrorism, violent actions carried out by the state and non-state actors including pogroms, ethnic cleansing, genocide (Kalyvas S.N. 2013). P.v. can be used by a state against another state (war), against civilians, state and non-state actors, in particular, psychological warfare, terrorist attacks, targeted killings, police brutality, torture, kidnapping, guerrilla warfare. Politically motivated violence can be used by non-state actors against the state (state sedition, treason, riots, etc.). Radicalism, violent extremism are ready to use or use terror as a means to achieve an ideological, social, political goal. Kalyvas S. distinguishes eleven types of p. v.: interstate war, civil war, terrorism, political assassination, military coup, mass protest/insurrection, civil violence, organized crime/cartels, ethnic cleansing, genocide, state repression ("The Landscape of Political Violence").

Religious violence is closely related to religious extremism and includes discrimination or segregation of certain religious groups, genocide, group violence, verbal and non-verbal abuse. Racial violence is motivated by ethnic and racial differences, differences in culture, language and can manifest itself from discrimination to genocide, civil wars and separatist movements. Social violence includes physical and emotional acts of aggression carried out with the aim of social influence or causing physical harm to a person, a group of persons or society as a whole. Gender-based violence – directed aggressive actions and threats based on gender, gender uncertainty, characterized by domestic violence, violence by an intimate partner, including extreme forms of economic exploitation of a person. A type of p. v. is violence and exploitation of children, including all forms of abusive and cruel behavior with them, sexual pleasure. It is desirable to consider the forms of p. v. in the context of their geographical and temporal distribution, as well as through the prism of alternative forms: nonviolent protest or resistance. The first works on p. v. were written in the 1970s by H. Nieburg ("Political Violence: The Behavioral Process") and T.R. Gurr ("Why Men Rebel").

Politische Gewalt wird definiert als feindselige, aggressive und gewalttätige Handlungen, die durch ein politisches Ziel oder den Wunsch nach politischer Veränderung/Änderung der Regierungsführung motiviert sind. Gleichzeitig umfasst politische Gewalt bestimmte politische Aktionen: Massenproteste, Unruhen, Staatsstreiche, Aufstände, Terrorismus, gewalttätige Aktionen staatlicher und nichtstaatlicher Akteure, einschließlich Pogrome, ethnische Säuberungen, Völkermord (Kalyvas S.N. 2013).

Politische Gewalt kann von einem Staat gegen einen anderen Staat (Krieg), gegen Zivilisten, staatliche und nichtstaatliche Akteure angewendet werden, insbesondere psychologische Kriegsführung, Terroranschläge, gezielte Tötungen, Polizeibrutalität, Folter, Entführung, Guerillakrieg. Politisch motivierte Gewalt kann von nichtstaatlichen Akteuren gegen den Staat ausgeübt werden (Staatsverhetzung, Landesverrat, Aufruhr usw.).

Radikalismus und gewalttätiger Extremismus sind bereit, Terror als Mittel zur Erreichung eines ideologischen, sozialen und politischen Ziels anzuwenden und einzusetzen. Kalyvas S. unterscheidet elf Arten politischer Gewalt: zwischenstaatlicher Krieg, Bürgerkrieg, Terrorismus, politischer Mord, Militärputsch, Massenprotest/Aufstand, zivile Gewalt, organisierte Kriminalität/Kartelle, ethnische Säuberung, Völkermord, staatliche Unterdrückung ("The Landscape of Political Violence / Die Landschaft der politischen Gewalt").

Religiöse Gewalt steht in engem Zusammenhang mit religiösem Extremismus und umfasst Diskriminierung oder Segregation bestimmter religiöser Gruppen, Völkermord, Gruppengewalt sowie verbalen und nonverbalen Missbrauch. Rassengewalt wird durch ethnische und rassische Unterschiede, Unterschiede in Kultur und Sprache motiviert und kann sich in Diskriminierung, Völkermord, Bürgerkriegen und separatistischen Bewegungen äußern.

Unter sozialer Gewalt versteht man körperliche und emotionale Aggressionshandlungen, die darauf abzielen, sozialen Einfluss zu nehmen oder einer Person, einer Personengruppe oder der Gesellschaft als Ganzes körperlichen Schaden zuzufügen.

Geschlechtsspezifische Gewalt ist gezielte aggressive Handlungen und Drohungen aufgrund des Geschlechts und der Geschlechtsunsicherheit. Sie ist gekennzeichnet durch häusliche Gewalt, Gewalt durch einen Intimpartner, einschließlich extremer Formen der wirtschaftlichen Ausbeutung einer Person.

Eine Form politischer Gewalt ist Gewalt und Ausbeutung von Kindern, einschließlich aller Formen missbräuchlichen und grausamen Verhaltens gegenüber ihnen sowie sexueller Lust. Es ist wünschenswert, die Formen politischer Gewalt im Kontext ihrer geografischen und zeitlichen Verteilung sowie durch das Prisma alternativer Formen zu betrachten: gewaltloser Protest oder Widerstand. Die ersten Werke zu politischer Gewalt wurden in den 1970er Jahren von H. Nieburg ("Political Violence: The Behavioral Process") und T.R. Gurr ("Why Men Rebel") verfasst.

Political performance in the broadest sense is a means of attraction attention of both broad strata of voters and mass groups of the population. The concept of performance originates from art (from the English "*performance*"), and is a form of actionist art, where the work itself is the actions of the author, and viewers watch it in real time. Today many real events are dramatized so that they can get into the news. The content of a p. p. is considered to be a political message, which does not have a textual or verbalized part. The essence of performance as communicative phenomenon serves as a basis for understanding hidden actions of political actors. P. p. as a form of political protest expression acts as a concrete tool of political technologies. P.p. is a phenomenon that arose long before the Postmodernism age, but successfully entered the socio-cultural existence of today. It is an effective technology of interaction or influence. Another interpretation is the practice of political representation. Its purpose is to form emotions to a certain political subject or political situation or some political events and win the attention of the audience by appealing to irrational components of social consciousness. That is why politicians will continue to use performance and amusement for the necessary perception of political events.

Politische Performance im weitesten Sinne ist ein Mittel, um die Aufmerksamkeit sowohl breiter Wählerschichten als auch von Massengruppen der Bevölkerung zu gewinnen. Aber der Begriff "Performance" (engl. *performance – Theatervorstellung*) ist eine Form der aktionistischen Kunst, bei der das Kunstwerk die Handlungen des Autors sind, die das Publikum in Echtzeit verfolgt. Heute werden viele reale Ereignisse dramatisiert, damit sie in die Nachrichten kommen können.

Der Kern der politischen Performance ist ein politischer Bericht, der keinen textlichen oder verbalisierten Teil hat. Das Wesen der Performance als kommunikatives Phänomen ist die Grundlage für das Verständnis der verborgenen Handlungen der politischen Akteure. Als Ausdrucksform des politischen Protests ist politische Performance ein spezifisches Instrument der politischen Technologien. Politische Performance ist ein Phänomen, das lange vor der Postmoderne entstanden war, aber erfolgreich in soziokulturelles Leben der Gegenwart erfolgreich integrierte. Sie ist eine effektive Methode des Einflusses oder des Zusammenwirkens. Auch versteht man die politische Performance als ein Beispiel der politischen Vorführung, wobei sie benutzt wird, um die Gedanken über einen bestimmten Politiker oder ein politisches Ereignis zu beeinflussen. Mithilfe des Beeinflussens auf die irrationalen Teile gesellschaftlichen Bewusstseins, kann sie auch die Aufmerksamkeit der Menschen ziehen. Deshalb werden Politiker wieder diese theatralischen Inszenierungen benutzen, um die politischen Ereignisse günstig vorzustellen.

Populism (from the Latin *populous – people*) is a method of political action based on a direct appeal to the broad masses of the people in order to gain their support and involve them in solving political and social problems. P. is usually associated with the presence of a strong authoritarian charismatic leader who makes decisions on all major issues, while the masses are assigned the role of executors of his will. The appearance of the term "populism" dates back to the times of Ancient Rome, when in the II - I centuries. B.C. a movement of so-called "popular people" arose in the political arena, representing the interests of the numerous plebs. In the 1990s, the name p. began to be associated with the movement of broad sections of American farmers for agrarian reforms in the United States. In its general form, p. is an open political appeal to the people (in particular, the "electorate"), to the preferences and dreams of the latter, with opportunistic throws directed against the existing institutions of power, flattery of the "average citizen", etc. The emergence and entrenchment of p. in political practice is the personification and manifestation of the massification of politics, an example of the creation and use of effective strategies of political suggestion and manipulation. The most favorable conditions for the emergence and spread of p. are created in crisis societies, when, as a result of the destruction of traditional structures, a significant number of people find themselves in a state of impoverishment and try to find simple and understandable guidelines in new living conditions. The politics of p. speculates on the primitivism and sensitivity of the mass audience and at the same time reflects a spontaneous protest against the neglect of the needs and problems of ordinary people by the ruling elite, a protest against poverty, destitution and unemployment. As a certain ideological form of collectivism, p. advocates the recognition of the people as the main factor of politics, and considers the position of the common people as the main criterion for the positive content of the implemented reforms. In today's consumer society, p. goes beyond politics and expands into all other spheres of social life (religion, advertising, education, etc.).

Populismus (lateinisch *populous – Volk*) ist eine Methode politischen Handelns, die auf einem direkten Appell an die breiten Massen des Volkes basiert, um ihre Unterstützung zu gewinnen und sie in die Lösung politischer und sozialer Probleme einzubeziehen. Populismus wird in der Regel mit der Anwesenheit eines starken autoritären charismatischen Führers in Verbindung gebracht, der in allen wichtigen Fragen Entscheidungen trifft, während den Massen die Rolle der Vollstrecker seines Willens zugewiesen wird. Die Entstehung des Begriffs "Populismus" geht auf die Zeit von Römischem Reich zurück, als im 2.-1. Jahrhundert auf der politischen Bühne eine Bewegung sogenannter "Volksgruppen" entstand, die die Interessen der zahlreichen Plebs vertraten. In den 1990er Jahren begann man den Begriff Populismus mit der Bewegung breiter Schichten amerikanischer Landwirte für Agrarreformen in den Vereinigten Staaten in Verbindung zu bringen. Im Allgemeinen ist Populismus ein offener politischer Appell an das Volk (insbesondere an die "Wählerschaft"), an seinen Vorlieben und Träume, mit konjunkturbedingten Anschuldigungen gegen die bestehenden Machtinstitutionen, Schmeicheleien des "Durchschnittsbürgers" usw. Die Entstehung und Verankerung des Populismus in der politischen Praxis ist die Personifizierung und Manifestation der Massierung der Politik, ein Beispiel für die Schaffung und die Anwendung effektiver Strategien der politischen Suggestion und Manipulation. Die günstigsten Bedingungen für die Entstehung und Ausbreitung von Populismus werden in Krisengesellschaften geschaffen, wenn sich infolge der Zerstörung traditioneller Strukturen eine erhebliche Anzahl von Menschen in einem Zustand der Verarmung befindet und versucht, einfache und verständliche Wegweiser in neuen Lebensbedingungen zu finden. Die Politik des Populismus spekuliert auf den Primitivismus und die Sensibilität des Massenpublikums und spiegelt gleichzeitig einen spontanen Protest gegen die Vernachlässigung der Bedürfnisse und Probleme der einfachen Menschen durch die herrschende Elite, einen Protest gegen Armut, Not und Arbeitslosigkeit wider. Als eine bestimmte ideologische Form des Kollektivismus befürwortet der Populismus die Anerkennung des Volkes als Hauptfaktor der Politik und betrachtet die Stellung der einfachen Menschen als Hauptkriterium für den positiven Inhalt der durchgeführten Reformen. In der heutigen Konsumgesellschaft geht der Populismus über die Politik hinaus und erstreckt sich auf alle anderen Bereiche des gesellschaftlichen Lebens (Religion, Werbung, Bildung usw.).

Equal liberty is another important political term-neologism, introduced by the philosopher Etienne Balibar, which combines the concepts of “equality” and “freedom” (French: “*égaliberté*”; English: “*equaliberty*”) into one whole. The thinker emphasizes that these two concepts realize their true meaning only in complementarity and are in fact inferior without each other. Equality and freedom as a political principle or value can be expressed through the following formula: as freedom is impossible if there is no equality, so equality is impossible if there is no freedom. Traditionally, a certain third term has been added to them – community (“fraternity”) or property – but this third term acts rather as a mediator or interpreter (more left or right) in the tense relationship between liberty and equality. Equal freedom, in particular, is opposed to the heated debate in the “Cold War” between equality and freedom as allegedly oppositional political ideologies: they say, one political block (Soviet) exalted equality, but neglected freedom, and the other (Western-liberal) could boast of freedom, but without equality. In practice, equality without freedom contradicts itself: there are those who are “more equal than others” (J. Orwell). The same thing happens in the case of freedom without equality: a person has a huge choice, but cannot implement it due to a lack of resources and funds. E. Balibar suggests returning to the reading of the classic text "Declaration of the Rights of Man and Citizen" from the time of the Great French Revolution (August 26, 1789); it turns out that the concepts of “man” and “citizen” in this basic document coincide, and therefore demonstrate the impossibility of the existence of freedom without equality - and vice versa.

Gleiche Freiheit ist noch ein wichtiger politischer Neologismus, der von dem Philosophen Etienne Balibar geprägt wurde und die Begriffe “Gleichheit” und “Freiheit” (französisch: *égaliberté;* englisch: *equaliberty*) in sich vereint. Der Denker betont, dass diese beiden Begriffe nur in ihrer Komplementarität ihre wahre Bedeutung entfalten und allein unvollständig sind. Die gleiche Freiheit wie politischer Grundsatz oder Wert kann durch folgende Formel ausgedrückt werden: So wie die Freiheit unmöglich ist, wenn es keine Gleichheit gibt, so ist die Gleichheit unmöglich, wenn es keine Freiheit gibt.
Traditionell wurde diesen Begriffen ein dritter hinzugefügt – Gemeinschaft (“Brüderlichkeit”) oder Eigentum. Aber dieser dritte Begriff fungiert eher als Vermittler oder Interpret (von eher linker oder rechter Art) im Spannungsverhältnis zwischen Freiheit und Gleichheit. Die gleiche Freiheit wird mit der hitzigen Debatte zwischen Gleichheit und Freiheit im Kalten Krieg als vermeintlich gegensätzliche politische Ideologien kontrastiert. Der eine politische Block (sowjetische) verherrlichte die Gleichheit und vernachlässigte aber die Freiheit, während der andere Block (westliche liberale) rühmte sich der Freiheit, aber nicht der Gleichheit.
In der Praxis ist Gleichheit ohne Freiheit selbstnegierend: Es gibt diejenigen, die “gleicher als andere sind” (J. Orwell). Das Gleiche geschieht im Fall von Freiheit ohne Gleichheit: eine Person hat eine große Auswahl, kann diese aber aufgrund mangelnder Ressourcen und Mittel nicht realisieren. E. Balibar schlägt vor, zum klassischen Text der Erklärung der Menschen- und Bürgerrechte aus der Französischen Revolution (26. August 1789) zurückzukehren; es zeigt sich, dass die Begriffe “Mensch” und “Bürger” in diesem grundlegenden Dokument übereinstimmen und somit die Unmöglichkeit von Freiheit ohne Gleichheit - und umgekehrt - aufzeigen.

Syndicalism (from Latin *syndicus – mediator, representative*) is a socio-political movement that promotes the protection of labor rights and interests of workers by organizing into trade unions (syndicates).

S. as a movement was founded in the late 19th and early 20th centuries, mainly in Western Europe and North America, as a reaction to low wages, poor working conditions and exploitation of workers during the Industrial Revolution.

The main goals of s. are improving working conditions, increasing wages, reducing working hours, ensuring labor safety as well as fighting for social justice and reducing exploitation.

S. has many forms from concluding collective agreements with employers to organizing strikes and other forms of protest. The main principles of s. are solidarity between workers and active protection of labor rights, that is, all workers must support each other and act together to protect their rights; the right of employees to conduct collective negotiations with employers in order to conclude collective agreements that determine working conditions, wages and pension payments, etc. The management principles of syndicalists are as follows: internal democracy when decisions are made by voting and the elected leadership is accountable and responsible to its members; striving to create a just society in which workers have fair wages, decent working conditions and access to social benefits.

These principles define the main goals and values of s. aimed at supporting and protecting the rights and interests of workers in modern society.

Syndikalismus (lateinisch *syndicus – der Mittelsmann, der Vertreter*) ist eine soziale und politische Bewegung, die die Arbeitsrechte und auch die Interessen von den Arbeitskräften mithilfe der Gewerkschaften (Syndikaten) schützt.

Diese Bewegung entwickelte sich am Ende des 19. Jahrhunderts in Westeuropa und Nordamerika infolge der niedrigen Arbeitslöhne, schlechten Arbeitsbedingungen und Ausbeutung der Arbeiter in Zeiten der industriellen Revolution.

Die Syndikalisten setzten den Schwerpunkt auf Verbesserung der Arbeitsbedingungen, Erhöhung des Lohnes und Arbeitsschutzes, Reduktion der Arbeitszeit und Ausbeutung der Arbeiter und auch soziale Gerechtigkeit.

Es gibt viele Formen des Schutzes in Syndikalismus, von Gesellschaftsverträgen mit den Arbeitgebern zu Strikes oder anderen Protesten. Für das syndikalistische Weltbild sind die folgenden Prinzipien typisch: die Solidarität zwischen Arbeitskräften und dem Schutz der Arbeitsrechte, wobei jeder einander unterstützt und alle vereinen sich, um diese Rechte gemeinsam zu schützen; das Recht, die Gesellschaftsverträge mit den Arbeitgebern zu unterschreiben, um Arbeitsbedingungen, Arbeitslohn usw. zu definieren; die innere Demokratie, wobei alle Beschlüsse kollektiv mithilfe der Abstimmung gefasst werden und die gewählte Administration rechenschaftspflichtig ist; die Gesellschaft mit der sozialen Gerechtigkeit, in der alle Arbeitskräfte einen richtigen Lohn, gute Arbeitsbedingungen und soziale Leistungen haben.

Die vorgenannten Prinzipien sind wichtig für das richtige Verständnis von Zielen und Werten des Syndikalismus und dienen dazu, die Rechte und Interesse der Arbeitskräfte in der modernen Gesellschaft zu schützen.

Syncretism (from Greek *syncretismos – combination*) is the non-dismemberment of a phenomenon, which characterizes the initial stages of its development, as well as the unnatural connection of disparate elements in a certain integral totality, for example, the combination of disparate principles in eclectic philosophical systems, religious dogmas of various origin in the same creed, different styles in the artistic tradition, etc. In the history of the formation of philosophy, s. of the first and second kind took place. Syncretic formations include the so-called first or pre-Socratic ancient Greek philosophy, since it closely intertwines practical knowledge and worldview orientation of myth, specific knowledge and considerations of a general philosophical nature, often with significant admixtures of assumptions that are in no way consistent with experience. The splitting of this syncretic formation led already in the time of Aristotle to the opposition of philosophy to myth and religion, as well as to the selection of specific scientific and philosophical approaches to understanding reality. The emergence of syncretic formations often results in the opposition of alternative philosophical doctrines in philosophy: the reduction of the opposition between rationalism and irrationalism, empiricism and rationalism, externalism and internalism, holism and reductionism, etc., which gives an impetus to the revision of the original principles and approaches to the solution of a long-discussed philosophical problem and the emergence of new ones original and promising philosophical directions, free from internal contradictions.

Synkretismus (griechisch: *syncretismos – Kombination*) ist die Untrennbarkeit eines Phänomens, die die Anfangsstadien seiner Entwicklung charakterisiert, sowie die unnatürliche Verbindung heterogener Elemente in einer bestimmten integralen Totalität, beispielsweise die Kombination von unterschiedlichen Prinzipien in eklektischen philosophischen Systemen, religiöse Dogmen unterschiedlichen Ursprungs in einem Glaubensbekenntnis, unterschiedliche Stile in der künstlerischen Tradition usw. In der Geschichte der Philosophiebildung gab es sowohl Synkretismus des ersten als auch des zweiten Typs. Zu den synkretistischen Formationen gehört die sogenannte erste oder vorsokratische antike griechische Philosophie, weil sie praktisches Wissen und weltanschauliche Orientierung des Mythos, spezifisches Wissen und Überlegungen allgemeiner philosophischer Natur eng miteinander verknüpft, oft mit erheblichen Beimischungen von Annahmen, die in keiner Weise mit Erfahrung übereinstimmten. Die Spaltung dieser synkretistischen Formation führte bereits zu Aristoteles Zeit zur Gegenüberstellung der Philosophie von Mythos und von Religion sowie zur Absonderung der konkreten wissenschaftlichen und philosophischen Ansätze, zum Verständnis der Wirklichkeit. Die Entstehung synkretistischer Formationen in der Philosophie führt oft zur Konfrontation alternativer philosophischer Doktrinen: die Verringerung des Gegensatzes von Rationalismus und Irrationalismus, Empirismus und Rationalismus, Externalismus und Internalismus, Holismus und Reduktionismus usw., was zur Nachprüfung der originellen Prinzipien und Ansätze zur Lösung eines seit langem diskutierten philosophischen Problems und die Entstehung neuer origineller und vielversprechender philosophischer Richtungen, die von inneren Widersprüchen frei sind, anregt.

Social action is a form or method of solving social problems and contradictions, which are caused by the clash of major social forces' interests and needs. S. a. includes any action taken by a social entity to achieve its goals in a certain socio-cultural situation. S. a. has two indispensable features, namely, subjective motivation of the acting individual or group, and orientation towards other people's behavior. S. a. is a basic sociological concept, which was explained by Max Weber. Weber distinguished four types of s.a.: goal rational, value rational, traditional, and affective. S. a. is a unit of sociological analysis that interprets the essence and explains the consequences of people's activities in a society.

According to Max Weber, there are four types of s. a., which differ in the awareness and rationality of the acting subject. These are the following types:

- ***A goal rational*** action is an action oriented at achieving a specific goal by using the most efficient means, regardless of ethical, emotional, or traditional constraints. For example, an entrepreneur who chooses the most profitable strategy for their business, neglecting environmental or social consequences.
- ***A value rational action*** is an action based on a belief in the absolute value of some idea, norm, principle or goal that is not amenable to rational criticism or justification. For example, a revolutionary who sacrifices their life for the freedom of their people, or a believer who adheres to religious commandments, regardless of the circumstances.
- ***An affective action*** is an action determined by the predominant influence of emotions, feelings, mood or impulses on the behavior of the acting subject. For example, a lover who expresses their passion for the object of their love, or a criminal who kills being spurred by hatred or lust.
- ***Traditional action*** is an action relying on habits, conventions, learned rules or traditions that do not require understanding or justification. For example, peasants who cultivate the land the way their ancestors did, or a citizen who observes etiquette without pondering over its sense.

Soziales Handeln ist eine Form oder Methode zur Lösung sozialer Probleme und Widersprüche, die auf dem Aufeinandertreffen der Interessen und Bedürfnisse der wichtigsten sozialen Kräfte in der Gesellschaft beruht. Soziales Handeln umfasst jede Handlung, die eine soziale Tätigkeit vornimmt, um seine Ziele in einer bestimmten soziokulturellen Situation zu erreichen. Soziales Handeln hat zwei notwendige Merkmale: die subjektive Motivation des handelnden Individuums oder der Gruppe und die Orientierung am Verhalten anderer Menschen. Soziales Handeln ist eines der wichtigsten Konzepte der Soziologie, das von Max Weber vorgeschlagen wurde. Weber unterscheidet vier Arten vom sozialen Handeln: zielorientiertes, wertrationales, traditionelles und affektives Handeln. Soziales Handeln ist eine Einheit der soziologischen Analyse, die es uns ermöglicht, die Bedeutung und die Folgen der Aktivitäten der Menschen in der Gesellschaft zu erklären.

Nach Max Weber gibt es vier Arten vom sozialen Handeln, die sich durch den Grad des Bewusstseins und der Rationalität des Akteurs unterscheiden. Dies sind die folgenden Typen:

- ***Zielgerichtetes Handeln*** ist Handeln, das darauf abzielt, ein bestimmtes Ziel mit den wirksamsten Mitteln zu erreichen, unabhängig von ethischen, emotionalen oder traditionellen Zwängen. Zum Beispiel ein Unternehmer, der die profitabelste Strategie für sein Unternehmen wählt und dabei ökologische oder soziale Konsequenzen vernachlässigt.
- ***Wertrationales Handeln*** ist ein Handeln, das auf dem Glauben an den absoluten Wert einer Idee, Norm, eines Prinzips oder eines Ziels basiert, das keiner rationalen Kritik oder Rechtfertigung zugänglich ist. Zum Beispiel ein Revolutionär, der sein Leben für die Freiheit seines Volkes opfert, oder ein Gläubiger, der sich unabhängig von den Umständen an religiöse Gebote hält.
- ***Affektives Handeln*** ist eine Handlung, die durch den vorherrschenden Einfluss von Emotionen, Gefühlen, Stimmungen oder Impulsen auf das Verhalten des Akteurs bestimmt wird. Zum Beispiel ein Liebender, der seine Leidenschaft für das Objekt seiner Liebe zeigt, oder ein Verbrecher, der aus Hass oder Gier tötet.
- ***Traditionelle Handlungen*** sind Handlungen, die auf Gewohnheit, Sitten, erlernten Regeln oder Traditionen beruhen und keiner Reflexion oder Rechtfertigung bedürfen. Zum Beispiel ein Bauer, der sein Land so bewirtschaftet, wie es seine Vorfahren taten, oder ein Bürger, der sich an die Etikette hält, ohne über deren Bedeutung nachzudenken.

Social Semiotics is a social theory about the meaning and the construction of meanings that explores various aspects of text creation, embodying the tradition of interdisciplinary research at the intersection of linguistics, political science, psychology, sociology, and cognitive sciences. The term was initially introduced by British linguist Michael Halliday in 1978 in his paper "Language as Social Semiotics". By substantiating the deep connection between language and social structure, defining language as social behaviour, M. Halliday proves that language structure is the realisation of social structure. S. S. is the theory of communication, in which the research scope shifts towards the creation and interpretation of specific social practices and institutions. If the fundamental concept of semiotics is the term "sign", the key term of S. S. is the concept of "semiotic resource", the meaning of which is not predefined and does not depend on its use, making it possible to analyse the reproduction of the latter in the relevant historical and cultural contexts. S. S. expresses itself through its application to specific practices and issues, so s. s. should be considered not as a pure theory or an independent field of study, but as a form of research.

S. S. investigates all human semiotic systems because they are all social. Various aspects of modern society (language, sign language, images, music, clothing, food, etc.) are combined to create meaning, motivated versions of social reality where each element has cultural value and significance. Each social group is characterised by mechanisms of interaction between social categories based on race, class, gender, age, etc. (G. Kress and R. Hodge, "Social Semiotics"). Accordingly, the main objects of study in s. s. are language, meaning, society, their interaction and mutual influence.

Soziale Semiotik ist eine soziale Theorie über die Bedeutung und Konstruktion von Bedeutungen, die verschiedene Aspekte der Texterstellung untersucht und die Tradition interdisziplinärer Forschung an der Schnittstelle von Linguistik, Politikwissenschaft, Psychologie, Soziologie und Kognitionswissenschaften verkörpert. Der Begriff wurde erstmals 1978 vom britischen Linguisten M. Halliday in der Arbeit "Language as Social Semiotic" eingeführt.

Halliday M. begründet den tiefen Zusammenhang zwischen Sprache und sozialer Struktur und versteht Sprache als soziales Verhalten. Er beweist, dass Sprachstruktur die Verwirklichung sozialer Struktur ist. Soziale Semiotik ist eine Kommunikationstheorie, in der sich die Forschungsebene hin zur Schaffung und Interpretation spezifischer sozialer Praktiken und Institutionen verschiebt.

Wenn der Grundbegriff der Semiotik der Begriff "Zeichen" ist, dann ist der Schlüsselbegriff der sozialen Semiotik der Begriff der "semiotischen Ressource", deren Bedeutung nicht im Voraus festgelegt ist und nicht von ihrer Verwendung abhängt und dies ermöglicht die Reproduktion letzterer in den relevanten historischen und kulturellen Kontexten zu analysieren. Die soziale Semiotik offenbart sich durch die Anwendung auf bestimmte Praktiken und Probleme. Daher sollte die soziale Semiotik nicht als reine Theorie oder eigenständiger Forschungszweig, sondern als eine Form der Forschung betrachtet werden.

Die soziale Semiotik untersucht alle menschlichen semiotischen Systeme, weil sie alle sozial sind. Verschiedene Aspekte der modernen Gesellschaft (Sprache, Gebärdensprache, Bilder, Musik, Kleidung, Essen usw.) verbinden sich zu sinnvollen, motivierten Versionen der sozialen Realität, in denen jedes Element einen kulturellen Wert und eine kulturelle Bedeutung hat. Jede soziale Gruppe zeichnet sich durch Interaktionsmechanismen zwischen sozialen Kategorien basierend auf Rasse, Klasse, Geschlecht, Alter usw. aus (G. Kress und R. Hodge "Soziale Semiotik"). Dementsprechend sind Sprache, Bedeutung, Gesellschaft, deren Interaktion und gegenseitige Beeinflussung die Hauptforschungsgegenstände der Sozialsemiotik.

Social technologies encompass a broad spectrum of innovations, tools, and practices aimed at improving interaction, communication, and joint activity in a social context, as well as forecasting and diagnosing parameters of social processes.

These technologies are used to enhance social relations, as well as for community development, improvement of communication effectiveness, and contribution to solving social tasks. The main aspects of s. t. include the following: 1. Social networks serve not only as a means of communication but also as platforms for influencing public opinion. Platforms such as Facebook, Twitter, LinkedIn, and others allow people to find each other, exchange information, and communicate online. 2. Collective collaboration. This aspect involves opportunities for building an effective team to implement a specific project and achieve goals, as well as tools for collaborative task-solving and project work in groups, such as Google Docs, Slack, Trello. 3. Virtual space – forums and discussions, websites, and platforms for discussing various topics, where users can exchange thoughts and experiences. 4. Media communities, which allow the formation of both environments of co-thinkers and of experts. Blogs, forums, and other platforms for exchanging multimedia content and ideas. 5. Crowdfunding and crowdsourcing – models for engaging public in funding projects or obtaining ideas and solving tasks. 6. E-democracy as the application of technologies to improve citizen participation in decision-making and governance processes. 7. Internet of Things (IoT) in social applications; usage of connected devices to solve social issues and optimize living environments. These technologies facilitate interaction and information exchange among people, contribute to community cohesion, and facilitate solving social challenges through innovations.

However, s. t. have a sphere of application related to management and community formation. In this context, s. t. are a set of sequential operations, procedures for purposeful influence, and implementation of previously outlined tasks in the social sphere. This term can be applied to society management as well as to specific organizations and social entities. Several aspects of s. t. should be highlighted. Firstly, ***society management***. S. t. can help in organizing the management of economy, social environment, and culture. Secondly, ***organizational management level***.

Soziale Technologien sind eine breite Palette von Innovationen, Werkzeugen und Praktiken, die darauf abzielen, die Interaktion, Kommunikation und gemeinsame Aktivität im sozialen Kontext zu verbessern sowie die Parameter sozialer Prozesse vorherzusagen und zu diagnostizieren.

Diese Technologien werden eingesetzt, um soziale Beziehungen zu verbessern, Gemeinschaften zu entwickeln, die Effektivität der Kommunikation zu erhöhen und zur Lösung sozialer Probleme beizutragen. Zu den wichtigsten Aspekten der sozialen Technologie gehören die folgenden. 1. Soziale Netzwerke als Grundlage nicht nur für die Kommunikation, sondern auch für die Beeinflussung der öffentlichen Meinung. Plattformen wie Facebook, Twitter, LinkedIn und andere ermöglichen es Menschen, einander zu finden, Informationen auszutauschen und online zu kommunizieren. 2. Kollektive Zusammenarbeit. Dieser Aspekt umfasst die Fähigkeit, ein effektives Team aufzubauen, um ein bestimmtes Projekt umzusetzen und ein Ziel zu erreichen, sowie Tools zur gemeinsamen Lösung von Aufgaben und zur Arbeit an Projekten in einer Gruppe, wie z. B. Google Docs, Slack, Trello. 3. Virtueller Raum – Foren und Diskussionen, Websites und Plattformen zur Diskussion verschiedener Themen, auf denen Benutzer Meinungen und Erfahrungen austauschen können. 4. Medien-Communitys, die es ermöglichen, sowohl das Umfeld von Gleichgesinnten als auch das Umfeld von Experten zu bilden. Blogs, Foren und andere Plattformen führen zum Austausch von multimedialen Inhalten und Ideen. 5. Crowdfunding und Crowdsourcing sind Modelle, um die Öffentlichkeit dazu heranzuziehen, Projekte zu finanzieren oder Ideen zu sammeln und Probleme zu lösen. 6. E-Demokratie als Anwendung von Technologien zur Verbesserung der Prozesse der Bürgerbeteiligung an Entscheidungsfindung und Management. 7. Internet der Dinge (IoT) in sozialen Anwendungen (Apps); vernetzte Geräte nutzen, um soziale Probleme zu lösen und das Lebensumfeld zu optimieren. Diese Technologien erleichtern die Interaktion und den Informationsaustausch zwischen Menschen, tragen dazu bei, Gemeinschaften zusammenzubringen und helfen, gesellschaftliche Herausforderungen durch Innovation zu lösen.

Soziale Technologien haben jedoch ein Anwendungsgebiet, das mit der Management und Bildung von Gemeinschaften zusammenhängt. ***Soziale Technologien*** sind in diesem Zusammenhang eine Reihe

In organizations, s. t. include a series of actions to improve work efficiency, enhance employee motivation, rationalize relationships, and develop corporate culture. Thirdly, ***social work***. Various s. t. are used in social work, such as prevention, diagnosis, therapy, correction, rehabilitation, legal protection, mediation, and support. S. t. are an important tool for improving people's quality of life and society development. They assist to solve social tasks and ensure stability in various spheres.

aufeinanderfolgender Operationen, Verfahren der gezielten Beeinflussung und Umsetzung zuvor geplanter Aufgaben im sozialen Bereich. Dieser Begriff kann sowohl auf das Management der Gesellschaft als auch auf bestimmte Organisationen und soziale Objekte angewendet werden. Es lohnt sich, einige Aspekte der sozialen Technologien hervorzuheben. Erstens ist es ***die Verwaltung der Gesellschaft***. Soziale Technologien können dabei helfen, die Verwaltung der Wirtschaft, des sozialen Umfelds und der Kultur zu organisieren. Zweitens, ***die Verwaltung auf der Ebene von Organisationen***. In Organisationen umfassen soziale Technologien eine Reihe von Maßnahmen zur Steigerung der Arbeitseffizienz, zur Verbesserung der Mitarbeiteranreize, zur Rationalisierung von Beziehungen und zur Entwicklung der Unternehmenskultur. Drittens, ***Sozialarbeit***. Soziale Arbeit nutzt verschiedene soziale Technologien, wie Prävention, Diagnose, Therapie, Korrektur, Rehabilitation, Rechtsschutz, Mediation und Begleitung. Soziale Technologien sind ein wichtiges Instrument, um die Lebensqualität der Menschen zu verbessern und die Gesellschaft zu entwickeln. Sie tragen zur Lösung gesellschaftlicher Probleme bei und sorgen für Stabilität in verschiedenen Bereichen.

Spin-dictators is a new term introduced by economist Serhii Guriev and political scientist Daniel Treisman in the book “Spin-dictators. How the face of tyranny is changing in the XXI century” (2022; Ukrainian trans. 2023), by analogy with the well-known concept from the field of PR and public communication spin-doctors (that is, political advisers, professionals in working with the public and mass media, experts in rhetoric and psychological manipulations). The term “spin doctoring” in political science means managing information, presenting certain news from a favorable angle. Unlike classic dictators who used crude methods of mass repression, direct physical violence, murder, terror, fear, ideological imposition, new s-ds. operate in the field of media technologies, simulating democratic procedures, distorting information, ultimately building a comprehensive “informational autocracy”. After the Second World War, leaders such as Lee Kuan Yew of Singapore and Alberto Fujimori of Peru had already begun to implement subtle and flexible methods of monopolizing power; bet on the image of competence, masked censorship and built democratic institutions for the purpose of authoritarian control. Unlike the dictators of the Cold War, s-ds. in the XXI century don't really have an ideology, interested in spreading cynicism and disorientation. “Along with disinformation, they export immorality” (use of corruption, bribery of elites, blackmail, infiltration of Western alliances and institutions simultaneously to use them in their own interests and to discredit Western elites in the eyes of the domestic audience, use of military force to improve their image inside the country).

Spin-Diktatoren ist ein neuer Begriff, der von den Wirtschaftswissenschaftlern Sergej Guriew und dem Politikwissenschaftler Daniel Treisman in ihrem Buch “Spin-Diktatoren. Wie sich das Gesicht der Tyrannei im 21. Jahrhundert verändert” (2022; ukrainische Übersetzung 2023) geprägt wurde. Sie haben das in Analogie aus dem PR Bereich und öffentlicher Kommunikation spin-doctors (d. h. politische Berater, Fachleute für Öffentlichkeitsarbeit und Medien, Experten für Rhetorik und psychologische Manipulation) gemacht. Der Begriff “spin-doctoring” bedeutet in der Politikwissenschaft die Informationverwaltung und die Darstellung der bestimmten Nachrichten in einem günstigen Licht.

Im Gegensatz zu den klassischen Diktatoren, die sich brutaler Methoden der Massenunterdrückung, direkter physischen Gewalt, Mord, Terror, Angst und ideologischer Zumutung operieren, wirken die neuen Spin-Diktatoren im Bereich der Medientechnologien. Sie simulieren die demokratischen Verfahren, verfälschen Informationen und errichten schließlich eine umfassende “Informationsautokratie”.

Nach dem Zweiten Weltkrieg hatten solche Staatsoberhäupter wie Lee Kuan Yew aus Singapur und Alberto Fujimori aus Peru bereits damit begonnen, diskrete und flexible Methoden der Machtübernahme einzuführen; sie wetteten auf das Image der Kompetenz, maskierten die Zensur und bauten demokratische Institutionen auf, um autoritäre Kontrolle zu machen. Im Gegensatz zu den Diktatoren des Kalten Krieges haben die Spin-Diktatoren des einundzwanzigsten Jahrhunderts keine wirkliche Ideologie, sondern sind daran interessiert, Zynismus und Desorientierung zu verbreiten.

“Zusammen mit der Desinformation exportieren sie Unmoral” (Korruption, Bestechung von Eliten, Erpressung, Eindringen in westliche Bündnisse und Institutionen, um sie sowohl für ihre eigenen Interessen zu nutzen als auch um westliche Eliten in den Augen des internen Publikum zu diskreditieren, und Einsatz der Militärmacht, um ihr Image im eigenen Land zu verbessern).

Urbanization is a global process of population migration from rural areas to urban ones, which ultimately leads to the rapid growth of cities. The term itself comes from the Latin word “urbanus”, which literally is translated as urban. It began with the development of capitalism. Thus, in a narrow sense, u. refers to the growth and increase of the share of the urban population in the country, region, and world. In the broadest sense of the word, it is a world historical process of increasing the role of cities in the life of society, its gradual transformation into an urban one based on the nature of work, lifestyle, and culture, which is connected with the development of civilization and the course of scientific and technological progress. That is, the main sign of u. is the growth of cities, the increase of their influence on settlement and the corresponding complication of their functions. U. is a complex social phenomenon, a concept that characterizes modern trends in the development of socio-economic, political-legal, environmental and other components of social relations. U. is a political, collective process. Within its framework, many conflicting interests collide, and huge capital is created.

The search for of public administration mechanisms to ensure the rights, freedoms and legitimate interests of people in the urbanized territory, as well as the study of formation and implementation of the public policy directions in the conditions of u. are important tasks facing Ukrainian state authorities. These tasks are also important for politicians and the subjects of public administration of foreign countries, experts and international organizations.

Urbanisierung beschreibt man als der globale Prozess, wobei die Bevölkerung aus dem Land in die Städte migriert. Deshalb werden die Städte größer. Der Begriff stammt aus dem Lateinisch, wo das Wort “urbanus” wörtlich als “städtisch” übersetzt wird. Die Urbanisierung ist mit der Entwicklung des Kapitalismus verbunden.

Im engeren Sinn bezeichnet dieser Begriff die Steigerung der Stadtbevölkerung in eigenem Land, in der eigenen Region oder sogar in der Welt. Im breiten Sinn ist die Urbanisierung ein globaler Geschichtsprozess, der die Rolle der Städte im gesellschaftlichen Leben vergrößert. Das menschliche Leben verändert sich allmählich in das städtische Leben, denn immer mehr Menschen arbeiten und leben in den Städten. Diese Tendenz ist mit der Entwicklung der Zivilisation und dem wissenschaftlich-technischen Fortschritt verbunden. Das bedeutet, dass der Hauptsinn der Urbanisierung die Vermehrung der Städte und die Steigerung ihren Einfluss aufs Ansiedeln ist. Die Funktionen der Städte werden demnach mehr kompliziert.

Aber die Urbanisierung selbst ist die komplizierte soziale Erscheinung. Durch diese Erscheinung werden die moderne Entwicklungstendenzen von sozialen, ökonomischen, politischen, ökologischen und anderen Bestandteilen der sozialen Verhältnisse charakterisiert. Die Urbanisierung ist auch ein politischer und kollektiver Prozess. Sie beschwört der Interessenkonflikt herauf, wobei diese Interessen oft einander widersprechen, und wird das riesige Geldkapital geschöpft.

Eine der wichtigen Aufgaben der ukrainischen und ausländischen Staatsorgane, Politiker, Rechtssubjekte, Experten und internationalen Organisationen ist die solchen Leitungsmechanismen zu finden, die die Rechte, Freiheiten und rechtmäßigen Interessen der Menschen auf den urbanen Territorien sichern könnten. Sie sollen auch die Entwicklung und Verwirklichung der öffentlichen Entwicklungspolitik unter Verhältnissen der Urbanisierung erforschen.

Utopia (from Greek *u* – not and *topos – place*, that is, a place that does not exist) is a model of a fictional society as the embodiment of a social ideal, a worldview form of mastering the future. Along with the existing forms of development of the future in different historical eras – myth, apocalyptic, hiliasm, millenarianism – utopia is connected with the change of worldview paradigm in the Modern era. The author of the word "utopia" is the English writer, philosopher, statesman Thomas More, who in 1516 published a work with this name. Later, even earlier works began to be called us., the most famous of which is Plato's "State". The very word "utopia" contains the possibility of diametrically opposed interpretations of it, which indicates the complexity and multifaceted nature of its use. Often the description of social processes, to which it is impossible to apply the terms "reality" or "validity", is characterized by the concept of "utopia". In this context, u. is seen as the antithesis of reality. Various social, political and legal theories found a form in it for setting out programs for the future. U. was considered in relation to ideology (K. Mannheim), myth (J. Sorel), religion (M. Berdyaev). It can manifest itself in the form of a dream, a fantasy, an extrapolation, a warning, an alternative to reality, a model for future achievement, an experiment. U. appears both in a positive ("eutopia") and in a negative ("dystopia") form. Negative utopias are primarily cautionary utopias. The boundary between positive and negative utopias lies in the system of values. The historical realities of the 20th century, which led to a crisis of optimistic faith in man and his possibilities, clarify the fact that the revival of the utopian tradition in the 20th century related to the literary genre of dystopia. Pictures painted by anti-utopians are designed to show not admiration, but horror. Utopian thinking of the 20th century is presented by a series of famous dystopias: "What a wonderful new world!" O. Huxley (1932), "1984" by J. Orwell (1949), "Fahrenheit 451" by R. Bradbury (1953) and others.

Utopie (griechisch *U – nicht* und *topos – Ort*, also ein Ort, der nicht existiert) ist ein Modell einer scheinbaren Gesellschaft als Verkörperung eines gesellschaftlichen Ideals, einer Weltanschauungsform der Beherrschung der Zukunft. Zusammen mit den bestehenden Formen der Zukunftsentwicklung, die in verschiedenen historischen Epochen existierten, Mythos, Apokalyptik, Hiliasmus, Millenarismus, ist die Utopie mit dem Paradigmenwechsel der Weltanschauung in der Moderne verbunden. Der Autor des Wortes "Utopie" ist der englische Schriftsteller, Philosoph und Staatsmann Thomas More, der 1516 ein Werk mit diesem Namen veröffentlichte. Später wurden auch frühere Werke als Utopien bezeichnet, das berühmteste davon ist Platons "Staat". Das Wort "Utopie" selbst enthält die Möglichkeit von diametral entgegengesetzten Interpretationen, was auf die Komplexität und Vielschichtigkeit seiner Verwendung hinweist. Oftmals wird die Beschreibung der gesellschaftlichen Prozesse, auf die sich die Begriffe "Wirklichkeit" oder "Gültigkeit" nicht angewendet werden können, durch den Begriff der "Utopie" charakterisiert. In diesem Zusammenhang wird Utopie als Antithese zur Realität verstanden. Verschiedene soziale, politische und rechtliche Theorien fanden darin eine Form für die Präsentation von Zukunftsprogrammen. Utopie wurde in Bezug auf Ideologie (K. Mannheim), Mythos (J. Sorel), Religion (M. Berdyaev) betrachtet. Sie kann sich in Form eines Traums, einer Fantasie, einer Extrapolation, einer Warnung, einer Alternative der Realität, eines Modells für zukünftige Erfolge oder eines Experiments manifestieren. Utopie trifft sowohl in einer positiven ("Eutopie") als auch in einer negativen ("Dystopie") Form auf. Negative Utopien sind in erster Linie warnende Utopien. Die Grenze zwischen positiven und negativen Utopien liegt im Wertesystem. Die historischen Realitäten des 20. Jahrhunderts, die zu einer Krise des optimistischen Glaubens an den Menschen und seine Möglichkeiten führten, verdeutlichen die Tatsache, dass die Wiederbelebung der utopischen Tradition im 20. Jahrhundert mit dem literarischen Genre der Dystopie verbunden ist. Die von Anti-Utopisten gemalten Bilder sollen nicht Bewunderung, sondern Entsetzen zeigen. Utopisches Denken des 20. Jahrhunderts. präsentiert durch eine Reihe berühmter Dystopien: "Was für eine wundervolle neue Welt!" O. Huxley (1932), "1984" von J. Orwell (1949), "451 nach Fahrenheit" von R. Bradbury (1953) und andere.

Safety philosophy. Philosophers may consider the concept of security from multi-faceted perspectives; however, the central concept is security itself. The safety philosophy has developed through history within various philosophical schools. It gradually expanded its structure, encompassing, along with real and material security, spiritual security. An opinion persists that, for a long time, security was considered only in the context of the unification of the population within state entities. However, under the influence of Christian ideology, security came to be interpreted as personal inner experiences related to the spiritual state. Understanding of security continued to widen its boundaries: in New Time, the notion of the national state unity gained relevance and inspired the emergence of national security concepts. Thus, the notion of security broadened to include economic, cultural, legal, and personal security. The safety philosophy is important for social development and for improving people's quality of life. It helps solve social problems and ensure stability in various areas.

Philosophers approach the phenomenon of security from different angles, and their approaches may vary depending on their philosophical beliefs and research interests. We will present several philosophical approaches to interpreting the phenomenon of security. In the philosophy of politics and law, some philosophers view security through the lens of justice. They study how society can ensure safety for citizens by designing laws and institutions that guarantee their rights and freedoms. Other aspects, such as ethics and social philosophy, also deserve attention in terms of understanding security. Here, we explore ethical issues related to safety. This may include consideration of how society should balance security and personal freedom, and how to cater for the interests of vulnerable groups. Technological security is viewed through the lens of the philosophy of science. It is analyzed how technologies affect the safety of society. They may consider the ethical and social implications of new technology developments, including issues of privacy, data security, and military technology. The dynamics of social systems, i.e., how social systems are organized to ensure security and stability, is subject to philosophical consideration. They may analyze factors affecting societal sustainability, such as social inequality or cultural dynamics. Classical philosophical directions, such as the philosophy of

Sicherheitsphilosophie. Philosophen betrachten das Phänomen der Sicherheit unterschiedlich, aber der zentrale Begriff ist die Sicherheit selbst. Die Sicherheitsphilosophie hat sich in der Geschichte nach verschiedenen philosophischen Richtungen entwickelt. Allmählich erweiterte sie ihre Struktur, die nicht nur reale und materielle, sondern auch geistige Sicherheit umfasste. Es gibt die Meinung, dass Sicherheit lange Zeit nur im Zusammenhang mit der Vereinigung der Bevölkerung in staatlichen Einheiten betrachtet wurde. Unter dem Einfluss der christlichen Ideologie begann man jedoch, Sicherheit als die inneren Gefühle eines Menschen über seinen geistlichen Zustand zu verstehen. Anschließend wird der Begriff der Sicherheit erweitert: In der Neuzeit führte die Aktualisierung des Konzepts der Einheit der Nationalstaaten zur Entwicklung von Konzepten der nationalen Sicherheit. Dadurch wurde der Sicherheitsbegriff einschließlich der wirtschaftlichen, kulturellen, rechtlichen und persönlichen Sicherheit erweitert. Die Sicherheitsphilosophie ist wichtig für die Entwicklung der Gesellschaft und die Verbesserung der Lebensqualität der Menschen. Sie hilft gesellschaftliche Probleme zu lösen und Stabilität in verschiedenen Bereichen zu gewährleisten.

Das Phänomen der Sicherheit wird von Philosophen aus unterschiedlichen Richtungen betrachtet und ihre Ansätze können je nach ihren philosophischen Überzeugungen und Forschungsinteressen variieren. Hier sind einige philosophische Ansätze, um das Phänomen der Sicherheit zu verstehen. In der Politik- und Rechtsphilosophie betrachten einige Philosophen Sicherheit unter dem Gesichtswinkel der Gerechtigkeit. Sie untersuchen, wie die Gesellschaft die Sicherheit der Bürger gewährleisten kann, indem sie Gesetze und Institutionen schafft, die ihre Rechte und Freiheiten garantieren. Bemerkenswert sind Aspekte der Ethik und der Sozialphilosophie im Verständnis von Sicherheit. Hier werden ethische Fragen im Zusammenhang mit der Sicherheit untersucht. Dazu kann die Überlegung gehören, wie die Gesellschaft Sicherheit und persönliche Freiheit in Einklang bringen und wie die Interessen schutzbedürftiger Gruppen berücksichtigt werden können. Technologische Sicherheit wird unter dem Gesichtswinkel der Wissenschaftsphilosophie betrachtet. Es wird analysiert, wie sich Technologien auf die Sicherheit der Gesellschaft auswirken. Sie können die ethischen und sozialen Auswirkungen neuer Technologieentwicklungen

existentialism, also have their own manifestations in safety philosophy. Thus, individual security is under philosophical consideration. Philosophers such as those who adhere to the existentialist school can explore individual safety and personal choice in the face of uncertainty and absurdity.

The aforementioned approaches represent a few basic directions in the philosophical interpretation of security, and each of them makes a significant contribution into understanding and development of the concept of security in modern society.

berücksichtigen, einschließlich Fragen des Datenschutzes, der Datensicherheit und der Militärtechnologie.

Die Dynamik sozialer Systeme – wie soziale Systeme organisiert sind, um Sicherheit und Stabilität zu gewährleisten – ist ebenfalls ein Gegenstand philosophischer Betrachtungen. Sie können Faktoren analysieren, die die gesellschaftliche Unerschütterlichkeit beeinflussen, wie z.B. soziale Ungleichheit oder kulturelle Dynamiken. Auch klassische philosophische Richtungen, wie die Philosophie des Existentialismus, finden in der Sicherheitsphilosophie ihre Erscheinungen. So wird individuelle Sicherheit von Philosophen betrachtet. Philosophen, die z.B. zur existentialistischen Schule gehören, können die individuelle Sicherheit und persönliche Wahl unter Bedingungen von Unsicherheit und Absurdität erforschen.

Diese Ansätze stellen nur einige Richtungen im philosophischen Verständnis des Phänomens von Sicherheit dar und jeder von ihnen leistet einen wichtigen Beitrag zum Verständnis und zur Entwicklung des Sicherheitsbegriffs in der modernen Gesellschaft.

Philosophy of Peace. The science of the conditions and methods of world peace formation, of the peaceful, conflict-free existence of the world arose under the influence of numerous philosophical ideas. The contribution of E. Rotterdamus and F. Genz to its origin should be noted. The problems of peace became the object of research of several disciplines at the same time: *polemology, irrenology, conflict resolution and peace studies*, which for decades coexisted in the scientific environment and competed in the questions of methods of effective explanation and understanding of the phenomenon of peace. *In the study of peace,* two main schools have crystallized. The American traditional school (J. Barton) was mainly concerned with maintaining peace by analyzing national interests, interstate relations, arms control, disarmament, balance of power, methods of establishing peace "from above". The Scandinavian critical school (J. Galtung, B. Rolling, K. Boulding), based on the renewed social doctrine of the Catholic Church (encyclicals of John XXIII, Paul VI), studied the deep foundations of the conflict and developed t*he theory of positive peace* as a state of absence not only of immediate, but also and structural violence. Ukrainian scientists, whose works are used in this article, thoroughly contributed to the mentioned problems: M. Genyk highlights the methodological problems of interdisciplinary peace research (2021); G. Sytnyk explores the philosophical aspects of war and peace (2023). The methodological problem of peace studies is currently a certain instability of terminology. *Irenology* was initiated by theological concepts of the justification of peace between Christian denominations. However, the term did not catch on, and the expression "*peace research*" (English *peace research*, German *Friedens- und Konfliktforschung)* was more often used, although in some publications peace research and Irenology are used as synonyms. The initial judgment regarding the meaning of the concept "*peace*" is its opposition to the concept "*war*". In the absence of war, the concept of P. loses its meaning. P. is a policy that excludes violent means and military actions. In the area of international relations, *war and peace* denote a certain state of interaction between peoples – the state of hostilities between states or their absence. The sciences of peace, *paxology* (from the Latin *pax – peace*, *logos – science, teaching), irenology* – (from the Greek *eirnene* – peace), *myrology* – in the philosophical aspect

Die **Philosophie des Friedens** ist die Wissenschaft über Frieden und friedliche Koexistenz entwickelte sich unter dem Einfluss von mehreren philosophischen Konzepten. Erasmus von Rotterdam und F. Gentz beeinflussten Ihre Entstehung. Probleme des Friedens wurden zum Gegenstand der Forschung in mehreren Disziplinen gleichzeitig geworden. Das sind: die Polemologie, die Irenik, die Konfliktlösung und das Friedensstudium. Trotz ihrer gemeinsamen Koexistenz in der wissenschaftlichen Welt, es gibt einen Konflikt zwischen diese Wissenschaften, wenn es um das Phänomen des Friedens und seine Erklärung geht. Die Friedensforschung hat sich in zwei Hauptströmungen herausgebildet: amerikanische und skandinavische. Die Anhänger der traditionellen amerikanischen Strömung (J. Barton) glaubten, dass die Erhaltung des Friedens durch die Analyse der nationalen Interessen und internationalen Beziehungen, und auch durch die Kontrolle der Waffen, Entwaffnung und Kräftebilanz erreicht werden kann. Die Anhänger der kritischen skandinavischen Strömung (J. Galtung, B. Rolling und K. Boulding) benutzen die neue soziale Doktrin der katholischen Kirche (die Enzykliken von Johannes XXIII und Paulus VI), um die tiefen Grunde der Konflikte zu forschen.

Ukrainische Wissenschaftler, deren Arbeiten in diesem Artikel verwendet werden, haben maßgeblich zu den genannten Problemen beigetragen: M. Genyk beleuchtet die methodischen Probleme der interdisziplinären Friedensforschung (2021); H. Sytnyk untersucht die philosophischen Aspekte von Krieg und Frieden (2023). Sie haben die Theorie der positiven Welt entwickelt, in der es nicht nur keine direkte, sondern auch keine strukturelle Gewalt gibt. Die Irenik war zuerst eine Theorie, die sich auf den theologischen Konzepten des Friedens zwischen christlichen Konfessionen basierte. Doch der Begriff fand jedoch keinen Anklang, sodass man immer mehr den Begriff "Friedensforschung" benutzte. Aber in manchen wissenschaftlichen Publikationen werden die beiden Begriffe als Synonyme benutzt. Seinem Hauptsinn entsprechend wird das Konzept "Frieden" oft dem Konzept "Krieg" entgegengestellt. Falls es kein Krieg gibt, so wird den Begriff "Frieden" sinnlos.

Der Frieden ist auch eine Politik ohne Gewalt oder militärische Handlungen.

Wenn man über Krieg und Frieden in internationalen Beziehungen spricht, dann meint man vor allem entweder Kriegszustand oder Friedenszustand zwischen Ländern.

Direktor des französischen Instituts der Polemologie (griech. *polemos* – Krieg, Streit) Gaston Bouthoul schlug vor, eine interdisziplinäre Friedenswissenschaft zu fassen, um die Struktur und Funktionen des Krieges,

are inextricably linked with the *science of war* (*polemology,* from the Greek *polemos – war, enmity*). The founder of the new direction is considered to be the director of the French Institute of Polemology, G. Boutul, put forward the idea of creating an interdisciplinary science of peace, which would study the anatomy and functions of war and would seek to scientifically determine the objective and subjective conditions of lasting peace. The state of P. means the affirmation of order, the development or restoration of its ordered world, understandable, meaningful and familiar, which, however, does not exclude some evolution of the rules of interaction within the accepted model.

The state of P. must be established. This is achieved by understanding the acceptable norms of behaviour in the interaction between peoples, and primarily this concerns the borders of their territories. P. should be understood as *a set of rules and norms of behavior* in interaction with other peoples and the *boundaries* of their possessions, which are agreed upon through negotiations. Violation of agreements is punishable by military action. P. is not just the absence of war, it is also the result of *conventions or a peace treaty* that ended the war. P. is the establishment of some *order, rules of interaction.* The higher the level of interaction, the more developed the rules and regulation of behavior. If countries have no relationship, they are in a neutral state.

The change in the semantic field of the concept of "peace" in 1960−1980 and the emergence of the concept of positive peace influenced the replacement of the name "*peace research*" with "*peace studies*". Peace studies combined conflict studies, development studies, philosophical and ethical reflections, historical context and international relations theory. The topic of peace studies has expanded to environmental issues, the economic and cultural conflict between the North and the South. At the beginning 21st century more than 300 research centers and universities are engaged in peace studies as an academic discipline. Modern peace studies focus on issues of climate change, terrorism, sustainable development, states in decline, human rights violations. Scientists predict that the transition to *a hybrid type of wars* and the emergence of new threats to international security will stimulate the emergence of new areas of peace studies.

und auch objektive und subjektive Bedienungen des Friedens zu forschen.

Der Friedenszustand sieht die Ordnung, ihrer Ausbau oder Wiederaufbau vor. Diese Ordnung hat auf die gewohnte, verständliche und sinnvolle Weltmodelle Beziehung, doch es meint nicht, dass es keine Evolution in Rahmen dieser Modelle gibt.

Der Friedenszustand soll rechtlich bestätigt werden. Er entsteht durch die gegenseitigen Verständigung über die zulässige Verhaltensregeln, die die Beziehungen zwischen den Menschen bestimmen. Hier geht es vor allem um die Grenzen der Länder. Deshalb soll man der Frieden als die mithilfe der Verhandlungen bestimmte Gesamtheit der Rechtsnormen und Regeln über die zulässige Verhaltensweise im Umgang mit den anderen Völkern und die Grenzen ihren Länder verstehen. Die Verletzung dieser Normen kann einen Krieg als Strafe anzetteln.

Der Frieden kann nicht nur der Mangel von Krieg, sondern auch ein Ergebnis des Friedensvertrages, der den Krieg beendet, sein. Auch ist der Frieden ein Festlegen der Ordnung und Regeln, die die Beziehungen zwischen Menschen kontrollieren. Je größer das Zusammenwirken ist, desto mehr entwickelt sind diese Regeln.

Ohne irgendwelche Beziehungen sind die Länder gegeneinander neutral.

Die im Laufe der 1960-1980 Jahres aufkommenden Änderungen des Begriffes "Frieden" und das Konzept des positiven Friedens beeinflussten den Begriff "Friedensstudium". Die Bedeutung hat sich von "Friedensstudium" zu "Friedensforschung" verändert. Die Erlernung des Friedens umfasst Konfliktetstudium (conflict studies), Entwicklungsstudium (development studies), philosophischen und ethischen Theorien, historischen Kontext und Theorie der internationalen Beziehungen. Heute beschäftigt sich diese Wissenschaft auch mit der Ökologie und ökonomischen und kulturellen Konflikt zwischen Süden und Norden.

Mehr als 300 Universitäten am Anfang des XXI. Jahrhunderts studieren die Erlernung des Friedens als das akademische Studienfach. Die modernen Forscher in diesem Gebiet befassen sich mit den Probleme der Klimawandel, Terrorismus, stabilen Entwicklung, unentwickelten Staaten, Verletzungen der menschlichen Rechte usw. Eine der methodologischen Probleme dieser Wissenschaft ist eine Differenz der Terminologie. Aber die Forscher glauben, dass die hybriden Kriege als die neue Form der Kriegführung und die anderen Gefährdungen der internationalen Sicherheit das Aufkommen von neuen Richtungen des Friedensstudiums einen Impuls geben können.

Management philosophy is a branch that studies the basic principles, values, theories, and concepts that underlie management activities in organizations. It strives to understand the essence and nature of management, define its purpose and tasks, develop, and improve strategies and methods that facilitate achieving the goals of an organization or system. M. ph. defines the core values and mission of an organization producing strategies and actions. M. ph. also devotes considerable attention to the notion of leadership, methods of managerial influence and interaction within a team. M. ph. studies how an organization designs and implements strategies aimed at achieving its long-term goals. In addition, m. ph. focuses on ethical aspects of management and its social responsibility and analyzes the impact of the organization's culture on its management activities and performance. Strategies for managing innovation and reformation processes in the organization are a relevant direction for the m. ph.

M. ph. helps to determine the fundamental principles that define the effectiveness and success of managerial activities. It serves as a basis for managerial thinking concepts that incorporate the needs of modern organizations in conditions of constant change and a competitive environment.

Managementphilosophie ist ein Bereich, der die Grundprinzipien, Werte, Theorien und Konzepte untersucht, die den Managementaktivitäten in Organisationen zugrunde liegen. Sie zielt darauf ab, das Wesen und die Natur des Managements zu verstehen, seinen Zweck und seine Aufgaben zu definieren sowie Strategien und Methoden zu entwickeln und zu verbessern, die dazu beitragen, die Ziele der Organisation oder des Systems zu erreichen.

Die Managementphilosophie definiert die Grundwerte und Mission der Organisation, aus denen Strategien und Maßnahmen abgeleitet werden. In der Managementphilosophie wird dem Thema Führung, Methoden der Führungsbeeinflussung und Interaktion im Team große Aufmerksamkeit geschenkt. Die Managementphilosophie befasst sich mit der Bildung und Umsetzung von Strategien, die darauf abzielen, die langfristigen Ziele der Organisation zu erreichen. Darüber hinaus konzentriert sich die Managementphilosophie auf die Berücksichtigung der ethischen Aspekte des Managements und seiner Verantwortung gegenüber der Gesellschaft. Der Einfluss der Kultur der Organisation auf ihre Managementtätigkeit und die Leistung wird analysiert. Die aktuelle Richtung der Managementphilosophie sind Strategien für die Steuerung von Innovations- und Veränderungsprozessen in der Organisation.

Die Managementphilosophie hilft dabei, die Grundprinzipien zu identifizieren, die die Wirksamkeit und den Erfolg von Managementaktivitäten bestimmen. Es dient als Grundlage für die Entwicklung von Management-Denkkonzepten, die die Bedürfnisse moderner Organisationen unter Bedingungen der ständigen Veränderungen und des Wettbewerbsumfelds berücksichtigen.

Digital anthropology (other possible names: technoanthropology, virtual anthropology, cyberanthropology) is a new field of research (emerged in the late twentieth century), an interdisciplinary field that dialogues with classical social and cognitive sciences, focuses on transformations related to the Internet, enabling a range of new social phenomena. D. a. is often defined as an anthropological study of the interaction between people and digital technologies, including social media, mobile devices, virtual reality, and artificial intelligence. Cyberspace is seen as a new field of anthropological research. D. a. studies online communities, virtual worlds, digital labour practices, digital identity, and the impact of digital technologies on society and human behaviour.

The main task of d. a. research is to understand and interpret the socio-cultural phenomena that emerge in the digital environment. Scientists analyse the worldview characteristics, social norms, practices, trends, collective memory, and value orientations of new online cultural practices that change human behaviour.

The main scientific issues of d. a. include:

artificial intelligence (learning and learning assistance; understanding creativity, intelligence and their role in human life);

algorithmic bias (online advertising, hiring practices), digital activity (the impact of various types of activity on social and political movements);

virtual reality (its impact on education, entertainment, and other forms of social interaction);

digital healthcare (impact of modern technologies on human health, understanding of the concept of “human health”, digital medical care);

digital globalisation (formation of national and transnational societies that may be geographically limited; impact on the understanding of national identity, national culture, traditions, etc.);

digital inequality (the problem of inequality in the distribution of digital resources in terms of access to education, healthcare, civic engagement, social and economic mobility);

digital identity (the impact of digital technologies on self-presentation and identification in the virtual space);

digital memory (the impact of digital technologies on the understanding of historical memory, cultural heritage, its maintenance and enhancement);

digital creativity (analysis of new forms of expression, cultural production and the impact of digital art);

digital addiction (the impact of digital technologies on mental health and well-being, social relationships and understanding of self-control);

digital morality (protection of confidential information, ensuring responsibility for certain actions in the virtual space).

Digitale Anthropologie (andere mögliche Namen: Technoanthropologie, virtuelle Anthropologie, Cyberanthropologie) ist ein neuer Forschungszweig (entstand Ende des 20. Jahrhunderts), ein interdisziplinäres Feld und Dialoge mit den klassischen Sozial- und Kognitionswissenschaften, das sich auf die damit verbundenen Transformationen konzentriert. Das Internet ermöglicht eine Reihe neuer sozialer Phänomene. Am häufigsten wird digitale Anthropologie als anthropologische Untersuchung der Interaktion zwischen Menschen und digitalen Technologien definiert, zu denen soziale Netzwerke, mobile Geräte, virtuelle Realität und künstliche Intelligenz gehören. Das Cyberspace gilt als neues Feld der anthropologischen Forschung. Die digitale Anthropologie untersucht Online-Gesellschaften, virtuelle Welten, digitale Arbeitspraktiken, digitale Identität und untersucht die Auswirkungen digitaler Technologien auf die Gesellschaft und das menschliche Verhalten.

Die Hauptaufgabe der Forschung in der digitalen Anthropologie besteht darin, soziokulturelle Phänomene im digitalen Umfeld zu verstehen und zu interpretieren. Wissenschaftler analysieren Weltanschauungsmerkmale, soziale Normen, Praktiken, Trends, kollektives Gedächtnis und Wertorientierungen neuer Online-Kulturpraktiken, die menschliches Verhalten verändern.

Zu den wichtigsten wissenschaftlichen Fragestellungen der digitalen Anthropologie gehören:

Künstliche Intelligenz (Ausbildung und Hilfe bei der Ausbildung; Verständnis von Kreativität, Intelligenz und ihrer Rolle im menschlichen Leben);

algorithmische Voreingenommenheit (Online-Werbung, Einstellungspraktiken), digitaler Aktivismus (die Auswirkungen verschiedener Arten von Aktivismus auf gesellschaftspolitische Bewegungen);

virtuelle Realität (ihre Auswirkungen auf Ausbildung, Unterhaltung und andere Formen sozialer Interaktion);

digitale Gesundheitsversorgung (Auswirkungen moderner Technologien auf die menschliche Gesundheit, Verständnis des Begriffs “menschliche Gesundheit”, digitale medizinische Assistenz);

digitale Globalisierung (Bildung nationaler und transnationaler Gesellschaften, die möglicherweise geografisch begrenzt sind; Auswirkungen auf das Verständnis nationaler Identität, nationaler Kultur, Traditionen usw.);

digitale Ungleichheit (das Problem der Ungleichheit bei der Verteilung digitaler Ressourcen hinsichtlich des Zugangs zur Ausbildung, Gesundheitsversorgung, öffentlichen Aktivitäten sowie sozialer und wirtschaftlicher Mobilität);

digitale Identität (der Einfluss digitaler Technologien auf die Selbstdarstellung und Selbstidentifikation im virtuellen Raum);

digitales Gedächtnis (der Einfluss digitaler Technologien auf das Verständnis des historischen Gedächtnisses, des kulturellen Erbes, seiner Erhaltung und Reproduktion);

digitale Kreativität (Analyse neuer Formen des Selbstausdrucks, kultureller Produktion und Konsequenzen digitaler Kunst);

digitale Sucht (die Auswirkungen digitaler Technologien auf die psychische Gesundheit und das Wohlbefinden, soziale Beziehungen und das Verständnis von Selbstkontrolle);

digitale Moral (Schutz vertraulicher Informationen, Gewährleistung der Verantwortung für bestimmte Handlungen im virtuellen Raum).

Values are important, desirable and positively connoted ideas and perceptions about moral, aesthetic, social and political principles and beliefs, both of an individual and of society or a separate social group.

V. are the reflection of the phenomenon of ideological content which is the most important for an individual, social group or society as a whole. As a rule, they reflect what is important for a comfortable life. Accordingly, an unambiguous perception of value or v. allows identifying oneself and one's own interests correctly in the context of various socio and political phenomena or personal relationships in the context of a single group or the whole mankind.

Most often, v. are associated with certain cultural features of the development and functioning of the society, respectively. Thus, v. may have a certain cultural basis, and accordingly, be those that are predominant for the majority of the relevant society.

Here it is worth outlining the possibility of the existence of social v. or v. of a certain group and individual v. as well. In certain aspects, these v. may not be similar and largely depend on the peculiarities of the worldview of each individual.

V. have the ability to be transformed under the influence of social challenges and consequences of the transformation of the society. What could have been important even a decade ago recedes into the background due to the acquisition and appearance of new problems.

Werte sind wichtige, wünschenswerte und positiv konnotierte Ideen und Vorstellungen über moralische, ästhetische, soziale und politische Grundsätze und Überzeugungen eines Individuums, einer Gesellschaft oder einer bestimmten sozialen Gruppe.

Werte spiegeln die wichtigsten ideologischen Phänomene für ein Individuum, eine soziale Gruppe oder die Gesellschaft als Ganzes wider. In der Regel spiegeln sie wider, was für komfortables Leben wichtig ist. Dementsprechend ermöglicht die eindeutige Wahrnehmung eines Wertes oder von Werten eine korrekte Identifizierung der eigenen Person und der ihr innewohnenden Interessen im Zusammenhang mit verschiedenen soziopolitischen Phänomenen oder persönlichen Beziehungen im Kontext einer bestimmten Gruppe oder der gesamten Menschheit.

Meistens sind Werte mit bestimmten kulturellen Eigenheiten der Entwicklung und des Funktionierens einer Gesellschaft verbunden. Als solche können Werte eine bestimmte kulturelle Grundlage haben und dementsprechend von der Mehrheit der betreffenden Gesellschaft bevorzugt werden.

In diesem Zusammenhang ist auf die Möglichkeit hinzuweisen, dass es öffentliche Werte oder die Werte einer bestimmten Gruppe und individuelle Werte gibt. In bestimmten Aspekten sind diese Werte nicht unbedingt ähnlich und hängen weitgehend von den Besonderheiten der Weltanschauung jedes einzelnen Individuums ab.

Werte haben die Fähigkeit, sich unter dem Einfluss sozialer Herausforderungen und der Folgen des gesellschaftlichen Wandels zu verändern. Was vor einem Jahrzehnt vielleicht noch wichtig war, gerät in den Hintergrund, wenn neue Herausforderungen auftauchen.

АКТУАЛЬНІ ФІЛОСОФСЬКО-ПОЛІТИЧНІ ТЕРМІНИ І ПОНЯТТЯ
з перекладом на англійську і німецьку

Термін / Поняття	***Переклад***	
	англ.	***нім.***
Автократія	**Autocracy**	**Autokratie, *f***
Авторитаризм	**Authoritarianism**	**Autoritarismus, *m***
Авторитет	**Authority**	**Autorität, *f***
Адикція влади	**Power Addiction**	**Machtabhängigkeit, *f***
Аксіологія	**Axiology**	**Axiologie, *f***
Антиутопія	**Dystopia/Anti-utopia**	**Antiutopie, *f* /Dystopia, *f***
Антиутопічне мислення	**Dystopian Thinking**	**antiutopisches Denken, *n***
Безпекове мислення	**Safety Thinking**	**Sicherheitsdenken, *n***
Благо	**Blessing**	**Gut, *n* /Heil, *n* /Nutzen, *m* / Wohl, *n* / Wohlfahrt, *f***
Брендинг ***Партійний бренд***	**Branding** ***Party Brand***	**Branding, *n*** ***Partymarke, f (Partybrend)***
Війна *див.* **Гібридна війна**	**War** ***Hybrid War***	**Krieg, *m*** ***Hybride Kriegsführung, f***
Віртуальна антропологія *див.* Цифрова антропологія	***Virtual anthropology*** *see* Digital anthropology	***Virtuelle Anthropologie, f*** *Sieh:* Digitale Anthropologie
Віртуальна держава ***Мікронація*** ***Криптархія***	**Virtual State** ***Micronation*** ***Cryptoarchy***	**Virtueller Staat, *m*** ***Mikronation, f*** ***Kryptoarchie, f***
Гегемонія	**Hegemony**	**Hegemonie, *f***
Гедонізм	**Hedonism**	**Hedonismus, *m***
Геополітичні конфлікти	**Geopolitical Conflicts**	**Geopolitischer Konflikt, *m*** **Geopolitische Streitsache, *f***
Гібридна війна	**Hybrid War**	**Hybrider Krieg, *m***
Глокалізація	**Glocalization**	**Glokalisierung, *f***
Гуманітарна безпека	**Humanitarian Security**	**Humanitäre Sicherheit, *f***
Демократія	**Democracy**	**Demokratie, *f***
Дискурс ***Політичний дискурс***	**Discourse** ***Political Discourse***	**Diskurs, *m*** ***Politischer Diskurs, m***
Егалітаризм	**Egalitarianism**	**Egalitarismus, *m***

Екологізм	**Ecologism**	**Ökologismus, *m***
Еліта	**Elite**	**Elite, *f***
Енвайронменталізм	**Environmentalism**	**Environmentalismus, *m***
Етика влади	**Ethics of Power**	**Ethik der Macht, *f***
Етнократія	**Ethnocracy**	**Ethnokratie, *f***
Етноцид	**Ethnocide**	**Ethnozid, *n***
Етнополітична аксіологія	**Ethnopolitical Axiology**	**Ethnopolitische Axiologie, *f***
Жадоба влади	**Lust for Power**	**Gier nach Macht/ Gier, *f***
Інтерес	**Interest**	**Interesse, *n***
Інформаційна війна	**Information War**	**Informationskrieg, *m***
Іренологія *див.* Філософія миру	***Irenology*** *see* Philosophy of Peace	***Irenologie, f*** *Sieh:* Philosophie des Friedens
Какістократія	**Kakistocracy**	**Kakistokratie, *f***
Квір-анархізм	**Queer Anarchism**	**Queer Anarchismus, *m***
Кіберантропологія *див.* Цифрова антропологія	***Cyber Anthropology*** *see* Digital Anthropology	***Cyber-Anthropologie, f*** *Sieh:* Digitale Anthropologie
Конвергенція етнічна	**Ethnic Convergence**	**Ethnische Konvergenz, *f***
Контрдемократія	**Counter-Democracy**	**Gegendemokratie, *f***
Конформізм	**Conformism**	**Konformismus, *m***
Корупція	**Corruption**	**Korruption, *f***
Кратологія	**Kratology**	**Kratologie, *f***
Криптархія *див.* Віртуальна держава	***Cryptoarchy*** *see* Virtual State	***Kryptoarchie, f*** *Sieh:* Virtueller Zustand
Критичне мислення	**Critical Thinking**	**Kritisches Denken, *n***
Лібералізм	**Liberalism**	**Liberalismus, *m***
Ліберальна демократія	**Liberal Democracy**	**Liberale Demokratie, *f***
Лібертаріанство	**Libertarianism**	**Libertarismus, *m***
Лідерство	**Leadership**	**Führung, *f***
Лобізм	**Lobbying**	**Lobbyismus, *m***
Мережева війна	**Network Warfare**	**Netzwerk-Kriegsführung, *f***
Мікронація *див.* Віртуальна держава	***Micronation*** *see* Virtual State	***Mikronation, f*** *Sieh:* Virtueller Staat
Мілітаризм	**Militarism**	**Milliarismus, *m***

Мир *див.* Філософія миру	**Peace**	**Frieden, *m***
Моральна паніка	**Moral Panic**	**Moralische Panik, *f***
Мультикультуралізм	**Multiculturalism**	**Multikulturalismus, *m***
Націоналізм	**Nationalism**	**Nationalismus, *m***
Національна ідея	**National Idea**	**Nationale Idee, *f***
Неопатримоніалізм	**Neopatrimonialism**	**Neo-Patrimonialismus, *m***
Паксологія *див.* Філософія миру	***Paxology*** *see* Philosophy of Peace	***Paxologie, f*** *Sieh:* Philosophie des Friedens
Партійний бренд *див.* Брендинг	***Party Brand*** *see* Branding	***Partymarke, f (Partybrend)*** *Sieh:* Branding
Поленологія *див.* Політична філософія війни, Філософія миру	***Pollenology*** *see* Political Philosophy of War, Philosophy of Peace	***Pollenologie, f*** *Sieh:* Politische Philosophie des Krieges, Philosophie des Friedens
Політика ***Активна політика***	**Politics** ***Active Policy***	**Politik, *f*** ***Aktive Politik, f***
Політична гносеологія	**Political Epistemology**	**Politische Erkenntnistheorie, *f***
Політична дискримінація	**Political Discrimination**	**Politische Diskriminierung, *f***
Політична корупція	**Political Corruption**	**Politische Korruption, *f***
Політична етика	**Political Ethics**	**Politische Ethik, *f***
Політична філософія війни ***Поленологія***	**Political Philosophy of War** ***Pollenology***	**Politische Philosophie des Krieges, *f*** ***Pollenologie, f***
Політичне насилля	**Political Violence**	**Politische Gewalt, *f***
Політичний дискурс *див.* Дискурс	***Political Discourse*** *see* Discourse	***Politischer Diskurs, m*** *Sieh:* Diskurs
Політичний перформанс	**Political Performance**	**Politische Performance, *f***
Популізм	**Populism**	**Populismus, *m***
Примордіалістська концепція нації	**Primordialist Concept of the Nation**	**Primordialistisches Konzept der Nation, *n***
Пропаганда	**Propaganda**	**Propaganda, *f***
Псевдоідеали та антиідеали	**Pseudo-Ideals and Anti-Ideas**	**Pseudoideale und Antiideale, *pl***
Рівносвобода	**Equal Liberty**	**Gleiche Freiheit, *f***

Синдикалізм	**Syndicalism**	**Syndikalismus, *m***
Синкретизм	**Syncretism**	**Synkretismus, *m***
Система міжнародної безпеки	**System of Snternational Security**	**Internationales Sicherheits-system, *n***
Соціальна біфуркація	**Social Bifurcation**	**Soziales Bifurcation, *f***
Соціальна дія	**Social Action**	**Soziales Handeln, *n***
Соціальна семіотика	**Social Semiotics**	**Soziale Semiotik, *f***
Соціальні технології	**Social Technologies**	**Soziale Technologien, *pl***
Спін-диктатори	**Spin-Dictators**	**Spin-Diktatoren, *pl***
Суспільство споживання	**Consumer Society**	**Konsumgesellschaft, *f***
Техноантропологія *див.* Цифрова антропологія	***Technoanthropology*** *see* Digital Anthropology	***Technoanthropologie, f*** *Sieh:* Digitale Anthropologie
Урбанізація	**Urbanization**	**Urbanisierung, *f***
Утопія	**Utopia**	**Utopie, *f***
Філософія безпеки	**Safety Philosophy**	**Sicherheitsphilosophie, *f***
Філософія миру ***Паксологія*** ***Іренологія***	**Philosophy of Peace** ***Paxology*** ***Irenology***	**Philosophie des Friedens, *f*** ***Paxologie, f*** ***Irenologie, f***
Філософія управління	**Management Philosophy**	**Managementphilosophie, *f***
Футурологічні концепції сучасності	**Futurological Concepts of Modernity**	**Zukunftskonzepte der Gegenwart, *f***
Цифрова антропологія ***Техноантропологія*** ***Віртуальна антропологія*** ***Кіберантропологія***	**Digital Anthropology** ***Technoanthropology*** ***Virtual Anthropology*** ***Cyber Anthropology***	**Digitale Anthropologie, *f*** ***Technoanthropologie, f*** ***Virtuelle Anthropologie, f*** ***Cyber-Anthropologie, f***
Цінності ***Демократичні цінності***	**Values** ***Democratic Values***	**Werte, *pl*** ***Demokratische Werte, f***
Цивілізаційний простір	**Civilization Space**	**Zivilisatorischer Raum, *m***

ЛІТЕРАТУРА

Albro R. Risk Assessment in Encounters between Culture and Security. USC Center on Public Diplomacy, Oct. 15, 2012. URL: http://uscpublicdiplomacy.org/blog/riskassessment-encounters-between-cultureand security

Anderson P. The H-Word: The Peripeteia of Hegemony. London : Verso, 2017. 208 p.

Aubert C., Ding H. Voter Conformism and Inefficient Policies. *Social Choice and Welfare*, No. 59, 2022. P. 207–249. doi: 10.1007/s00355-022-01391-w

APA Dictionary of Psychology. URL: https://dictionary.apa.org/

Balcells L., Stanton J. Violence against Civilians during Armed Conflict: Moving beyond the Macro- and Micro-Level Divide. URL: https://www.annualreviews.org/doi/pdf/10.1146/annurev-polisci-041719-102229

Balibar E. New Reflections on Equaliberty: Two Lessons, in: *Equaliberty: Political Essays*, Duke University Press Books, 2014. P. 99–131.

Balibar E. The Proposition of Equaliberty, in: *Equaliberty: Political Essays*, Duke University Press Books, 2014. P. 35–66.

Bealey F. The Blackwell Dictionary of Political Science: A User's Guide to its Terms. Wiley, 1999. P. 22–23.

Block W. E. Toward a Libertarian Theory of Inalienability: A Critique of Rothbard, Barnett, Smith, Kinsella, Gordon, and Epstein. *Journal of Libertarian Studies*, Vol. 17, 2003. P. 39–86.

Britannica Dictionary. URL: https://www.britannica.com/dictionary/

Butler J., Laclau E., Zizek S. Contingency, Hegemony, Universality: Contemporary Dialogues on the Left. London : Verso, 2011. 330 p.

Buzan B., Waever O., Wilde J. de. Security: A New Framework for Analysis. Boulder, CO : Lynne Rienner, 1998. 239 p.

Cambridge Dictionary. URL: https://dictionary.cambridge.org/dictionary/

Ceva E., Ferretti M. P. Political Corruption, Individual Behavior and the Quality of Institutions. *Politics, Philosophy & Economics*, Vol. 17, No. 2, 2018. P. 216–231. doi: 10.1177/1470594X17732067

Chamayou G. A Theory of the Drone. New York : The New Press, 2015. 293 p.

Chen J. Interest: Definition and Types of Fees for Borrowing Money. *Investopedia*, Aug. 29, 2023.

Christman J., Anderson J. (eds.). Autonomy and Challenges to Liberalism. Cambridge : Cambridge University Press, 2005.

Cohen S. Folk Devils and Moral Panics. The creation of the Mods and Rockers. London and New-York, 1972. URL: https://infodocks.files.wordpress.com/2015/01/stanley_cohen_folk_devils_and_moral_panics.pdf

Collective, Notes from Below (18 Jan. 2010). "Illegalism". Freedom. Archived from the original on 6 March 2012.

Cornell Law School. Legal Information Institute. URL: https://www.law.cornell.edu/wex/

Corruption. *Oxford Reference*. URL: https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/oi/authority.20110803095640745

Courtland S. D. Liberalism. *Stanford Encyclopedia of Philosophy*, 1996. URL: https://plato.stanford.edu/entries/liberalism/·

Cranston M. Ideology. *Britannica Dictionary. History & Society*. URL: https://www.britannica.com/topic/ideology-society

Critical Thinking: Definition and Structure. URL: https://research.acer.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=1039&context=ar_misc)

Dewey B. How We Think. URL: https://bef632.files.wordpress.com/2015/09/dewey-how-we-think.pdf

Dictionary.com. URL: https://www.dictionary.com/

Durant W. The Story of Philosophy: The Lives and Opinions of The Greater Philosophers. Simon and Schuster, 1926.– P.110-112. URL: https://www.math.hkust.edu.hk/~mamyan/sc1030/Will_Durant_StoryOfPhilosophy.pdf

Ferguson B., Zwolinski M. (eds.). The Routledge Companion to Libertarianism. London : Routledge, 2022.

Freeden M. Ideology. *Routledge Encyclopedia of Philosophy*. URL: https://www.rep.routledge.com/articles/thematic/ideology/v-1

Fridlund P., Vähäkangas M. Theological and Philosophical Responses to Syncretism. Beyond the Mirage of Pure Religion. Leiden and Boston : Brill, 2018.

Gaebler R. F. Liberal Nationalism by Yael Tamir. *Indiana Journal of Global Legal Studies*, Vol. 3, Iss. 1, Art. 18, 1995.

Glaser E. M. An Experiment in the Development of Critical Thinking. Teachers College, Columbia University, New York, 1941.

Gupta S. What is Lobbying and how is it Beneficial for Your Business? *Linkedin*, June 9, 2022. URL: https://www.linkedin.com/pulse/what-lobbying-how-beneficial-your-business-saransh-gupta

Guriev S., Treisman D. Spin Dictators: The Changing Face of Tyranny in the 21st Century. Princeton University Press, 2022. 360 p.

Halliday M. A. K. Language as Social Semiotic: The Social Interpretation of Language and Meaning. London : Edward Arnold, 1978. 256 p.

Halpin A. Ideology and Law. *Journal of Political Ideologies*, Vol. 11, 2006. P. 153–168.

Heywood P. (ed.). Routledge Handbook of Political Corruption. London : Routledge. 2018.

Hodge R., Kress G. Social Semiotics. Cambridge : Polity press, 1988. 285 p.

Horkheimer M. Traditionelle und Kritische Theorie. *Zeitschrift für Sozialforschung*, 1937. Jg. 6. Reprint 1980. München : Deutscher Taschenbuch Verlag GmbH & Co. KG, 1980.

Horst H., Miller D. (eds.). Digital Anthropology. London : Bloomsbury, 2012. URL: https: //voidnetwork.gr/wp-content/uploads/2016/10/Digital-Anthropology-edited-by-Heather-A.-Horst-and-Daniel-Miller.pdf

How States Define Lobbying and Lobbyist. *National Conference of State Legislatures.* URL: https://www.ncsl.org/ethics/how-states-define-lobbying-and-lobbyist

Immanuel Kant on Interest. *Philosophy Dictionary of Arguments.* URL: https://philosophy-science-humanities-controversies.com/listview-details.php?id=882407&a=$a&first_name=Immanuel&author=Kant&concept=Interest

Internet Encyclopedia of Philosophy. URL: https://iep.utm.edu/

Johnson C. W. Libertarianism through Thick and Thin. *The Freeman: Ideas on Liberty*, July-Aug. 2008. URL: https://fee-misc.s3.amazonaws.com/files/docLib/Johnson.pdf

Kaldor M. New and Old Wars: Organized Violence in a Global Era. Stanford University Press, 2007. 256 p.

Kalyvas S. The Landscape of Political Violence, in: *The Oxford Handbook of Terrorism*, Oxford University Press, 2019. P. 10–33.

Kalyvas S. N. Varieties of Political Violence. Unpublished Manuscript, Yale University, 2013.

Keynes J. M. The General Theory of Employment, Interest and Money. Palgrave Macmillan, 2007. 472 p. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/The_General_Theory_of_Employment,_Interest_and_Money

Kumar V., Nanda P. Social Media in Higher Education: A Framework for Continuous Engagement. *International Journal of Information and Communication Technology Education (IJICTE)*, Vol. 15, No. 1, 2019. P. 109–120.

Laclau E., Mouffe Ch. Hegemony and Socialist Strategy. London : Verso Books, 1985. 197 p.

Langton R. Objective and Unconditioned Value. *Philosophical Review*, Vol. 116, 2007. P. 157–185.

Leeuwen T. van. Introducing Social Semiotics. London : Routledge, 2005. 314 p.

Legal Regulation of Lobbying Activities in the Context of Public Decision Making. *Council of Europe*, July 2017. URL: https://rm.coe.int/legal-regulation-of-lobbying-activities/168073ed69

Libertarianism - Origins, Philosophy, Politics. *Britannica Dictionary. History & Society*. URL: https://www.britannica.com/topic/libertarianism-politics

Lobbying Disclosure Act. Sec. 3: Definitions. *United States Senate*. URL: https://www.senate.gov/legislative/Lobbying/Lobby_Disclosure_Act/3_Definitions.htm

Longman Dictionary of Contemporary English. URL: https://www.ldoceonline.com/dictionary/

Mansbach R., Taylor K. Introduction to Global Politics. New York : Routledge, 2017. 622 p.

Meet the Leaders of the World's Imaginary Nations. URL: https://qz.com/1196022/photos-the-leaders-control-some-of-the-small-nations-in-the-world

Mele A. Causation, Action, and Free Will, in: *Beebee H., Hitchcock C., Menzies N. (eds.). The Oxford Handbook of Causation.* Oxford, New York : Oxford University Press, 2009.

MicroCon 2015: Dictators of the World Unite at World Summit of Micronations - Countries Too Small to Count. URL: https://www.independent.co.uk/news/world/politics/microcon-2015-dictators-of-the-world-unite-at-world-summit-of-micronations-countries-too-small-to-count-10174346.html

Miller S. Institutional Corruption: A Study in Applied Philosophy. New York : Cambridge University Press, 2017. doi: 10.1017/9781139025249

Minogue K., Ball T., Dagger R. Liberalism. *Britannica Dictionary. History & Society*. URL: https://www.britannica.com/topic/liberalism

Moore A. Hedonism. *Stanford Encyclopedia of Philosophy*. Metaphysics Research Lab, Stanford University. 2019.

Nolte E. La Guerre Civile Européenne (1917–1945). Paris : Des Sytes, 672 p.

O'Connor T., Sandis C. (eds.). A Companion to the Philosophy of Action. Oxford : Blackwell, 2010. 638 p.

Oxford Advanced Learner's Dictionary. URL: https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/

Oxford English Dictionary. URL: https://www.oed.com/dictionary/

Oxford Reference. URL: https://www.oxfordreference.com/display/

Palmquist S. The Tree of Philosophy: A Course of Introductory Lectures for Beginning Students of Philosophy. Philopsychy Press,2000.URL:
file:///C:/Users/Zver/Downloads/The_Tree_of_Philosophy_A_course_of_intro.pdf

Paul E. F., Miller F. D., Paul J. (eds.). Liberalism: Old and New. New York : Cambridge University Press, 2007.

Paul R. et al. Critical Thinking Handbook: 6th-9th Grades. A Guide for Remodelling Lesson Plans in Language Arts, Social Studies, & Science. Sonoma State Univ., Rohnert Park, CA. Center for Critical Thinking and Moral Critique, 1989. URL: https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED308481.pdf

Pettitt R. Contemporary Party Politics. London : Palgrave Macmillan, 2014. 240 p.

Philographics Presents a Visual Dictionary of Philosophy: 95 Philosophical Concepts as Graphic Designs. URL: https://www.openculture.com/2017/01/philographics-presents-a-visual-dictionary-of-philosophy.html

Philosophy Dictionary of Arguments. URL: https://philosophy-science-humanities-controversies.com/

Raper S. Graphing The History of Philosophy. URL: https://www.openculture.com/2017/10/the-philosophers-web.html

Read J. Transindividuality, Equaliberty, Short-Circuit: Notes on the Recent Thought of Etienne Balibar. URL: http://www.unemployednegativity.com/2010/08/transindividuality-equaliberty-short.html

Rönnow-Rasmussen T. Personal Value. Oxford : Oxford University Press, 2009.

Rosanvallon P. Counter-Democracy: Politics in an Age of Distrust. Cambridge University Press, 2010. 336 p.

Routledge Encyclopedia of Philosophy. URL: https://www.rep.routledge.com/

Sargent L. T. Utopianism: A New Short Introduction. Oxford, UK : Oxford University Press, 2010. P. 21. doi: 10.1093/actrade/9780199573400.003.0002

Sartre J.-P., Victor P. Illegalism and Ultra-Leftism, in: *Gavi Ph. (ed.). On a Raison de se Révolter*, transl. by A. Mitchell. Paris : Gallimard, 1974.

Schmitt C. Theory of the Partisan. Telos Press, 2007. 120 p.

Schmitter P. C., Della Porta D., Warren M. E. A Discussion of Counter-Democracy: Politics in an Age of Distrust. *Perspectives on Politics*, Vol. 8, No. 3 (Sept. 2010). P. 887–895.

Schroeder M. Value and the Right Kind of Reason. *Oxford Studies in Metaethics*, Vol. 5, 2010. P. 25–55.

Silva R. Political Liberalism and the Metaphysics of Languages. *Taylor & Francis Online*, July 24, 2023. doi: 10.1080/13698230.2023.2239618

Stanford Encyclopedia of Philosophy. URL: https://plato.stanford.edu/

Steger M. The Rise of the Global Imaginary: Political Ideologies from the French Revolution to the Global War on Terror. New York : Oxford University Press, 2007.

Sypnowich C. Law and Ideology. *Stanford Encyclopedia of Philosophy*, 2001. URL: https://plato.stanford.edu/entries/ideology/

Taggart P. Populism and the Pathology of Representative Politics, in: *Y. Mény, Y. Surel (eds.). Democracies and the Populist Challenge*. Basingstoke, New York : Palgrave, 2002. P. 62–80.

The Gathering of Micronations. *VICE Video (Documentary). VICE News*. Aug. 3, 2017. URL: https://video.vice.com/en_us/video/the-gathering-of-micronations/594af9bf1cb432a106c430ed

The Journal of Illiberalism Studies. URL: https://www.illiberalism.org/the-journal-of-illiberalism-studies

Thompson K. Moral Panics. London and New-York, 1998.

Thompson K. Why the Panic? The History and Meaning of the Concept, in: *Moral Panics*. Routledge, New York, 1998. P. 1–22.

Vossen B. van der. Libertarianism. *Stanford Encyclopedia of Philosophy*, 2002.

Waltz K. Theory of International Politics. New York : Waveland Press, 2010. 256 p.

Weber M. Politik als Beruf. Stuttgart : Philipp Reclam, 1992. 96 p.

Weijers D. Hedonism. *Internet Encyclopedia of Philosophy*, 2011. URL: https://iep.utm.edu/hedonism/

What is corruption? *The Economic Times,* Feb. 27, 2024. URL: https://economictimes.indiatimes.com/definition/corruption

What is corruption? *Transparency International.* URL: https://www.transparency.org/en/what-is-corruption

Wikipedia, the free encyclopedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki

Worth O. Rethinking Hegemony. London : Palgrave Macmillan, 2015. 232 p.

Wright Mills C. The Power Elite. Oxford University Press, 1956. P. 274.

Yoshioka T. Lobbying. *International Encyclopedia of Civil Society*. Vol. 2. New York, NY: Springer, 2012. P. 950–955.

Zakaria F. The Rise of Illiberal Democracy. *Foreign Affairs*, Vol. 76, No. 6 (Nov. – Dec., 1997). P. 22–43.

Zhao L., Zhang S. Development of Visual Philosophy under Impact of Philosophy of Technology. URL: https://aquila.usm.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=1047&context=jetde

Zucker E. M., Simon D. J. Mass Violence and Memory in the Digital Age: Memorialization Unmoored. Palgrave-MacMillan, 2020.

Аристотель. Політика : пер. з давньогрецьк. Київ : Основи, 2005. 239 с.

Балібар Е. Про європейську війну на 21-ий день. URL: https://kontur.media/balibar

Батлер Дж. Фрейми війни: Чиї життя оплакують? : пер. з англ. Ю. Кравчук. Київ : Медуза, 2016. 276 с.

Беглиця В. П., Ярошенко В. М. Політична етика : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. 400 с. URL: https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/97/1/Беглиця%20В.%20П.%20Політична%20етика.pdf

Бернс Дж. М. Лідерство. Нью-Йорк : Харпер енд Роу, 1978.

Бетлер А. Мирологія. Прогрес і сила в світових відносинах. Т. 1. URL: https://royallib.com/read/bettler_aleks/mirologiya _tom_i_vvedenie_v_mirologiyu.html#0

Бех Ю. В. Філософія управління соціальними системами : монографія. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. 623 с.

Вагіна О. М. Етичні засади політики та перспективи розвитку політичної етики. URL: https://studies.in.ua/pravo/etn_zasad.pdf

Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика : пер. з нім. О. Погорілий. Київ : Основи, 1998. 534 с.

Велика українська енциклопедія. Тематичний словник гасел з напряму «Філософські науки» (філософія, логіка, етика, естетика) / уклад. : Арістова А. В., Шліхта І. В.; за заг. ред. д-ра іст. наук, проф. Кириdон А. М. Київ : Енциклопед. вид-во, 2019. 256 с.

Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/

Гаєвська О. Б., Гаєвський Б. А. Соціальне управління : підручник для студ. вищ. навч. закл. Київ : КНЕУ, 2012. 250 с.

Гарріс Ш. Війн@. Битви в кіберпросторі : пер. з англ. О. Замойська. Київ : Ніка-Центр, 2019. 296 с.

Гелнер Е. Нації та націоналізм. Націоналізм : пер. з англ. Київ : Таксон, 2003. 300 с.

Гоббс Т. Левіафан : пер. з англ. Київ : Дух і літера, 2000. 606 с.

Гринь А. Синкретизм як філософська парадигма формування антитерористичної культури. *Освіта і наука у сфері національної безпеки: проблеми та пріоритети розвитку: зб. наук. праць за матеріалами IV Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Острог, 18 верес. 2020 р.) / за заг. ред. д-ра юр. наук Романова М. С. Острог: Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія», 2020. С. 56–58.

Ґрамші А. В’язничні зошити. Вибрані записи : пер. з італ. Р. Тиса. Київ : Вперед, 2014. 241 с.

Ґрегерсен Г. Змінюй питання. Знаходь відповіді. Генеруй інновації та знаходь рішення: пер. з англ. О. Дятел. Київ : Bookchef, Форс Україна, 2020. 366 с.

Дзьобань О. П. Національна безпека в умовах соціальних трансформацій (методологія дослідження та забезпечення) : монографія. Харків : Константа, 2006. 440 с.

Західна соціологія в 2 ч. URL: http://elbib.in.ua/zahidna-sotsiologiya-v-2-ch-chastina-1-pidruchnik-online.html

Іванова-Биканова В. Є. Політичний перформанс : теоретичні засади інтерпретації в сучасних політичних науках. *Політичні інститути та процеси*, Вип. 6, 2020. С. 29–33. URL: http://politicus.od.ua/6_2020/7.pdf

Йохансон Ф. Ефект Медичі. Інноваційні відкриття на перетині ідей, концепцій та культур: пер. з англ. Л. Шевчук. Львів : Вид-во Укр. катол. ун-ту, Львів. бізнес-шк. УКУ (LvBS), 2012. 223 с.

Касьянов Г. Теорії нації та націоналізму. Київ : Либідь, 1999.

Клаузевіц К. фон. Природа війни. Харків : Vivat, 2018. 414 с.

Ковальова О. Політичний дискурс: сучасні лінгвістичні інтерпретації. *Актуальні питання гуманітарних наук*, Вип. 27, Т. 2, 2020. С. 101–107.

Колтун В. С., Бабінець О. П. Урбанізація та її вплив на розвиток публічного управління: понятійно-категорійний аналіз. URL: http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=7605&i=9

Кондратенко Н. В. Український політичний дискурс: текстуалізація реальності : монографія. Одеса : Чорномор'я, 2007. 156 с.

Кратологія : наук.-допом. бібліогр. покажч. / уклад. Л. Дейнека ; Східнєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека. Луцьк, 2018. 119 с.

Кремень В. Г., Пазинич С. М., Пономарьов О. С. Філософія управління : підручник для студ. вищ. навч. закл. Київ : Знання України, 2007. 360 с.

Кулеба Д. Війна за реальність. Як перемагати у світі фейків, правд і спільнот. Київ : Книголав, 2019. 384 с.

Кулеба Д. Передмова. В кн.: *Магда Є. Гібридна війна: вижити і перемогти*. Харків : Vivat, 2015. С. 3.

Лись Д. А. Кіборг як код цифрової антропології. doi: 10.30525/978-9934-26-319-4-8

Лісовська М. Партійний бренд як засіб впливу на електорат. *Політичний менеджмент*, № 1–2, 2012. С. 153–161. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/lisovska_partiinyi.pdf

Магда Є. Гібридна агресія Росії: уроки для Європи. Київ : Каламар, 2017. 266 с.

Маруховська-Картунова О. О. Внесок австрійського мислителя Ф. Генца у зародження науки про мир. *Proceedings of the 1st International Conference on Law and Political Sciences* (March 15, 2017). Vienna: «East West» Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH., 2017. P. 4–9.

Матвієнко В. Я. Соціальні технології. Київ : Укр. пропілеї, 2001.

Мицик Л. М. Новітні тенденції публічної і культурної дипломатії: навч.-метод. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 57 с.

Нагорна Л. Б. Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. Київ : Світогляд, 2005. 316 с.

Новаченко Т. В. Проблема авторитету в політичній філософії античності. *Інвестиції: практика та досвід*, № 24, 2011. С. 87–90.

Пержун В. В. Управлінська культура владних еліт сучасної України. *Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Серія: Державне управління,* Т. 31 (70), № 4, 2020. С. 16–21.

Платон. Держава : пер. з давньогрецьк. Київ : Орієнтир, 2017. 336 с.

Поппер Л. В. Цінності екологізму як чинник вироблення дієвої державної політики України. *Держава і право : зб. наук. праць*. *Серія : Політичні науки*. Вип. 82. Київ : Юридична думка, 2018. С. 143–156.

Поппер Л. В. Політичний контекст ідеології екологізму. *Держава і право : зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки.* Вип. 64. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2014. С. 488–495.

Правова політологія. Академічний курс : підручник / авт. кол. ; за ред. І. О. Кресіної. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАНУ, 2021. 480 с.

Проникнення інтернету в Україні. Дослідницький холдинг Factum Group Ukraine, 2019. URL: https://inau.ua/sites/default/files/file/1910/dani_ustanovchyh_doslidzhen_iii_kvartal_2019_roku.pdf

Розова Т. В. Digital Anthropology: шлях від етнографічних досліджень до осягнення проблеми людини кіберантропологією. doi: 10.30525/978-9934-26-319-4-1

Роттердамский Э. Жалоба мира, отовсюду изгнанного и повсюду поверженного. 1991. URL: https://royallib.com/book/ rotterdamskiy_erazm/galoba_mira.html

Руденко А. Ф. Візуалізація партійного продукту: назва та символіка в бренд-стратегії політичних партій України**.** *Вісник Дніпропетровського університету.* Серія : Філософія. Соціологія. Політологія. 2012. Т. 20, вип. 22(3). С. 157–162. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdufsp_2012_20_22%283%29__33

Семигіна Т. В. Глокалізація політичних процесів: синергетика глобального і локального. *Наукові записки НаУКМА. Політичні науки*, Т. 134, 2012. С. 23–26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NaUKMAp_2012_134_7

Ситник Г. П. Філософія війни та миру : курс лекцій. Київ : САК Лтд., 2023. 118 с. URL: https://ipacs.knu.ua/pages/dop/336/files/15bf2766-7d67-41dc-8d14-49d0c0b9d714.pdf

Скоробагатська О. Феномен конформізму в контексті проблеми ефективності адміністративного управління. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології,* № 4 (68), 2017. С. 259–271.

Словник іншомовних слів. URL: https: //www.jnsm.com.ua/cgibin/u/book/sis.pl?Article=14615&action=show

Словник української мови у 20 т. URL: https://slovnyk.me/dict/newsum)

Сміт Е. Д. Нації та націоналізм в глобальну епоху : пер. з англ. М. Климчука і Т. Цимбала. Київ : Ніка-Центр, 2006.

Сучасна політична лексика : енциклопед. словник-довідник / [І. Я. Вдовичин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.] ; за наук. ред. Хоми Н. М. Львів : Новий Світ-2000, 2015. 396 с.

Талдикін О. В. Теорія влади. Структурно-логічні схеми і таблиці : навч. посіб. Дніпро : Дніпр. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 164 с.

Філософія : словник термінів та персоналій / В. С. Бліхар, М. А. Козловець, Л. В. Горохова та ін. Київ : КВІЦ, 2020. 274 с.

Філософський енциклопедичний словник / ред. Л. В. Озадовська, Н. П. Поліщук. Київ : Абрис, 2002. 742 с.

Цапко О. М. Історична ретроспектива феномену популізму та політичної демагогії. *Проблеми всесвітньої історії*, № 1 (13), 2021. С. 10–23.

Додатки

Для генерації зображень Визначника використовувався функціонал штучного інтелекту Designer Copilot від корпорації Microsoft. Промпт-інжиніринг генерації зображень для штучного інтелекту здійснювався Олександром Лисенком з використанням аналізу вимог та визначень сутності ключових понять, які мають бути включені до Визначника. Це вимагало ретельного дослідження та розуміння філософських термінів та експертних думок, враховуючи різні підходи до тлумачення понять. На етапі планування та дизайну було обрано відповідні методи генерації тексту та розроблено ескізи промптів, зважаючи на структуру Визначника та логіку визначень. Створення самих промптів відбувалося за допомогою застосування генерування текстового опису поняття, при цьому окремо приділялась увага до наукового стилю, точності та зрозумілості.

ДОДАТОК А.1

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

АВТОРИТЕТ

ДОДАТОК В.1

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

ВІРТУАЛЬНА ДЕРЖАВА

ДОДАТОК В.2

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

ВІРТУАЛЬНА ДЕРЖАВА

ДОДАТОК Г.1

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

ГІБРИДНА ВІЙНА

ДОДАТОК Г.2

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

ГЛОКАЛІЗАЦІЯ

ДОДАТОК Г.3

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

ГУМАНІТАРНА БЕЗПЕКА

ДОДАТОК Е.1

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

ЕЛІТА

ДОДАТОК Е.2

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

ЕКОЛОГІЗМ

ДОДАТОК Е.3

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

ЕНВАЙРОНМЕНТАЛІЗМ

ДОДАТОК І.1

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

ІЛЛІБЕРАЛІЗМ

ДОДАТОК К.1

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

КВІР-АНАРХІЗМ

ДОДАТОК К.2

Візуалізація термінів і понять
за допомогою штучного інтелекту

КОНТРДЕМОКРАТІЯ

ДОДАТОК К.3

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

КОНФОРМІЗМ

ДОДАТОК К.4

Візуалізація термінів і понять
за допомогою штучного інтелекту

КРАТОЛОГІЯ

ДОДАТОК Л.1

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

ЛІБЕРТАРІАНСТВО

ДОДАТОК Л.2

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

ЛІДЕРСТВО

ДОДАТОК М.1

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

МІЛІТАРИЗМ

ДОДАТОК Н.1

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

НАЦІОНАЛІЗМ

ДОДАТОК П.1

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

ПОЛІТИКА

ДОДАТОК П.2

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

ПОЛІТИЧНА ФІЛОСОФІЯ ВІЙНИ

ДОДАТОК П.3

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

ПОЛІТИЧНИЙ ПЕРФОРМАНС

ДОДАТОК С.1

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

СОЦІАЛЬНА ДІЯ

ДОДАТОК С.2

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

СОЦІАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ

ДОДАТОК У.1

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

УРБАНІЗАЦІЯ

ДОДАТОК У.2

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

УРБАНІЗАЦІЯ

ДОДАТОК У.3

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

УТОПІЯ

ДОДАТОК У.4

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

УТОПІЯ

ДОДАТОК Ф.1

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

ФІЛОСОФІЯ БЕЗПЕКИ

ДОДАТОК Ф.2

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

ФІЛОСОФІЯ БЕЗПЕКИ

ДОДАТОК Ф.3

Візуалізація термінів і понять
за допомогою штучного інтелекту

ФІЛОСОФІЯ ВІЙНИ

ДОДАТОК Ф.4

Візуалізація термінів і понять
за допомогою штучного інтелекту

ФІЛОСОФІЯ МИРУ

ДОДАТОК Ф.5

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

ФІЛОСОФІЯ УПРАВЛІННЯ

ДОДАТОК Ц.1

Візуалізація термінів і понять за допомогою штучного інтелекту

ЦІННОСТІ

Навчально-довідкове видання

ФІЛОСОФСЬКО-ПОЛІТИЧНИЙ ВИЗНАЧНИК ІЗ ЗАВДАННЯМИ

(українською, англійською, німецькою мовами)

Видання друге, стереотипне

А в т о р и - у п о р я д н и к и :

БОЙКО Анжела Іванівна
АСТАПОВА-ВЯЗЬМІНА Олена Ігорівна
ДАЦЕНКО Вікторія Станіславівна
ЛИСЕНКО Олександр Миколайович
ЛИТВИН Олена Володимирівна
ПІВНЕНКО Володимир Юрійович
РИЛОВА Ольга Юріївна
РІПА Андрій Анатолійович

Словникові статті подаються в авторському редагуванні.
Ілюстративний матеріал (prompts засобами Designer Copilot, Microsoft): *Олександр Лисенко*
Дизайн обкладинки*: Катерина Канюк*
Технічний редактор *Тетяна Манжура*
Комп'ютерна обробка: *Катерина Давиденко*
Коректор *Тамара Костенко*
Координаторка проєкту *Олена Литвин*
Складання і макетування виконано у редакційно-видавничому відділі ЧДТУ.

Видавець Вовчок О. Ю.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК № 650 від 30.10.2001 р.
Україна, 18006, м. Черкаси, вул. Гоголя, 509, к. 21.
Тел.: 067-470-13-14. E-mail: book_brama@ukr.net

Формат 84x100 1/16. Гарн. Times New Roman.
Наклад 50 прим. Умов. друк. арк. 16,83. Обл.-вид. арк. 21,5. Вид. № 01-25.